

mag
258.09
No

Mag.

DET
NORSKE
DIAKON
HJEM

1890 *Festskrift* 1940

DET NORSKE DIAKONHJEM

DET NORSKE DIAKONHJEM

1890-1940

FESTSKRIFT

UTGITT AV STYRET VED
THORLEIF NORSETH
DIAKONHJEMMETS FORSTANDER

TRYKT I A.S. INDREMISSIONSTRYKKERIET, OSLO

Det norske Diakonhjem
Skolenes hovedbibliotek

I N N H O L D

	Side
1. <i>Fullkommengjort til tjenestegjerning. Av pastor A. Leere</i>	7
2. <i>Diakonhjemmets tilblivelse og vekst. Av forstanderen</i>	10
Johann Hinrich Wichern	10
Lutherstiftelsen	12
Den ringe begynnelses dag	20
På egne ben	22
Nye planer	24
3. <i>Diakonhjemmets økonomiske historie. Av forstanderen</i> ...	38
Før 1900	38
Etter 1900	40
Hospitsene	45
Legater	48
4. <i>Diakonene. Av forstanderen</i>	49
Søkningen til Diakonhjemmet	50
Opptagelsesbetingelser	51
Utdannelsen	54
Drakt og merke	57
Daglig liv	58
Innvielsen	60
5. <i>Diakonhjemmets ledelse. Av forstanderen</i>	64
Administrasjonen	64
Forstandere	66
Forvaltere	68
Skoleavdelingen	70
Hjelpeprest	70
Læger	70
Overdiakoner	74
Søsterutdannelsen	74
6. <i>Arbeid utad. Av forstanderen</i>	76
Bladene	76
Tiltak som ikke ble til noe	78
Epileptikerhjemmet	78

	Side
7. <i>De norske diakoners broderforbund. Av Kr. Ørjavik</i>	82
Broderforbundets organisasjon	84
Broderforbundets virksomhet	86
Broderforbundets underavdelinger	94
Diakōnenes hjelpekasse	95
8. <i>In memoriam</i>	97
Sogneprest Hartvig Halvorsen. Av Sigv. Tvedt	97
Sogneprest Thore Godal. Av O. S. Fodnes	100
Overlæge dr. med. Otto Borchgrevink. Av Th. Fagereng	102
Forvalter Anders Hulebak. Av A. O. Gundersen	104
9. <i>Opptagelsesbetingelser. (Rev. 1939)</i>	106
10. <i>Broderforbundets medlemmer</i>	110

Fullkommengjort til tjenestegjerning.

Ef. 4, 12.

I sannhet et dristig motto, hvis det ikke var oss forespeilet i Guds eget ord. Før vi tar det til inntekt for dagen og saken, gjør vi vel i å akte på ordets egen og egentlige gjenstand, som er menigheten, «de hellige». Den er det som ikke enkeltvis, eller i grupper, men som i sluttet enhet og helhet står i tjenestegjerning under fullkommenhetens merke og spore. Det innebærer øye og hjerte, handlag og fotlag for alt som kaller på tjenersinnet, grenseløst og betingelsesløst som Vår Herre og Frelzers eget «ut i all verden». Og det driver til ytelsens høyeste spiss etter Jesu eget forbilde. Og det har til mål intet mindre enn «verden for Kristus», Guds rikes komme, «Kristi legemes oppbyggelse». Til det har den fått alle nådens midler og gaver til rådighet og alle hjelpekilder hos en «Gud som ikke sparte sin egen sønn men gav ham for oss alle» forat vi skulle være tilsikret alle ting med ham. I den mening og i den grad «fullkommengjort til tjenestegjerning».

Dernest vil vi merke oss at Gudsordet er *fra begynnelsen* talt til en nystiftet menighet midt i et hedensk verdensrike. Altså et ord for den «ringe begynnelses dag». Ukjente verdensdeler med uante folkeverdener lå bak ordet i dunkleste dyp, likesom utallige tidsrom med uendelig skiftende behov, nød, muligheter og mål i vikende, videre og videste horisonter.

Og foran det alt sammen en handfull kristne, mindre enn dråpen i havet. Men likevel «fullkommengjort til tje-

nestegjærning», som frøet, kjernen, i samsvar med det store tre hvor himlens fugler bygger sitt reir, og med en handfull surdeig i det bestemte mål mel «inntil det er gjennomsyret alt sammen». Står vi ikke her foran grunn-skjemaet i alt liv, ikke minst alt åndsliv? Og til oss har sannhets munn talt og sagt: Himmelriket er likt med dette.

Så er det da med undren og tilbedelse vi i vår lille gjærning innenfor det store hele på denne vår merkedag Gud har gitt oss finner Guds rikes vekstlov avspeilt i vår historie. For i sannhet: Ringere kunne neppe noen begynnelse være, heller ikke beskjednere i tiltak, i lovnader, enn si i krav. Om midlene er å si at de allerede for vår tid er for intet å regne, ja ville falle inn under latterlighetens skjær, hvis det ikke var for slektskapet med «enkens skjerver». Men så var det mennene, særlig *mannen* som sa: Herre, her er jeg, bruk meg — og de som sluttet seg til ham: Også vi går med!

For oss som nå i et tilbakeblikk over 50 år kan følge sporene, som her i dette festskrift, fra planlegging til gjennomføring, fra tilsig av krefter gjennom menn og midler til åpnete muligheter, men også gjennom svære vanskeligheter til «et fastere stade» og, som vi håper og tror, en alltid rikere «frukt ved manges takksigelse til Gud» — vi kan bare si: Av Herren er det skjedd, og underlig er det for våre øyne. Ham tilhører æren og prisen og takken i evighet, amen.

Men Gudsordet har også det med seg at det setter ikke bare tingene, men også oss selv på plass. Det gjør vi vel i å ta oss til hjertet. Ikke slik at vår sak er det hele, den eneste, for hvilken de andre må vike. Et ledd er den, et lite hjul, men utvalt og utrustet og ledet av Gud til samvirke i hans fullkomne frelsesverk. Heller ikke slik at *vi* greier det og er allerede fullkomne. Hvor må vi ikke sanne at vi er få og små, så vi stundom står fast og synes snarere å være til hinder enn til gagn for ham som sa: «Uten meg kan I intet gjøre», men også: «I skal gjøre større gjærninger enn disse», nemlig hans egne. Så ledes vi til å ane hemmeligheten i skrøpelighetens styrke, når hans kraft får full-

kommes gjennom vår skrøpeligheit. Også det går inn under fullkommengjørelsen. Derfor står vi på denne merkedag så langt fra å tenke oss framme ved målet, men meget mer som stilt på varden, på vakt mot nye mål og fremre høve som Gud måtte legge til rette for oss. Alt fra først av har arbeidskår og virkefelt vekslet. Utviklingen har ført med seg at sykepleien er blitt vårt nærmeste og vesentlige arbeidsfelt. Det er gått med sykeomsorgen som med andre, opprinnelig kristne tiltak, som fattigforsorg m. m., at de er gått inn i den almene bevissthet som naturlig fellesoppgave og tatt opp av stat og kommune. Men samtidig har utviklingen i arbeidsliv og boligforhold ført med seg at mangt og meget av det som før lå enkelthjemmene nærmest og måtte tilgodesees mellom hjemmets 4 vegger nå er blitt hjemløst og henvist til å bli løst i flokk ved utvidet samkjensle og samvirke. Så det sanner seg alltid på nytt, frelserordet: «De fattige har I alltid hos eder». Og i ethvert fall — den indre glød og den oppfinnsomhet og utholdenhet i alt hjelpe- og redningsarbeid som har til sitt innerste motiv: «*Kristi kjærlighet tvinger meg*», kan selv verden ikke unnvære.

Her på varden med atterblikk på det forgangne og fram-blikk på det kommende samler vi tankene, takken og bøn-
nen i det store gloria: «Av Guds nåde, til Guds ære»!

Ære være i Gud i det høyeste.

A. Leere.

Diakonhjemmets tilblivelse og vekst.

Dersom Herren ikke bygger huset,
arbeider de forgjeves som bygger på
det. Salme 127, 1.

Det norske Diakonhjem er ikke et enlig tre av sin art i Guds vingård. Det er heller intet villskudd på et ellers sunt tre, men har sin organiske sammenheng med den mannlige diakoni som den i det 19. århundre ble fornyet i den evangelisk-lutherske kirke. Før vi går over til nærmere å omtale vår institusjons historie, er det derfor nødvendig med noen ord å føye den inn i denne større sammenheng.

Johann Hinrich Wichern. Den mannlige diakonis far i nyere tid er presten J. H. Wichern. Wichern ble født i Hamburg 21. april 1808, og det vesentlige av hans livsgjerning ble knyttet til fødebyen. Bare 15 år gammel mistet han sin far, og som den eldste i søskenflokket fikk han derfor tidlig kjenne livets alvor og ansvar. Alt i skoleårene måtte han i fritiden gi privatundervisning for å gjøre sitt til familiens underhold. Det er naturlig at dette fikk betydning for hans karakterutvikling og modnet ham. Ferdig med skolegangen tok han fatt på det teologiske studium og ble teologisk kandidat i 1832. Alt samme år ble han kalt til forstander for den første søndagsskole i Tyskland. Helt fra hans tidligste ungdom hadde barna hatt hans hjerte, og nå fikk han ved arbeidet i søn-

dagsskolen, og særlig ved besøk i de mange fattige storbyhjem, barneverdenens nød enda tettere inn på livet. Dette gav støtet til den store virksomhet som kom til å samle seg om *Das rauhe Haus* som sitt sentrum. Her åpnet han i 1833 et hjem for forsømte barn. En må si det var en ringe begynnelse -- tre barn ble tatt opp i hjemmet. *Das rauhe Haus* var en gammel gartnerbolig like utenfor Hamburg, og omkring denne som «moderhus» vokste fram de mange anstalter som ble virkeliggjørelsen av Wicherns livsdrøm. Det hele var fra begynnelsen et trosverk, og i bønn og tro ble det ført videre fram.

Til disse anstalter er det så Wichern knytter utdannelsen av diakoner eller «brødre», som de ble kalt. Fra 1844 hadde han en overenskomst med den prøisiske regjering, hvoretter han til enhver tid skulle ha 12 unge menn til utdanning, nærmest med tanke på fengselsvesenet. Det var noe stort som skjedde her, for det var gjennom alt kirkens Herre selv som på nytt kalte de unge menn til en særskilt tjeneste for seg.

Det vil ellers føre for langt her å gå inn på Wicherns livsverk, et livsverk som jo også gav ham navnet: Den tyske indremisjons far. Vi siterer bare hva den danske diakonissestiftelses prest, N. Dalhoff, sier til karakteristikk av Wichern og hans gjerning: «Flidner fikk mest interesse for den enkelte menighet, han så menighetspleie i alle sine oppgaver, den skulle alle hans anstalter og personer tjene. *Wichern* derimot så på hele folkekirkens trang, det kristnede folks brøst — indremisjon ble derfor hans banner-

Johann Hinrich Wichern.

merke». Det er også helt forståelig, at for Wichern var diakonien en del av den indre misjon, i fullt samsvar med hans berømte sats på kirkedagen i Wittenberg i 1848 — februar-revolusjonens år —: «Når ikke folket kommer til kirken, må kirken komme til folket, for Kristus kom til oss for å søke og frelse det fortapte». Og at dette syn har fulgt den mannlige diakoni like til i dag behøver ikke nærmere påvisning. Selvfølgelig ønsker vi å tjene menigheten, men vi er i Wicherns ånd, når vi med glede også går inn i samfunnslivet hvor det er mulig å være lys og salt, i sykehus, i fengsel, overhodet der hvor det åpnes vei. Det skal da heller ikke undre oss, at den mannlige diakoni på denne måten kanskje får et videre virkefelt enn den kvinnelige.

For øvrig stiftet Fliedner bare tre år etter Wichern det første diakonissehus i Kaiserswerth og i 1844 diakonanstalten i Duisburg. Det var da også egentlig Fliedner som tok opp igjen diakonnavnet.

For tiden er det i Tyskland 20 diakonanstalter og over 4 000 diakoner. Det har i sannhet hatt en vidunderlig vekst det frø som Wichern sådde for vel hundre år siden.

Luther- Den diakonivekkelse som således gikk gjennom det tyske kirkeliv nådde også videre ut.

stiftelsen. Med omsyn til den mannlige diakoni i de nordiske land var det først Norge som fikk lykke til å ta gjerningen opp. Senere kom både Danmark, Sverige og Finland med. I Finland ble diakonanstalten nedlagt under borgerkrigen på grunn av økonomiske vansker.

De åndelige forhold i vårt land 50 år tilbake — altså omkring 1890 — vil være kjent. Det var jo i mange henseender en kamptid, en krisetid — sterke nedbrytende krefter truet kristen tro og moral. Det utsendte opprop om reising av et norsk diakonhjem peker da også på disse forhold, til dels i ordelag som godt kunne vært brukt med henblikk på vår egen tid og dens forhold. På den annen side pekes også på den sterke åndelige interesse og kristelige bevegelse. Det er jo her særlig å tenke på den Johnsonske vekkelse, som fikk så stor betydning for den norske preste-

stand og gjennom den for mange, mange andre. Det er nettopp i slike tider Gud velger sine redskaper og reiser sitt banner. Denne tid ble da også en rik og fruktbar tid for Guds rike i vårt land. Og vi skal spesielt legge merke til, at også her hos oss ble den mannlige diakoni stillet midt i mellom tidens store nød og brennende hjerters omsorg. Så sant den får bli der, har den alltid en gjerning å gjøre og vil alltid få kraft til å gjøre den.

Lutherstiftelsen var en frukt av det nye liv. Selv om stiftelsen bare betegner et skritt på veien, kom den til å få stor betydning for det kristelige liv og arbeid i vårt land. Gjennom Lutherstiftelsen kalte Gud menn til dåd. En av disse var senere sogneprest *Hartvig Halvorsen*, som i 1884 var blitt stiftelsens sekretær og drivende kraft. Som sekretær begynte han i 1887 å utgi et blad: «Søndagsblad for den indre misjon». I åpningsartikkelen her skriver han blant annet: «Synd og nød omgir oss på alle kanter og over alt ropes det på hjelp. Hvem skal da utstrekke den hjelpende hånd og redde? Alle kristne vil svare: Det skal kirken gjøre, for den alene har olje og vin som kan lege de dype sår. Og det er sant, kirken skal gjøre det. Men hva er kirken? Er det alene prester, teologiske professorer og lekpredikanter? Nei, kirken er samling av alle dem som elsker den Herre Jesus. Skal det derfor forslå noe med kirkens hjelp, så må alle levende kristne delta i dens redningsarbeid, store og små, gamle og unge, fattige og rike, hver etter det åndens mål som er ham tildelt. Først når det blir alminnelig verneplikt i kirken, da kan den med kraft utrekke sin reddende hånd».

Ovennevnte sitat gir imidlertid forståelsen ikke bare til hans innsats som indremisjonsmann, men også som stifter av Det norske Diakonhjem. Det er jo det han er, og hans initiativ også her må forklares nettopp ut fra hans åpne syn for tidens nød og forståelsen av den nødvendighet for kirken å gå fram over en bred front. Også andre menn delte for øvrig hans syn her. Vi kan nevne at på det avgjørende indremisjonsmøte i Trondheim i 1891 holdt prost Bomhoff foredrag om diakonien.

Sekretæren forstod da også å legge fram diakonsaken på en sådan måte, at han fikk hele sitt styre med seg. Det fortelles at han først oppsøkte formannen, professor Johnson privat og la sine planer fram for ham. Professoren gjorde noen slag att og fram på gulvet, hvorpå han erklærte seg enig. Det er klart at pastor Halvorsen hadde full beskjed om den framgang den mannlige diakoni hadde hatt i Tyskland. Med vilje foretok hverken han eller noen annen på forhånd noen reise dit ned for nærmere å studere forholdene. Det var helt bevisst ut fra den betraktning, at her skulle ikke være noen direkte kopiering. Den mannlige diakoni i Norge skulle ta form etter forholdene i landet selv. Først høsten 1891 reiste assistenten ved hjemmet, C. A. Auensen, til Bielefeld, hvorfra han etter fem måneders opphold vendte tilbake oppglødd for saken og med mange gode råd og vink for arbeidet hjemme. Halvorsen selv kom først av sted til tyske diakonanstalter i 1896. Alt i møte 1. okt. 1889 ble saken så forelagt styret, som med en gang grep tanken og overlot et utvalg å forberede den endelig. Utvalget la fram sin betenkning i et møte 20. november. Først ble redegjort for de økonomiske forhold. Det var nødvendig å skaffe 4 000 kroner en gang for alle og så 4 020 kroner til den årlige drift. Likeledes ble redegjort for en overenskomst med Kristiania fattigvesen. På dette grunnlag utsendtes så i samme møte et opprop angående saken. Oppropet ble inntatt i Luthersk Kirketidende og sendt ut som sirkulære. Det var undertegnet, foruten av sekretæren, av Lutherstiftelsens samlede styre. Dette bestod den gang av følgende menn: *Gisle Johnson*, professor, *I. G. Blom*, prest, *Chr. Nygaard*, sogneprest, *J. Gjør*, prest, *Sig. V. Odland*, universitetsstipendiat, *P. Waage*, professor, *H. Th. Kiær*, grosserer, *Sigvald Blaker*, prest, *H. Udnæs*, kjøpmann, *K. A. Knutsen*, apoteker og *A. Thormodsæther*, vaisenhusbestyrer.

Til oppropet var knyttet en bidragsliste, og styrets medlemmer satte sine navn øverst på denne som de første bidragsytere. Av oppropet hitsetter vi et par avsnitt, som inneholder programmet for den kommende diakongjer-

ning. Programmet vil alltid etter sine hovedlinjer bli stående som en rettesnor. Det henvises først til den inngang diakonissenes arbeid har fått i vårt land, og så heter det videre:

«Det er i det moderne samfunn, også i vårt, hele egnen av nødens og elendighetens store rike, hvortil kvinner ikke kan nå, *men hvor kun menn kan oppta arbeidet*. Allerede det alminnelige menighetsarbeid og den dermed forbundne fattigpleie, hvor dog våre diakonisser er så nødvendige, og hvor de hos oss har nedlagt et så rikt velsignet arbeid, allerede der foreligger oppgaver som ligger utenfor kvinnens rekkevidde. Vi innskrenker oss her til å nevne den diakonvirksomhet som i våre store og spredte menigheter trenges til en rikere ordets forkynnelse og privat sjelesorg, fremdeles arbeidet i de mange hjem for gamle og i vaisenhusene, som nå reiser seg hos oss, og endelig de mange oppgaver som arbeidet blant den mannlige ungdom stiller. Føyer man så hertil hva det utkreves av arbeidskrefter til våre fattiggårder rundt om i landet, til misjonen blant drankere og løsgjengere, blant løslatte straffanger og i straffanstaltene, samt endelig til bekjempelse av de for vår tid eiendommelige nødstilstander som skriver seg fra vantro og samfunnsnedbrytende retningers altfor fruktbare arbeid blant oss, så vil det lettelig innsees, at det foreligger for kirken en hel rekke av store oppgaver, som bare kan opptas av menn som både teoretisk og praktisk er grundig utdannet for sin gjerning.

Vi føler oss overbevist om at den norske kirke har rike betingelser for å kunne oppta også denne sak, kanskje rikere enn de fleste andre kirkesamfunn. Den sterke kristelige bevegelse som i årrekker har strømmet gjennom vårt land har skapt mange og dyktige krefter for diakongjeringen. Det er hos mange kristeligsinnede unge menn hos oss en sterk trang til å få en utdanning som kunne åpne dem adgang til en gjerning i vår kirkes tjeneste. En del av dem har søkt til andre land for å få den kunnskap som er dem nektet hos oss, den største del har måttet gi avkall på sitt håp om å få sin trang tilfredsstilt. Og det forekommer

oss, at det i en tid som denne, da vår kirke kjemper sin tunge hårde kamp imot de nedbrytende retninger, er en dårlig økonomi av den norske kirke ikke å gjøre bruk av disse friske krefter fra folket selv, som står rede til å vic sitt liv i den kristelige kjærlighets tjeneste. Der for er det vår varme overbevisning, at tiden nå er kommet til å oppta også denne gren av kjærlighetsarbeidet som tidens evangeliske kirkeliv har skapt».

I tilslutning hertil vil vi også anføre et lite avsnitt fra Diakonhjemmets første årsberetning (1890). Det viser klart nok motivene for det nye initiativ og forteller også litt om de forventninger en stilte til den nye gjerning: «— — Alt i lengre tid hadde det i kirkelige kretser hos oss vært en levende følelse av, at tiden til å oppta en kraftig diakongjerning også i vårt samfunn nå var inne. Det er her vel å legge merke til, at den første inntrengende oppfordring til vårt kirkefolk om å reise et diakonhjem utgikk fra *Diakonissehuset*, hvor en har den rikeste erfaring om hva det på nødens område er å gjøre hos oss. Diakonissene følte at de ikke lenger maktet arbeidet alene, de pekte på hele vide egner av nødens rike, hvor bare menn kunne oppta arbeidet. Den samme erfaring har også de menn gjort som arbeider i den indre misjon. De følte seg overbevist om, at skulle det fra kirkens side kunne reises en virkningsfull kamp mot de nødstilstander som i denne tid griper om seg i samfunnet, så måtte det ved siden av ordets tjeneste også gå en *gjerningens*, som kan bane vei til hjertene for ordet. Etter alvorlig overveielse besluttet en seg da til å gå i gang med opprettelse av et *norsk diakonhjem*».

Hvordan tenkte en seg nå utdannelsen av diakonene? Skulle det overlates til livet selv og utviklingen? Selvfølgelig til en viss grad. Livet står jo aldri stille, og diakonutdannelsen må til en hver tid søke å være i kontakt med livet. Og dog hadde diakonsakens forkjempere sine bestemte planer også her. De var vise byggmestre, som på alle måter søkte å beregne omkostningene. Alt samtidig med oppropet hadde de sine planer også for utdannelsen ferdig. I ovennevnte «Søndagsblad» leser vi: «Hos oss, som

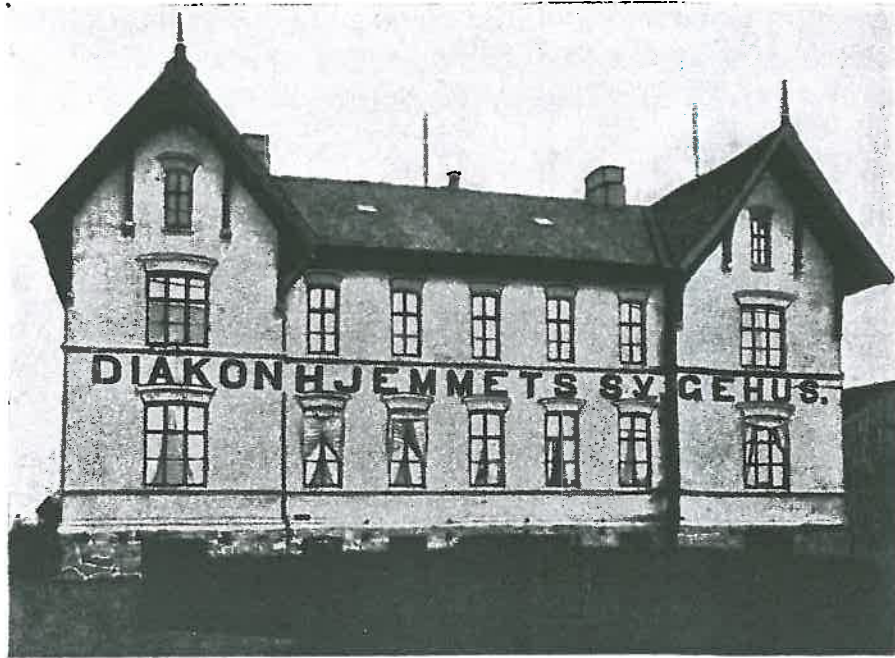
overalt ellers, må diakonutdannelsen være forenet med et *rednings- og kjærlighetsarbeid*. Valget av dette er falt lett. Fra den første stund tanken om et norsk diakonhjem kom opp hos bestyrelsen stod det klart for den, at det måtte forenes med et større pleiehjem for gamle, fattige, svake-lige menn. Det er for det første i seg selv en svært betydningfull sak, at det her i Kristiania (Oslo) åpnes et under sunn kristelig ledelse stående hjem for gamle, utslitte menn, hvor de under god pleie kunne forberede seg til den siste reise. Det har fra kirkens side vært gjort altfor lite for dem, og det er dog ingen, som så vel trenger åndelig og legemlig pleie som nettopp de gamle, hjelpeløse menn, som etter et tungt arbeidsliv har måttet ty til det offentliges hjelp. Dertil kommer også for det annet, at neppe noe annet arbeid vil være så egnet til å yte de unge diakoner den menneskekunnskap og praktiske dyktighet som kreves av dem i gjerningen ute i menighetene som nettopp det forskjelligartede arbeid et sådant pleiehjem må sette dem til».

Ut fra praktiske synspunkter som disse — synspunkter som ennå er aktuelle — og ut fra overveielser som de oppropet gir uttrykk for, er det da saken blir satt ut i livet. Det var Kristi kjærlighet som drev disse menn. Det gir alt det vi har sitert et levende inntrykk av. Her var det i sannhet ikke spørsmål om menneskepåfunn, men om en gjerning villet av Gud, en gjerning som derfor ble begynt i tro og bønn. «Vi anbefaler denne sak,» skriver de, «som vi har begynt i vår Herres Jesu navn og under bønn om hans nådige bistand og støtte».

Oppropet rørte ved så pass viktige forhold i tiden og kirkelivet og viste samtidig framover til noe så nytt, ja for gjengs kirkelig tankegang noe nesten radikalt, at det ville være rart, om det hele var løpt av uten bølger. Kirketidendes egen redaksjon, som den gang besto av prestene Blom, Andreas Hansen og G. Jensen, behandlet saken i et senere nummer. Etter å ha knyttet forbindelsen med tysk diakoni, og etter å ha hevdet kjærlighetsgjerningens plass ved siden av forkynnelsen peker den på to innvendinger som kunne gjøres. Fra den ene siden frykten for at den mannlige

diakoni skulle bety en flukt bort fra den gamle haugianske linje. For oss høres jo dette litt merkelig ut. Har utviklingen ført bort fra denne linje, så er det i allfall ikke diakoniens skyld. Fra den annen side, nærmest fra kirkelig synspunkt, således som dette den gang var behersket av nødsprinsippet, stilte en seg tvilende overfor den oppgave som i oppropet var antydnet om diakonene som middel til en rikere forkynnelse og sjelesorg. Redaksjonen selv gir dog oppropet sin uforbeholdne tilslutning, idet den ikke finner disse innvendinger tilstrekkelig begrunnet. Den slutter artikkelen med disse ord: «Vi hilser med glede innbydelsen til det påtenkte Diakonhjem og ønsker at Gud må gi saken en god framgang».

Innvendingene kom imidlertid til orde på annen måte, uten at vi dog kan se at det var noen mer mannjevn oppslutning om dem. Ikke lenge etter oppropets henvendelse til offentligheten kom det fram et inserat i Morgenbladet, undertegnet pastor dr. Kent. Han er nok på bunnen av sitt hjerte dypt uenig i det nye tiltak. Blant annet frykter han for at Diakonissehuset skal få en konkurrent, ikke minst økonomisk, i Diakonhjemmet. Han er også redd for at både læger og prester i diakonene skal få konkurrenter, selv om det selvfølgelig bare kunne betraktes som kvaksalveri. Desto verre var det. Vi kan ikke la være å sitere noen linjer: «— — — hvorledes skal diakonenes ophold i en anstalt for gamle, brave mænd give dem en dannelse, som gjør dem dygtige til at omgaaes med straffanger». Det var altså blant annet tale om diakonenes anvendelse i fengselsarbeidet. Hans vesentligste innvending var dog av kirkelig art, og han finner det svært betenkelig at en enkelt institusjon som Lutherstiftelsen tar en sådan sak opp uten at den på forhånd er blitt gjennomdiskutert og på behørig måte forelagt de kirkelige autoriteter. Han hevder dog bestemt at han ikke er imot selve saken, men altså vesentlig måten hvorpå den er fremmet og lagt an. Han så gjerne diakonatet innarbeidet i kirkens organisme, når det bare skjedde i betryggende former. Dette siste er vi for så vidt enig i den dag i dag.

Det første diakonhjem.

Lutherstiftelsens sekretær gir ham et ganske kort svar, nærmest av orienterende art.

Til gjengjeld kommer det i begynnelsen av følgende år en artikkel i Kirketidende av sjømannsprest Thorvald Isaachsen, som stiller saken på rette plassen. Han spør straks i begynnelsen av artikkelen: «Har vi bruk for diakonene? Svar på det, så skal vi si om vi vil være med». Selv bruker han da artikkelen til å gi dette svar, ikke minst således som hans erfaringer i sjømannsmisjonen hadde hjulpet ham til det og nevner en rekke områder for diakontjenesten, områder hvor det spørres etter praktisk dyktiggjørelse og kristelig kjærlighet. Ut herfra gir han da diakonsaken sin varmeste sympati. Interessant er det også, at han i denne forbindelse peker på det leke elements betydning. Utnytt nådegavene, ellers drar dissentene av sted med dem, det er hans konklusjon.

Ellers ble innbydelsen møtt med megen deltagelse. Det kan jo bare forklares ut fra den kjensgjerning, at tiden

var moden for diakonsakens fremme i Norge. Det var ikke bare Lutherstiftelsens styre som så det. Men også mange andre. Det ble straks tegnet så mange gaver, at styret kunne gjøre de nødvendige forberedelser til opptagelse av arbeidet. Til å framskynne beslutningen bidro ikke lite den omstendighet at det var adgang til leie av hus, høvelig for formålet. *Magdalenahjemmets* store murbygning i nærheten av Ullevål ble leid for kr. 1 500,00 pr. år. Da fulgte også hagen med.

Den ringe begynnelses dag. Leien gjaldt for to år, og ølt i februar 1890 ble kunngjøring om opptagelse av 10 elever sendt ut. Det meldte seg 23 søkere, og av disse ble besluttet i møte 10. mars opptatt følgende: seminarist og lærer Ole Olsen *Folden*, Steinkjær, 30 år, sjømann Josef Larsen *Waale* fra Brunlanes, 28 år. Han hadde tidligere arbeidd to år på en misjonsstasjon i Australia. Herbrand Golsen *Flaata* fra Nore, 28 år. Han hadde tidligere arbeidd med gårdsbruk. Even Jensen *Røhne* fra Romedal, 27 år, bibelbud Kai *Sibbern Møller*, 26 år. Han var fra Kristiania (Oslo) og hadde tidligere vært knyttet til handelen. Hartvig Edisen *Nordvik* fra Trondenes, 25 år. Han hadde arbeidd med fiskeri og gårdsbruk. Odd *Ygre* fra Voss, 25 år, arbeidd med gårdsbruk. Ole A. *Kihl-Larssen* fra Tromsøundet, 23 år, bakersvenn. Rasmus *Sand* fra Bergen, 21 år, handelsbetjent. Thorvald *Berntsen* fra Larvik, 21 år, arbeider. Senere samme år ble også opptatt Haakon *Larsen* fra Våler i Østfold, 22 år, snekker-svenn.

Disse 10 flyttet da sammen med forstanderen pastor Hartvig Halvorsen, husbestyrerinnen Sophie Pettersen og altmuligmann C. A. Auensen inn i det nye hus, som de første årene framover skulle bli diakongjerningens hjem. Innflyttingen skjedde den 21. april 1890, og det lå noe symbolsk og forjettende i at denne dag var Wicherns fødselsdag. Det hjemmet eide var ikke stort. «Men,» sier den første årsberetning, «vi flyttet nå inn med det vi hadde,

og så var det vårt håp, at Herren nok ville hjelpe oss til å få hva vi behøvde. Og deri ble vi ikke skuffet. Vi har i sannhet fått meget. Her en seng, der en stol, her en stor dyne, der en del tepper, et bord, en sofa — således har det dratt seg sammen fra alle kanter. Det varte ikke lenge før det store hus, som de første dager stod der så uhyggelig tomt, mer og mer fikk hjemmets preg».

Et lite gløtt inn i dette første hjem kan være interessant og nyttig for oss i dag. Kl. 6 stod alle mann opp, idet elevene etter tur var oppvekkere, og etter påkledning og ordning av senger m. m. gikk en hver til sitt arbeid. Dagens første gjerning var rengjøring av værelsene. Feiekostene hang på sin faste plass, og der måtte de atter anbringes, når arbeidet var ferdig. To av elevene hadde hver dag å gå til hånde i kjøkkenet. Kl. 7½ ble det spist frokost, og deretter morgenandakt med skriftslesing og bønn. Så tok skolen fatt. Den var tildelt to timer, fra 9½ til 11½. Middag ble spist kl. 12½ med kvil til kl. 14. Fra kl. 14 til 17 var det igjen arbeid og fra 17 til 19 undervisning.

Våre ukentlige torsdagsmøter har fulgt vårt «hjem» fra den første begynnelse.

Som før antydte var det meningen å knytte diakonutdannelsen til et pleiehjem for gamle. En begynte her med 12 senger. De første pasienter kom etter samarbeid med fattigvesenet i Kristiania, som kunne sende så mange som hjemmet i det hele kunne ta imot. Senere ble sengetallet økt, slik at også selvbetalende pasienter kunne få plass. Da det også svært snart kom anmodning om diakonhjelp til sykepleie utenfor hjemmet, ble det nødvendig å ta inn flere elever. Elevopptagelsen var i denne tid ikke knyttet til noen bestemt tid på året. Innen årets utgang var inntatt foruten de før nevnte 11 Lauritz *Mazanti*, sykepleier ved Diakonissestiftelsen i København og Svend *Jacobsen*, meierist, sønn av sogneprest Jacobsen i Bjørgum, Jylland.

Vi har villet ta med navnene på dem som utgjorde det første elevkull. De var besjelt av den samme tro og det samme håp som sine ledere. Av disse første elever lever

i dag så vidt vi kan se bare tre, nemlig forhv. guttehjemsforstander Nordvik, forhv. klokker Kihl-Larsen og vaktmester og klokker H. Larsen.

Så var da det lille frø lagt i jord. Hva skulle dets skjebne bli? Det fikk nå ligge i Guds hånd. Hittil hadde han funnet seg lydlige tjenere, og så lenge han også i fremtiden kan finne det, så skal den ringe begynnelses dag ha seier i sitt følge. Den 23. okt. 1890 ble hjemmet høytidelig innvigd av biskop Essendrop. Med Guds ord og bønn ble hjemmet lagt i Herrens hånd, og ved biskopens bistand ble det alt fra begynnelsen gitt til kjenne, at Det norske Diakonhjem ville være vår evangelisk lutherske kirke tro og hengiven. Det ville gjøre sin gjerning på dens tros grunnlag og tjene den gjennom de menn det søker å dyktiggjøre for vår kirkes mangeartede arbeid.

På egne ben. Allerede det følgende år skulle få stor betydning for Diakonhjemmets fremtidige liv. Allerede ved hjemmets start var jo pastor Halvorsen blitt ansatt som forstander, og den daglige ledelse lå da under ham med assistanse av en komité. Det første møte i denne komité sees av styreprotokollen å være holdt tirsdag 3. nov. 1891, mens altså Lutherstiftelsens styre var den øverste ansvarlige myndighet. Da hjemmet helt fra begynnelsen fikk en forholdsvis rask utvikling, ble det imidlertid klart at Diakonhjemmets ledelse måtte legges under et eget styre. Dertil kom jo at Lutherstiftelsen i året 1891 var blitt omdannet til Det norsk lutherske Indremisjonsselskap. Det skjedde på Lutherstiftelsens generalforsamling i Drammen 22. og 23. okt. Denne beslutning var alt forberedt av landsindremisjonsmøtet i Trondheim tidligere på året. Det ble redegjort for forholdet på generalforsamlingen, og denne bemyndiget styret til å ordne med Diakonhjemmets fremtidige ledelse. I styremøte 10. des. ble atskillelsen behandlet av styret, idet det ble fattet slik beslutning:

«Fra 10. des. 1891 er Diakonhjemmet og Det norsk lutherske Indremisjonsselskap skilt ad. Diakonhjemmets

bestyrelse består av minst 7 medlemmer. Bestyrelsen velges første gang av selskapets hovedbestyrelse. Ved avgang i bestyrelsen velges nye medlemmer på den måte, at Diakonhjemmets bestyrelse foreslår tre, blant hvilke da hovedbestyrelsen velger det nye medlem. Diakonhjemmets bestyrelse har å lede anstaltens virksomhet og vareta dens tarv. Navnlig har den således å sørge for at anstaltens gjerning drives i kristelig ånd, og ved valget av dem som skal arbeide i dens tjeneste å ha for øiet, at de har et kristelig sinn og av hjertelig overbevisning tilhører den evangelisk lutherske kirke. Hvert år avgir den for selskapet beretning om sin virksomhet tillikemed summarisk regnskap i revidert stand for forvaltningen av hjemmets midler. Disse bestemmelser blir å innta i hjemmets statutter og kan ikke forandres uten at begge bestyrelser derom er enige.»

Som en ser er forbindelsen med indremisjonen ikke helt løst, selv om den er av noe formell art. Og vi anser det for en verdifull ting, som et tegn på at diakongjerningen er et indremisjonsarbeid, således som Wichern så det, og som et uttrykk for kontakt med det levende kristenliv i landet, en kontakt som jo har vært til stede fra begynnelsen av og som vi gjerne vil beholde.

I samme møte valtes det første styre for Diakonhjemmet. Valt ble: Dampskibsekspeditor *E. Whittington* — skolebestyrer, senere rektor, *J. Jespersen* — pastor *Hartvig Halvorsen* — pastor *J. Gjør* — overrettssakf. *Frits Kiær* — overlæge *Aaser* — kjøpmann *Hans Udnæs*. Også boktrykker *C. Grøndahl* ble valt, men han fant å måtte frasi seg vervet. Pastor *Gjør* ble den første formann og fungerte som sådan til 1896. Fra 1894 ble pastor *Halvorsen* løst fra sin stilling som Indremisjonsselskapets sekretær og kunne således helt gå inn for diakonsaken.

Se, dette var jo en svært viktig begivenhet, men det kan vel ikke være tvil om, at den har vært til gagn for begge parter. Ennå en ting må vi nevne fra dette år, den kom kanskje til å gripe mer inn i hjemmets eget liv. Livet selv lærte hjemmets ledelse, at en bedre utdannelse i egentlig

Gamlegården.

sykepleie var nødvendig, både på grunn av det oppdragende moment deri, og for praktisk dyktiggjøring til livets mange krav, således som de vil møte en diakon. Det ble derfor besluttet å innre den leide bygning til *sykehus*.

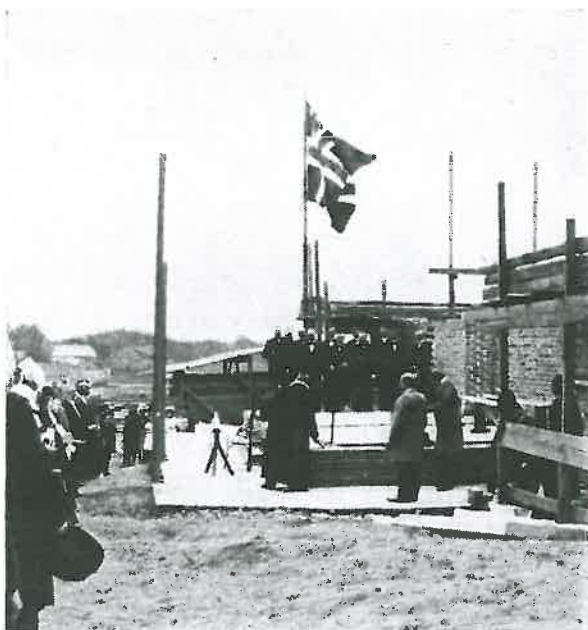
For innsamlede midler ble innredningen foretatt, og fra 1. mai 1893 er sykehuset en kjensgjerning med dr. med. Kr. Jervell som overlæge. Dermed er vi kommet inn i det spor som utviklingen har fulgt inntil denne dag.

Nye planer. En bor aldri helt trygt i leid hus. Særlig tydelig ble det da sykehuset var kommet i gang, og styret besluttet å se seg om etter en eiendom, hvor en kunne sette foten under eget bord. Etter forskjellige undersøkelser ble i 1893 den vakre gård *Stenerud* i V. Aker innkjøpt. Prisen var kr. 50 000,00 for den 130 mål store eiendom. Innkjøpet ble muliggjort ved bistand fra Kristiania sparebank, hvorom nærmere senere. Riktignok skulle det gå ennå noen år før Diakonhjemmet formådde å utnytte sin nye eiendom. Dog kunne «Gamlegården» ganske snart tas i bruk. Den gamle hovedbygning ble innredd til bolig for de diakonelever som ikke gjorde tjeneste på sykehuset eller hadde sitt arbeid utenfor hjemmet. Da dessuten Holmenkollbanens anlegg i høy grad forhøyet eiendommens verdi, var det med glede og håp ledelsen så fremtiden i møte. Og snart ble det nødvendig å drøfte oppførelse av nytt sykehus på *Stenerud*. På grunn av det behov som det viste seg å være for et sykehus for nervalidende, og etter oppfordring fra flere læger, besluttet en derfor å søke å komme dette behov i møte. Alt i slutten av 1894

hadde en ferdig plan for et belegg av 20 pasienter, og så sendte en ut innbydelse til tegning av bidrag. Innbydelsen ble blant annet sendt til alle landets prester og indremisjonsforeninger og gav herved uttrykk for den mannlige diakoni som en felles kirkesak.

Imidlertid festet tanken seg mer og mer ved en utvidelse av de første byggeplaner. Saken var, at med et sykehus i Magdalenahjemmet, et på Stenerud og med forstanderen boende i byen, ville den hele administrasjon bli altfor tungvint og kostbar. En besluttet derfor å gå til oppførelse også av et alminnelig sykehus på Stenerud, så en kunne få alt samlet der. Planen omfattet forresten også fra først av en økonomibygning med kjøkken, vaskeri, kontorer og boliger for funksjonærene. Når en vågde å gå så vidt, var grunnen et rentefritt lån fra Kristiania sparebank på kr. 40 000,00 og et bidrag fra brennevinssamlaget på kr. 36 000,00. Dertil kom at Steneruds verdiforøkelse muliggjorde et større byggelån. Utførende arkitekt skulle være Victor Nordan.

Etter behandling av byggesaken gjennom flere møter besluttet en den 20. januar 1898 å gå i gang. Utgiftene var beregnet til i alt kr. 325 000,00. Til disposisjon sto verdien av Stenerud, ca. 100 000,00 kr., og 20 000,00 kontant. Resten besluttet en å reise som lån. Som byggekomité ble oppnevnt: Form. (rektor Jespersen), forst.deren, overlæge Aaser og ing. Kolbenstvedt.

Grunnsteinsnedleggelsen.

Det var en stor bør styret tok på sine skuldrer med dette. Men de gjorde det i tro til Gud og i tro på saken, og de gjorde det i tillit til det ansvar de mente å ha rett til å finne hos den kirke, hvis tjener Diakonhjemmet gjerne ville være. For arbeidet selv var det også nå uomgjengelig nødvendig å få sitt eget, Magdalenahjemmet hadde nemlig skiftet eiere, og en måtte være ute av huset innen utgangen av 1900.

Ut på høsten 1898 ble arbeidet satt i gang. Tross Sparebankens forhøyelse av det rentefrie lån til kr. 50 000,00 — samlet rentefritt lån i Kristiania sparebank blir også kr. 70 000,00 — og Samlagets forhøyelse av sitt bidrag til kr. 51 000,00 fant en snart ut å måtte sløyfe den påtenkte  konomibygning. Den 4de juni følgende år var en kommet så langt at grunnsteinen kunne nedlegges. Den ble lagt ned av sognepresten i V. Aker, Chr. Nygaard, som jo var med i Lutherstiftelsens styre, da Diakonhjemmet ble stiftet. Da denne begivenhet betydde så meget for Diakonhjemmet, og da den samlet om seg en ganske stor og innflytelsesrik skare, vil vi nedenfor gjengi det referat som ble gitt av den høytidelige handling i bladet «Hj lp».

«— — Det ble bestemt å nedlegge grunnsteinen søndag 4. juni, og innbydelse ble utsendt til ca. 250 mennesker. Foran det alminnelige sykehus' veranda mot  st var det anbragt sitteplasser for 400 mennesker, og oppe på selve verandaplataet var det plass for den forrettende prest og sangkoret. Også borte ved sykehuset for nervelidende var dannet en plattform uten benker. På gårdsplassen utenfor det gamle Stenerudhus var dekket et langt bord med forfriskninger, og en stor del av plassen var overdekket, så den lignet et telt i stor stil.

Dagen opprant med stille, passelig varmt sommervær, og Stenerud lå der i sin friske sommerdrakt — — —. Kl. 1 sto Holmenkollbanens ekstratog ferdig ved Masjorstuen til å motta gjestene fra byen. Det stanset på selve Steneruds grunn, og kl. 1½ var den store skare samlet ved sykehuset. Da alle var kommet til sete, sang en kvartet av folkeskolel rere vakkert og stemningsfullt de første vers

av følgende, av den bekjente anonym G. J. (Gustav Jensen) forfattede sang:

Ei for å tjenes Herren kom,
men for å tjene de andre,
helt gjennom dødens angst og dom
ville han tjenende vandre.
Sier så: Størst i himmerik
er den som fritt og uten svik
andre vil elske og tjene.

Jorderik har kun trange kår,
meget er brutt og av lave —
rom nok for hjelp mot sott og sår,
rom for hver tjenestes gave.
Stige du ned fra himmerik,
fyll ditt rom på jorderik,
sinn som vil tjene med glede.

Rom nok for ungdom lys og sterk,
rede for håp fra det høye,
rom for all mannskrafts seige verk,
om det så ryggen skal bøye.
Arbeidsvant hånd og hjerte ømt
mer skal I nå enn I har drømt,
når I hans fotspor vil følge.

Sterkere strømme Herrens blod
gjennom disiplenes årer,
friere flyte livets flod
henover jorderiks tårer,
bringe en takk til himmerik,
takken til ham som mildelig
tjente og tjener oss alle.

(Dette er blitt *diakonsangen*, og som sådan er den opp-tatt i salmeboka.)

Derpå trådte sognepresten i Aker, Chr. Nygaard, fram på plattformen og holdt vigselstalen. Talen munnet ut i denne bønn: «Ja, kjære Herre Gud, la disse hus således bli til velsignelsens hus, til hjelp i sykdommens nød, etter-som du måtte finne det tjenlig, og til veiledning, trøst og glede i åndelig henseende, så at mangel lovsang måtte komme til å lyde ditt navn til ære og til glede og oppmunt-ring for dem som har sitt kjærlighetsarbeid blant de syke».

Ved talens slutning trådte herr arkitekt Nordan og herr byggmester Hoff fram for å assistere sognepresten ved grunnsteinens nedleggelse. Arkitekten overrakte først den kobberkasse som skulle innmures i bygningen. Den inneholdt følgende dokumenter: 1. Bygningens historie, 2. innbydelse til opprettelse av et norsk diakonhjem, 3. årsberetninger for anstaltens første år, 4. betingelse for opptagelse av diakoner. Dokumentet som omhandler bygningens historie avsluttes således: «— — Grunnsteinen nedlegges i dag, den 4. juni av herr sogneprest i Vestre Aker, Chr. Nygaard, i overvær av en skare av Diakonhjemmets venner og arbeidere.

Hjemmets bestyrelse består av: Skolebestyrer J. Jespersen, formann, overlæge Aaser, viseformann, kjøpmann Chr. Falchenberg, pastor Th. Godal, pastor Hartvig Halvorsen, høyesterettsadvokat Frits Kiær, instituttbestyrer I. A. Lippestad. Forstander og sjelesørger er pastor Hartvig Halvorsen, overlæge for sykehusene dr. med. Kr. Thue, kirurg, doktor Otto Borchgrevink, reservelæge, doktor Thomas Mørch, forvalter, diakon H. G. Flaata.» Så langt referatet.

Til sist anføres ordet fra salme 127: «Dersom Herren ikke bygger huset, arbeider de forgjeves som bygger derpå».

Da sognepresten hadde anbrakt kobberkassen på den bestemte plass i muren, trådte byggmesteren fram og overrakte ham murskjeen, og med denne slo sognepresten korsets tegn over kassen. Hullet ble så igjenmurt, hvorpå sognepresten av byggmesteren ble overrakt hammeren, hvormed han slo tre slag på muren med ordene: I Fadrens, Sønnens og den Helligånds navn. Samme høytidelighet gjentok seg også ved sykehuset for nervelidende, hvor også en kobberkasse med dokumenter ble nedlagt. Denne kobberkassen ble murt inn i det nordøstre hjørne av verandaen på den nåværende «kirurg», og den andre ligger i «medisinen»s sydvestre hjørne.

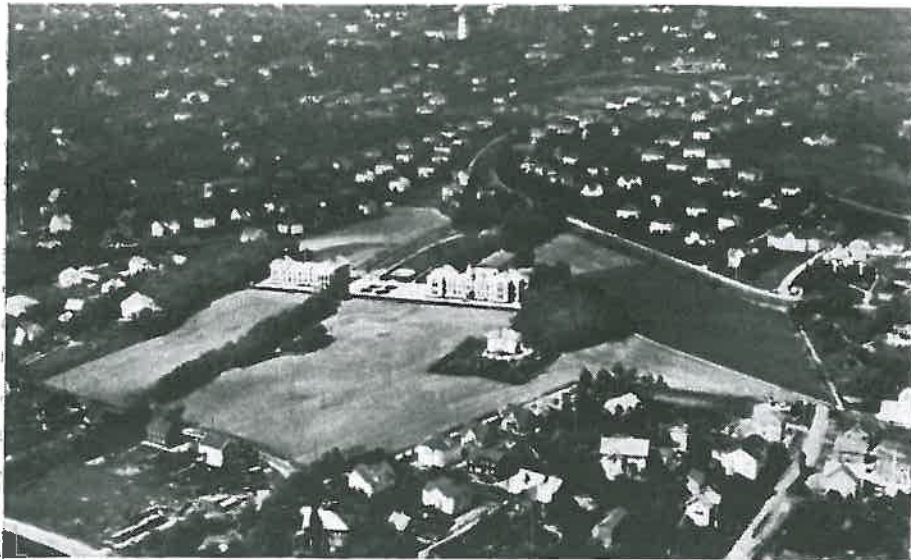
Den enkle, men svært stemningsfulle høytidelighet ble så avsluttet med en varm bønn og velsignelsen, hvorpå sangkoret sang følgende siste vers av tidligere nevnte sang:

Herre vår Gud, sign huset her,
bygg det ved ånden du sender
opp på den grunnvoll ren og skjær,
som alle kristne bekjenner.
Fast la det stå, mens tiden går,
vokse i evne år for år,
sted til å hjelpe og tjene.

Syke og læger signe Gud,
klage til lovsang seg vende.
Tjenernes skare herfra ut
over alt landet du sende.
Hva der er bundet, sykt og armt
møte fra deg et budskap varmt:
Kjærlighet virksom i gjerning.

Herre, ditt hus på jorderik,
vil du miskunnelig bygge,
inntil det høyt i himmerik
står uten revne og skygge.
Ennå det trenges mangen sten,
motta i nåde også den,
som vi her ydmykt deg rekker.

Etter denne høytidelighet samlet gjestene seg på gårds-
plassen ved Gamlegården. Her inntok en forfriskninger,

Diakonhjemmet (flybilde).

og så ble talernes rekke åpnet, som det heter. Det vil føre for langt her å gjengi noe av de mange gode ord som den dag ble gitt Diakonhjemmet. Men da det har sin interesse for bedømmelsen av Diakonhjemmets posisjon i den første tid, nevner vi her talernes navn: Stiftamtmann Rye, skolestyrer Jespersen, overlæge Aaser, Kristianias ordfører, advokat Harbitz, Akers ordfører, kaptein Færden, professor Schönberg, det medisinske fakultets dekanus, dessuten medlemmer av hjemmets styre og selvfølgelig forstanderen.

Til festen innløp telegrafiske hilsener fra blant andre: Das rauhe Haus, Bielefeld, Karlshöhe, diakonanstaltene i Sachsen, Danmark og Sverige.

De nye bygninger ble innvidd den 1. september 1900 av statsråd, senere biskop Wexelsen. I nærvær av ca. 250 gjester gav forstanderen en oversikt over byggets historie, hvorpå biskopen holdt vigselstalen over Matt. 10, 7—8. Talen ble holdt i korridoren på kirurgisk avdeling, hvorpå et festlig samvær var henlagt til nerveavdelingens rom. Vigselsfesten ble overvært av gjester fra Sverige, Finnland og Danmark.

Året 1900 var for øvrig i flere henseender et betydningsfullt år i Diakonhjemmets historie. Således ble den første diakonkonferanse holdt i forbindelse med innvielsesfestlighetene. Konferansen varte i to dager og behandlet emner som: Diakonenens utdannelse, disiplin. Daværende cand. teol., senere forstander, Th. Dahl, holdt foredrag om, hvorledes en innenfor anstalten best skulle fremme et sunt kristenliv.

Den 21. september ble de nye sykehusbygninger tatt i bruk, og Diakonhjemmets gjerning er ledet inn i de spor, som den har holdt seg til inntil denne dag.

I anledning overflyttingen skriver forstanderen i årsberetningen: «Det var ikke så lett for oss å flytte fra vårt gamle sted i Ullevålsveien, hvor vår gjerning hadde gjort de første famlende forsøk, og hvor den også var vokset så vakkert opp. Det knyttet seg mange kjære minner til det gamle sted. Men når gjerningen er blitt så stor at den sprenger våre gamle former, så er det jo intet annet å gjøre enn

å flytte, og det var derfor likevel med inderlig takk til Gud vi tok i besittelse det nye hjem, hvor diakongjerningen nå skal utfolde seg etter sine betingelser. Herren la sin Ånd bo i det nye hus og fyller det med kjærlighet og fred.»

Fra 1902 ble nerveavdelingen også åpnet for kvinnelige pasienter. Til pleie av disse fikk en diakonisser fra Diakonissehuset, og dette samarbeid har med forskjellige modifikasjoner fortsatt like til det siste. Den 1. januar 1904 ble det også åpnet en liten kvinnelig avdeling på det alminnelige sykehus. Ved denne avdeling ble ansatt to sanitetsøstre. Først i 1906 begynte Diakonhjemmet den utdanning også av søstre, som siden har fortsatt. Ved siden av hensynet til eget behov var det nye tiltak foranlediget ved at Diakonissehuset ikke kunne skaffe plass til alle som gjennom et ettårig kursur ville dyktiggjøre seg for menighets-tjenesten. Den første søsterelev ble opptatt i 1906. Siden har, som senere skal vises, også søsterutdannelsen gjennomgått en sterk utvikling.

Når unntas det nødvendige personskifte opp gjennom årene i de forskjellige stillinger i Diakonhjemmets administrasjon og daglige arbeidsledning forløper Diakonhjemmets ytre historie inntil den første milepel i 1915 uten mer betydningsfulle begivenheter. Historiens indre forløp var imidlertid stormfull nok. Det var særlig økonomien som voldte bekymringer, som vi skal se litt nærmere på et annet sted i dette skrift. Vi vil dog uttrykkelig betone at hånd i hånd med ivaretagelsen av anstaltens ytre tarv gikk en brennende interesse for *saken*. Den lå virkelig dem på hjertet, som fikk reise saken fra først av og senere bære den fram. Blar vi gjennom de gamle protokoller, får vi et sterkt inntrykk herav. Stadig drøftes de forskjellige spørsmål i styremøtene, og rett som det er samles diakonene selv og venner av saken til samtale og rådslagning. Spesielt nevner vi den diakonkonferanse som i 1910 ble holdt på hjemmet. Gjennom sammenkomster som denne og lignende av mindre pretensiøs art søkte en å oppgløde hverandre til større innsikt og frimodighet i gjerningen. Ved stadige reiser ute i landet og ved besøk til de forskjellige diakonposter, sær-

lig ved forstanderen, søkte en å oppmuntre gamle venner, og ved opplysningsarbeid å vinne nye.

I 1914 ble den nye forstanderbolig oppført, og den gamle gikk over til å bli forvalterbolig. I 1914 deltok også Diakonhjemmet i jubileumsutstillingen, hvor den hadde fått sin plass i samme kabinett som Diakonissehuset. Utstillingen var av naturlige grunner nærmest en bildeutstilling. Til utdeling blant de besøkende var trykt et lite minneskrift. Det fikk en rask avsetning. I forbindelse med denne utstilling sees forstanderen, pastor Dahl, allerede i 1912 å ha framkastet den tanke, at den til utstillingen påtenkte kirke etter å ha gjort sin tjeneste der skulle sikres for Diakonhjemmet. Både ville det kunne få sin betydning for hele distriktet med dets stadig økende bebyggelse, men mest ville det bety for Diakonhjemmet selv. Han henviser her til Diakonissehuset som nylig hadde fått sin egen kirke. Nå, dette ble det som kjent intet av. Kirken havnet i Grefsenåsen, som et slags kapell underlagt Tøyen småkirkenighet. Og kirketanken for vårt vedkommende måtte vente ennå mange år på sin realisasjon.

Imidlertid stod en året etter ved den første milepel. 25 år var nå gått siden den ringe begynnelses dag i Magdalenahjemmet. Med takk til Gud kunne Diakonhjemmets menn se tilbake på de svunne år. Tross feilgrep kanskje og bekymringer av mange slag hadde Gud hjulpet igjennom og således vedkjent seg gjerningen. Det ble naturlig å feire jubileet. Til programmet hørte festgudstjeneste i Vår Frelses kirke med preken av Gustav Jensen, fest på Diakonhjemmet og diakonkonferanse. Til stede ved festen var pastor Widmann fra den svenske diakonanstalt og dr. Sell fra «Filadelfia» i Danmark. Dessuten tre medlemmer av Diakonhjemmets første styre: professor Odland, samt prestene Blaker og Gjør. Jubileet var, etter referatet i «Hilsen», svært vellykket. Ved forstanderen ble utgitt et festskrift. Også utad vakte jubileet megen oppmerksomhet.

Av «begivenheter» i årene etter nevnes i kronologisk orden: Allerede i 1914 kom det fram et forslag fra overlæge Storm Bull om å la nerveavdelingen gå over til

Elevhjemmet.

indremedisinsk avdeling. Styret kunne imidlertid ikke gå med på det, da det mente at nerveavdelingen tilfredsstilte et stort behov. Spørsmålet ble tatt opp igjen høsten 1926,

Interiør fra kapellet.

og da stilte saken seg annerledes. Staten hadde da bygd Psykiatrisk klinikk på Vinderen, og styret besluttet derfor at nerveavdelingen fra 1. januar 1927 skulle ombygges til alminnelig indremedisinsk avdeling. Den er siden blitt utstyrt med laboratorium og nødvendige undersøkelsesrom.

Til det mest betydningsfulle i denne tid hører vel byggingen av elevhjemmet i 1927. Det var en gammel tanke som her endelig ble realisert. Det er vanskelig for oss, som bare er vant til de nåværende forhold, å sette oss inn i de kår, som ikke minst elevene arbeidet under tidligere. Vi siterer fra 40 års beretningen: «— — det lar seg ikke nekte, at selv om de gamle dager hadde sin egen charme, så var det hverken for pasientene eller elevene tilfredsstillende å holde til i de samme bygninger. At det måtte volde vanskeligheter å ha elevenes felles spisesal i sykehusets kjeller er ikke vanskelig å forstå. Heller ikke var det lett å representere Diakonhjemmet utad under disse forhold slik som en gjerne ville.» — Omkostningene ved reisningen av elevhjemmet ble dekket ved avsetninger gjennom flere år, likesom forstanderen, pastor Kobro, gjennom lengre tid hadde samlet inn penger til formålet. Innsamlingens resultat var kr. 42 657,97. Herav ble for ca. kr. 38 000,00 anskaffet inventar til hjemmet, mens resten ble avsatt til et fond, som forvaltes av forstanderen til beste for elevene. Hjemmets samlede kostende gikk opp i ca. kr. 380 000,00 — som en ser et ganske betydelig beløp. Arkitekter var Aug. Nielsen og frk. Kirsten Sand. I elevhjemmet har vi fått et både vakkert og representativt hus, som vi med all ære kan vise fram. Huset inneholder foruten elevrom, undervisningsrom, dagligstue, spisestue og bibliotek også kontorer for forvaltningen og leilighet for overdiakonen. Dessuten en større forsamlingsal. Denne ble i 1931 ved hjelp fra Diakonhjemmets kvinneforening og private bidragsytere innredd til kapell og innvigd til kirkelig bruk av biskop Lunde. Her holder vi da regelmessige gudstjenester, nattverdhandlinger og ellers våre møter og sammenkomster. Vi er svært glad i dette lille kapellet. Det virker intimt og hjemlig og virker samlende og byggende på mange måter.

Likkapellet.

I 1931 fikk vi innlagt radio på de fleste av sykerommene, og ved et lokalanlegg kan gudstjenestene fra kapellet kringkastes.

Innvielsen av elevhjemmet formet seg i det hele som en stor fest med utsendinger fra nabolandenes diakonanstalter, og fra Tyskland. Vigselsdagen var henlagt til en søndag (2. oktober) og ble åpnet med festgudstjeneste i Vår Frelzers kirke, hvor biskop Lunde prekte. Ved festen om ettermiddagen var det stuende fullt hus. Der var taler og hilsener ved flere. Under festen avslørte sogneprest Godal to malerier av sogneprest Hartvig Halvorsen og forvalter Hulebak. Maleriene er utført av overlærer Joh. Nordhagen.

I tilslutning til innvielsen ble den første nordiske diakonkonferanse holdt etter initiativ av forstanderen. Hermed innledes det nordiske samarbeid som siden har fått en lykkelig fortsettelse. Den siste konferanse i Norge ble holdt i 1935.

I 1930 deltok Diakonhjemmet i den kirkelige utstilling i Trondheim. Også her vesentlig med bilder. I 1933 fikk en det nye, prektige likkapell. Det ble vesentlig reist for midler skjenket av «Hospitset» og kostet ca. kr. 45 000,00.

I årene 1927—1928 og 1935 ble anvendt til park og vei-anlegg ca. kr. 40 000,00. Det var mange penger, men så er også hele anlegget blitt svært vakkert. Dette ikke minst til glede for pasienter som kan være oppe og ute.

Når så nevnes at Diakonhjemmet i 1929 fikk eget røntgenanlegg, et anlegg som siden stadig er blitt utbedret og fornyet, og at medisinsk avdelings 3dje etasje ble påbygd i 1932 og kirurgens i 1936, og at dette siste år innkjøptes en av nabovillaene til funksjonærboelig, har vi visst nevnt det vesentlige som er å nevne i en oversikt som denne. Ved påbygging av nevnte avdelinger oppnådde en å få bedre plass for den kvinnelige betjening, hvis tall med årene er økt betydelig. Denne øking skyldes blant annet at sykehusene, som fra begynnelsen kunne gi plass for 90 pasienter, nå kan ta imot 125. Dette er muliggjort ved stadige ominnredninger, vel særlig ved nerveavdelingens overgang til alminnelig medisinsk avdeling. Men nå er nok også grensen nådd.

Operasjonsstuen.

Kirurgisk avdeling.

Medisinsk avdeling.

Diakonhjemmets økonomiske historie.

Ha tro til Gud. Mark. 11, 22.

Det er ikke tilfeldig at vi setter dette bibelord som motto over dette avsnitt. Det gir nemlig uttrykk for den ånd som drev den mannlige diakonis banebrytere i vårt land. Ikke minst gjelder det Hartvig Halvorsen. Og det er den ånd vi må be om aldri må forlate oss. I tro på Gud er saken blitt kjempet fram til i dag, og i tro på Gud må den kjempes fram heretter. Alene denne tro gir utholdenhet og frimodighet i striden. For en strid har det vært, en strid mot misforståelse og mistillit. En strid mot all mangel på forståelse, mot lunkenhet og fordom. Det har vært særlig nedstemmende manganen gang å møte motstand der hvor en minst skulle vente den. Diakonhjemmet vil gjerne tjene kirken og har fra første stund gitt dette klart til kjenne, men den mannlige diakonis gjennombrudd i den kirkelige bevissthet venter vi enda på. Det er selvfølgelig mange gledelige unntagelser, og der hvor diakonen virkelig har fått en chance, der arbeider han seg også inn. Det er imidlertid ikke kampen på denne front som nærmere skal omtales her. Vi nevner den bare, fordi den også i høy grad har vært med å gjøre vårt motto aktuelt for den mannlige diakonis menn inntil denne dag.

Før 1900. Det er en annen kampfront dette avsnitt skal stille oss overfor: Den økonomiske. Her har til dels kampen vært en kamp på liv og død, og når den kan sies å være ført fram til seier, så er det bare fordi kam-

pens menn har hatt tro til Gud. Som alt nevnt tidligere i vårt skrift begynte «Diakonhjemmets stiftere» med to tomme hender. Arbeidet ble tatt opp i tro og bønn. Den eneste kapital en hadde å sette inn var løftene som ikke skal svikte dem som i alle ting setter sin lit til Herren. Trosstyrkende er det da også å se hvordan Gud har ført lykkelig igjennom alle vanskeligheter og løst flokene, når det så som mest umulig og håpløst ut.

Det første opprop inneholdt også en oppfordring om å tegne bidrag, og sammen med oppropet fulgte innsamlingslister. Det første regnskap, som gjelder tiden 21. april til 31. des. 1890 viser en gaveinntekt på kr. 10 157,48. Hele regnskapet balanserer med en inntekt og utgift på kr. 11 681,61. Det dreier seg altså ikke om så store kapitaler, selv om pengene var mer verd den gang enn nå. Foruten gaveinntekten hadde en pleiepenges for pasientene. Gaven kom mest inn i småbeløp. Ikke lite ble således samlet inn ut over landet under reiser som ble foretatt i den anledning. Således foretok cand. teol. Raaen i 1892 en reise langs kysten og fikk inn ikke så lite. Ellers foretok gjerningens egne menn nå og da slike emissærreiser. I de første år reiste også diakoner omkring med innsamlingslister. Det kom dog også nå og da større beløp, fra enkeltmenn og institusjoner. Det største gavebeløp har året 1893 med kr. 19 000,00. Det henger sikkert sammen med overgangen til sykehusdrift og de dermed forbundne merutgifter. I et styremøte sees også behandlet muligheten av en innsamling i Amerika, uten at denne tanke dog ble virkeliggjort, idet den ble frarådd av amerikanske kirkemenn.

Det hele begynte å anta større dimensjoner da Diakonhjemmet kjøpte Stenerud. Første gang navnet Stenerud kan sees å være nevnt i protokollen er i et møte 27. febr. 1892, og allerede i et møte 21. mars besluttet en å kjøpe eiendommen under forutsetning av et rentefritt lån fra Kristiania Sparebank på kr. 20 000,00. Dette lån ble også innvilget, og fra 15. april 1893 er Stenerud Diakonhjemmets eiendom. Eiendommens størrelse var 130 mål, og prisen kr. 50 000,00. Tilbake stod jo ennå et betydelig beløp,

og skulle en med tiden få utnyttet den nye eiendom, måtte enda flere penger skaffes til veie. En begynner derfor å samle inn til et byggefond. Cand. teol. Raaen får den spesielle oppgave å samle inn til dette fond. I løpet av det første år kom inn kr. 12 130,00, hvorav kr. 801,39 fra prester og foreninger. I løpet av det følgende år kom inn kr. 10 952,57. Hermed var en kommet langt på vei hva angår selve kjøpet, men enda sto meget igjen, om en skulle tenke på å bygge. En god støtte hadde en for øvrig fra hovedstadens aviser, som villig gav plass for opprop og anbefalinger, ja avisene støttet også redaksjonelt saken. For øvrig søkte en på forskjellig måte å fremme innsamlingen, f. eks. ved basarer. Styret godtok også et forslag fra forstanderen om å danne komitéer rundt omkring i landet. At det ikke var så små beløp år om annet viser en oppsummering. I løpet av de første 9 år i hjemmets historie kom nemlig inn som gaver ikke mindre enn kr. 230 000,00. Herav kr. 190 000,00 fra hovedstaden og kr. 40 000,00 fra det øvrige land. Det var mange penger i den tid. Av bidragsytere nevner vi Kristiania Samlag som gjentagende gav større beløp — tilsammen kr. 51 000,00. Også Kristiania Sparebank gav beredvillig sin støtte. Foruten det før bevilgede rentefrie lån bevilget banken ytterligere kr. 50 000,00. Dertil kom at verdien av Stenerud gård ved Holmenkollbanens anlegg var betydelig økt. Alt sammen gjorde at en for alvor våget å tenke på nybygg. Realisasjonen av disse byggeplaner har vi fortalt om før og skal ikke gjenta det her.

Etter 1900. En skulle tro at nå var det verste gjort. De nye sykehusbygninger stod der som resultat av megen bønn og meget arbeid. Det hadde lyktes å reise den kapital som måtte til for å få bygningene opp. Hertil kom så alt inventar. Det kan ha sin interesse å peke på Diakonhjemmets status nå ved begynnelsen til det nye avsnitt i dets historie. Denne status danner jo også utgangspunktet for den økonomiske kamp som nå begynner. Årsoppgjøret for 1900 viser en samlet gjeld på kr. 262 389,25,

foruten det rentefrie lån. Det ble en tung bør å bære fram. Hertil kom jo alt som trengtes til den daglige drift. Det er nok vel begrunnet at i hver eneste årsberetning inntar økonomien sin sikre og iøynefallende plass. Vi må sitere noen av forstanderens betroelser til Diakonhjemmets venner i beretningen for 1901 og 1902: «— — Etter de gode økonomiske kår i Kristiania kom i 1899 og 1900 de magre. Det har vært følt av alle, og Diakonhjemmet har fått sin gode del av deres trykk. Da våre hus i 1900 var ferdige, var ikke den hele byggegjøld ordnet. En betydelig del av gjelden for inventaret var heller ikke betalt. Og vi hadde intet driftsfond som vi kunne tære på de første år, da sykehusene skal opparbeide sitt belegg. Det var vår stilling i 1901, og den var ikke lystelig. Det var ikke så liketil under de forhold å bevare frimodigheten. Men nettopp i denne nødens tid fikk vi også så megen oppmuntring, at vi aldri glemmer det. De menn vi skyldte penger viste oss stor velvilje og var villige til å vente til bedre tider. En av byens større forretningsmenn sa til oss: «Det er jo ikke bare eders sak, den er jo også vår. Vi skal nok hjelpe eder, hold bare tappert ut.» Og så gjorde vi i det år som svant en erfaring som var ny i Diakonhjemmets historie. Vi fikk erfare hva det monner når kirken tar seg av sitt barn, erfare hva det vil si å være «mors gutt». Vi bad om en offerdag, og vi fikk den. Det var ganske visst ved denne offerdag et «skal», som skurret i noens ører (her siktes nok til at denne offerdag var påbudt av Kirkedepartementet etter søknad fra Diakonhjemmets styre), men når de hører at dette «skal» brakte diakongjeringen henved kr. 20 000,00, så håper vi at det ikke hos noen vil sette varig misfornøyelse».

Det får være nok til å gi et inntrykk av de bekymringer Diakonhjemmets ledere hadde å kjempe med alt fra første stund. Vi behøver ikke lete lenge i protokoller og arkiv fra disse år, før vi støter på vitnesbyrd om denne kamp. Det var ofte å leve fra hånd til munn, og det var å være ydmyk nok til å ta tiggerstaven fatt. Rent rørende er det å lese hvordan selv den minste lysstråle ble tatt imot med takk.

En yngre prest sendte nettopp under en av de sværeste påkjenninger ti kroner. På postanvisningen hadde han skrevet fra 2 Krøn. 15, 7: «Men I, vær frimodige, og la ikke eders hender synke. Ti det er lønn for eders gjerning.» — «Det var gylne, herlige ord for oss,» skriver forstanderen, «dem skal vi huske».

En velkommen støtte fikk en fra kvinneforeninger i Oslo, Stavanger, Drammen, Ålesund og Bergen. Leilighetsvis også fra Fredrikstad. Ganske betegnende for den økonomiske stilling er følgende lakoniske bemerkning i forhandlingsprotokollen for et av disse år: Diakon Nordenborg tilbyr Diakonhjemmet et orgel han har arbeidd. Prisen var kr. 300,00. Beslutning: En hadde ikke råd til å innkjøpe orgelet. Som et vitnesbyrd om offerviljen i disse trange år nevner vi at sykehusets overlæger tilbød seg å avstå fra sin lønn et helt år, og forstanderen tilbød seg å avstå en fjerdedel av sin. Og, vel å merke, tilbudet ble mottatt. Samtidig foretokes forskjellige innskrenkninger innenfor det øvrige personale. Vi mener det også er rett å nevne her, at pastor Dahl sammen med frk. Marie Dahl sendte som gave til Diakonhjemmet en pantobligasjon i hjemmets eiendom på kr. 4 000,00. I det hele var stillingen så bekymringsfull — Diakonhjemmet var faktisk på konkursens rand — at da Hartvig Halvorsen i 1905 ble utnevnt til sogneprest i Vålerengen, tenkte en av sparehensyn på å gjøre forstanderstillingen om til en bistilling og besluttet i den anledning å henvende seg til pastor Støylen (den senere biskop). Heldigvis kom en dog bort fra denne ordning, og kalte pastor Dahl til forstanderstillingen. For om mulig å konsolidere arbeidsordningen, spesielt med hensyn til økonomien, som la et ganske sterkt beslag på tid og krefter, besluttet en igjen å opprette en egen økonomistilling, eller forvalterstilling. Valget falt på inspektør ved Lungegårdens sykehus i Bergen, A. Hulebak. Og en kan vel trygt si, at hermed var det verste over. Ikke med et slag, men det lyktes dog litt etter litt å få det hele inn i sådanne spor at situasjonen kunne sies å være reddet. La oss anføre noen tall som viser det. Regnskapet for 1904 ble oppgjort med et

underskudd på kr. 10 069,68, og alt året etter er det et overskudd på kr. 2 543,05, og året deretter igjen kr. 8,509,83. Hvert år framover avbetales det nå betydelige beløp på gjelden, hvorved renteutgiftene går ned. Og da så det nye elevhjem kunne reises for vesentlig oppsparte midler — altså uten ny gjeldstiftelse — viser det best hvorledes hele økonomien var kommet i et nytt gjenge.

Det er klart at dette resultat nåddes ikke uten ved en gjennomført økonomi og en stor personlig innsats. Det fortelles at forvalteren selv måtte til byen og gjøre innkjøp med personlig garanti. Diakonhjemmet hadde ikke kreditt. En god hjelp var atskillige større gaver som kom inn i disse år, likesom Hospitset, som senere skal omtales, ytte god støtte. Men mest monnet det vel med den nærsagt pinlige sparsommelighet i den daglige drift. Forholdene på sykehuset var enkle og primitive og ville nok neppe ha kunnet tilfredsstille vår tids krav. Det er rent gripende å høre eldre diakoner fortelle om den tiden, f. eks. om turene til Gaustadskogen etter mose som skulle erstatte det ved operasjoner nå brukelige sellestoff. Eller hva sier en om, at en til sutur anvendte hestetagl. Den fikk en gratis av egne hester. Selvfølgelig ble den sterilisert før bruken. En kan vel si at Hulebak regjerte anstaltens økonomi med hård hånd. Det hendte vel også at enkelte syntes han drev sparsommeligheten vel vidt. Men han var Diakonhjemmet en god mann, og sikkert en nødvendig mann. Det er derfor rett at hans bilde henger ved siden av Diakonhjemmets grunnlegger, og at han har fått navn som Diakonhjemmets økonomiske redningsmann.

En god støtte for økonomien var også det statsbidrag som i noen år ble bevilget til skoleavdelingen. Beløpet var kr. 5 000,00 pr. år og ble første gang gitt i 1921. Det ble imidlertid senere nedsatt til kr. 2 500,00 og falt helt bort fra 1927.

Med omsyn til selve sykehusdriften har Diakonhjemmet hatt samarbeid med både Oslo og Aker. Samarbeidet med Oslo dannet jo, som før nevnt, så å si den økonomiske basis ved selve starten og ble senere fortsatt i andre former

gjennom mange år. Senere innledet en av naturlige grunner samarbeid med Aker, et samarbeid som ennå varer ved. Samarbeidet har betydd meget for Diakonhjemmet, men vi håper og tror også at det har vært til nytte for Aker. Ellers tar jo våre sykehus mot pasienter fra alle kanter, selv om det gjennom årene har opparbeidd seg et slags oppland hvorfra det kommer mange pasienter, ikke minst for trygdekassens regning.

Nedenstående tabell vil gi en ganske god oversikt over den økonomiske vekst gjennom de femti år. Tallene, som er avrundet, angir de beløp hvormed regnskapet for de oppgitte år balanserer.

<i>Første fem år.</i>		<i>Hvert følgende fem-år.</i>		<i>Siste fem år.</i>		
1890	11 600	1899	27 640	1924	290 145	
1891	17 000	1904	35 944	1929	260 390	
1892	19 000	1909	101 675	1934	320 823	
1893	44 000	1914	120 586		1938	443 450
1894	46 000	1919	172 215		1939	483 942

Om den økonomiske stilling i dag ved femtiårsjubileet har en vel grunn til å si, at den er god. Det er nok så at den årlige drift bare så vidt balanserer. Men det får en være fornøyd med, all den stund Diakonhjemmet ikke er noen forretning, men skal forbruke sine midler i den gjer- nings tjeneste som det er kalt til. Det er nå sykehusene som må sies å bære det hele. Gaveinntektene er bortsett fra legatrenter og det årlige bidrag fra Svend Foyn og hustrus misjonsfond forsvinnende i forhold til budgettet. Av foreninger er det for tiden bare en som direkte arbeider for Diakonhjemmet, nemlig Diakonhjemmets kvinnefor- ening. Vi har en forholdsvis liten gjeld og har omtrent hele den opprinnelige eiendom ubeskåret. Den er jo nå steget betydelig i verdi. Selv om fedrene altså på dette punkt måtte ta støyten, så vi uten de samme daglige bekym- ringer kan høste hvor de sådde, så er det greit at driften også i dag og fremdeles vil kreve forsiktighet og økonomisk sans. Til nyanskaffelser, ominnredninger og vedlikehold kreves stadig ikke små summer. Også lønningskontoen er

økt voldsomt i det siste, særlig på grunn av den nye arbeidervernlov, som har krevd mange nyansettelser.

Hospitsene. Etter mønster fra lignende foretagender i utlandet besluttet Diakonhjemmets styre i slutningen av 1897 å søke opprettet et større hospits i Oslo. «Hospits» var i den eldste kristne kirke et gjestehjem hvor kristelig barmhjertighet og gjestfrihet ble øvd mot pilgrimer og andre reisende. I nyere tid er denne kristelige institusjon opptatt også av den evangeliske kirke. Et hospits svarer da nå nærmest til et godt og hjemlig hotell, som en søker å gi et kristelig preg ved regelmessige andakter.

Ovennevnte beslutning førte da til at det ble nedsatt en komité, som sammen med noen andre interesserte drøftet saken og så utsendte innbydelse til tegning av aksjer i foretagendet. Tegningen gikk så godt, at alt 14. mars det følgende år kunne den konstituerende generalforsamling holdes. Aksjekapitalen ble satt til maksimum kr. 60 000,00, og selskapets anliggender skulle styres av et representantskap og en direksjon. Av representantskapets og direksjonens medlemmer oppnevnes et visst antall av Diakonhjemmets styre. Aksjeutbyttet ble begrenset til 6 %, og mulige merinntekter tilfaller Diakonhjemmet. Dertil skulle Diakonhjemmet til enhver tid være berettiget til å innløse aksjene etter pari kurs. For kr. 12 000,00 fikk en så leie 4., 5. og 6. et. i den nye gård Rosenkrantzgaten 1, og her ble hotellet åpnet 17. okt. 1898 med 47 gjesteværelser. Dagen før talte forstanderen ved en festlig tilstelling og nedbad Guds velsignelse over den nye gjerning. Daværende sekretær i Indremisjonsselskapet, pastor Ole Iversen, holdt andakt hver morgen. I de senere år har det vært holdt andakt et par ganger i uken, og andaktsholderen har som regel vært Diakonhjemmets forstander.

Hotellet viste seg å fylle et behov, idet det snart ble for lite. I 1904 leide en derfor også 3. et. i samme gård. Vel nærmest med tanke på ytterligere utvidelse innkjøptes i 1909 naboeiendommen, Rosenkrantzgaten 3, for kr. 103 000,00. Da leietiden utløp for godt i 1914 nedsatte en i 1910 en

Hospitset i Oslo.

komité til å komme med planer for fremtiden, og etter et forslag fra denne komité besluttet en året etter å framsette tilbud om kjøp av Rosenkrantzgaten 1 for kr. 490 000,00. Etter forskjellige underhandlinger gikk kjøpet i orden i 1913 for kr. 570 000,00, hvorav kr. 110 000,00 kontant. Samme år ble nr. 3 solgt for kr. 145 000,00. Da disse transaksjo-

ner krevde mange penger, ble det besluttet å forhøye aksjekapitalen til kr. 100 000,00.

Bortsett fra stadige forbedringer og moderniseringer skjer det nå ikke større forandringer før i 1937. Da besluttet Diakonhjemmets styre, etter flere ganger å ha drøftet saken, å benytte seg av sin rett til innløsning av alle aksjer. Dette ble også gjennomført, således at Diakonhjemmet altså nå eier det hele. Noen ganske få aksjer er dog ennå på private hender for å kunne beholde formen av aksjeselskap. Som følge av nyordningen er representantskapet falt bort, og det hele ledes nå av en direksjon på tre medlemmer med Diakonhjemmets styre som øverste myndighet.

Utenom den samfunnsmessige og kristelige oppgave har Hospitset betydd meget for Diakonhjemmet i økonomisk henseende. Tilskuddet derfra kom nok godt med i den trange tid og hjalp i mangt et knipetak. Tilsammenlagt er det ikke små beløp det gjelder, idet det vel kan dreie seg

om ca. 650 000,00 kroner i disse årene. De største tilskudd har en i årene 1917—1931. De senere år er på grunn av forskjellige forhold beløpene forholdsvis små.

Representantskapets første formann var skolestyrer Jespersen, som da også var formann i Diakonhjemmets styre. Første formann i direksjonen var overformynder Oppen. Senere var sogneprest Godal i mange år formann i representantskapet. Disponent Linnerud har vært formann i direksjonen siden 1925 og medlem av samme helt fra 1910.

Etter mønster fra Hospitset i Oslo opptok en i 1910 tanken om et hospits også i Bergen. Og alt den 29. aug. samme år konstitueres det nye selskap med en aksjekapital på kr. 50 000,00. Med omsyn til forholdet til Diakonhjemmet gjelder noenlunde de samme bestemmelser som for Hospitset i Oslo. Det nye hospits ble åpnet den 8. mai 1911 i den på Tyskebryggen nyoppførte Solegård. Her har det holdt til hele tiden. I de senere år er hotellet blitt modernisert og har alle betingelser til å kunne by et godt og trygt tilfluktssted. Økonomisk har dog Hospitset i Bergen ikke betydd det for Diakonhjemmet som Hospitset i Oslo. Diakonhjemmets representant i styret har hele tiden vært kjøpmann Thorvald Kjærland.

Hospitset i Bergen.

Legater. Også Diakonhjemmet har noen legater, og vi er takknemlig for det som er, selv om vi kunne ønske at legatene etter 50 år hadde vært flere. Dog er jo i tidens løp atskillige større beløp gått inn som gaver uten å være avsatt som legater for bestemte formål. Da legatene jo går inn under hjemmets økonomi, nevner vi dem her:

1. *Statssekretær Lehmann og hustrus legat* til beste for Diakonhjemmet. Legatet er fra 1910 med grunnkapital kr. 8 853,44. Dets kapital pr. 31. des. 1939 er kr. 15 782,67.
2. *Fond til friplasser.* Legatets grunnkapital framkom ved en gave på kr. 2 000,00 fra høyesterettsadvokat Kiær og frue i anledning deres sølvbryllup i 1911. Fondets kapital pr. 31. des. 1939 er kr. 2 932,13.
3. *Dr. Paul Andreas Ebeltofts legat.* Opprettet i 1926 med kapital kr. 10 000,00. Rentene herav tilfaller vekselvis hvert annet år Diakonissehuset og Diakonhjemmet. Bestyres av Diakonissehuset.
4. *Sofie Svendsens legat* fra 1932 med grunnkapital kr. 6 000,00. Kapital pr. 31. des. 1939 kr. 6 013,92.
5. *Jacob Hallans legat,* opprettet 1931 og siden økt inntil kapitalen i 1935 var kr. 7 554,06. Pr. 31. des. 1939 kr. 8 763,71.
6. *Herman Thomsens legat,* opprettet i 1936 med grunnkapital kr. 7 956,49. Pr. 31. des. 1939 kr. 9 242,17.
7. *Hjelpefond for diakonelever,* framgått av gaver til forskjellige tider. Kapital pr. 31. des. 1939 kr. 10 164,12.
8. *Forstanderfondet.* Fondets grunnkapital ble dannet av penger som ble til rest etter innsamlingen til nytt elevhjem. Kapitalen pr. 31. des. 1939 kr. 2 996,43.
9. *Jubileumsfondet.* Innsamling til dette fond er startet i anledning femtiårsjubileet og pågår fremdeles. Pr. 31. des. er innkommet kr. 2 821,17.

Diakonene.

Ti vi er Guds medarbeidere, I er
Guds åkerland, Guds bygning.

1 Kor. 3, 9.

En kan vel si at Diakonhjemmet har en dobbelt oppgave. Den vil tjene kirken. Ut fra bevisstheten om at den mannlige diakoni fra urmenighetens dager har sin organiske plass i kirkens liv og arbeid. Diakonhjemmet vil gjerne stille de unge menn til kirkens disposisjon, dyktiggjort på en slik måte som kirken i dag må kreve det. Vi er helt klar over at ingen anstalt kan gjøre en mann til diakon. Like så litt som noe studium kan lage en prest. Men den dyktiggjørelse som tidens mangfoldige krav gjør nødvendig, den kan en gjennom en utdanning søke å gi. Vi er fremdeles klar over, at den innsats vårt Diakonhjem har kunnet gjøre gjennom disse 50 år er svært mangelfull og skrøpelig. Men det er nå ingen annen som har forsøkt på det. Og alt som er nytt må ha sin tid. Ved feil og nederlag er da heller ikke så få erfaringer innvunnet i denne tid, og vi er også lykkelige over, at Gud tross alt har vedkjent seg gjerningen.

På den annen side vil Diakonhjemmet gi de unge en chance. Innenfor den flokk av unge kristne menn som til enhver tid vil være for hånden — stor eller liten — vil det være dem som går med et særskilt kall, et kall til en bestemt tjeneste i kirken. Vi har jo f. eks. kallet til å bli prest, misjonær osv. På linje hermed ligger også kallet til å bli diakon. Som nevnt krever også denne tjeneste en viss dyk-

tiggjøreelse. Det er adgang til en sådan Diakonhjemmet ønsker å by slike unge menn for dermed å åpne veien, samtidig som det ved sin gjerning ønsker å henlede oppmerksomheten på det som kalles mannlig diakoni og vekke til ansvar og interesse for den. Vi blir aldri trett av å fremholde diakongjerningen som en kallsgjerning, selv om den selvfølgelig også må bli et yrke. Helt fra begynnelsen og til denne dag har Diakonhjemmet søkt å understreke dette, blant annet i sine opptagelsesbetingelser og i diakonoppdragelsen. Det vil heller ikke kunne høre opp med det uten å svikte sitt eget kall. Det bringer sorg når diakonen forlater kallets vei, hvortil fristelsene her som ellers er store. Vi som steller med disse ting kan bare be Gud i sin nåde bevare oss alle på veien.

Det kan ha sin interesse å undersøke om Diakonhjemmet har formådd å løse denne dobbelte oppgave, og på hvilken måte.

Søkningen til Diakonhjemmet. Som nevnt tidligere meldte det seg første gang til opptagelse ikke mindre enn 23. Når vi tar i betraktning hvor ukjent og nytt det hele var, må vi si at dette er ganske bemerkelsesverdig. Det viser klart at rundt omkring i landet gikk unge menn med kall til en særskilt gjerning i kirken. Søkerne var fra alle kanter av landet, fra by og bygd. Yrket for de 10 som ble opptatt er oppgitt således: 1 lærer, 1 sjømann, 2 handelsmenn, 3 landmenn, 1 arbeider, 1 baker og 1 bibelbud. Senere i året ble opptatt ennå to. Det var i det hele anledning til å søke seg inn på Diakonhjemmet når som helst i året. Først i 1929, da den toårige undervisning ble innført, ble opptagelsestiden bestemt til en gang årlig. Det nye kursus begynner nå 1. sept. Tilgangen av elever har vært noe forskjellig. Til sine tider har det holdt hardt å få nok. Det minste antall vi kan se noen gang er inntatt er tre. Det var i 1910. Det største antall i løpet av et år var 13, nemlig i 1890 og 1898. I de senere år har søkningen vært svært stor. Opp til 80 søkere har vi hatt. Når det da bare kan tas inn

10 à 12, er det klart at mange må bli skuffet. Det er da heller ikke få som søker flere ganger. Vi har hatt eksempel på inntil 4 ganger. En sådan standhaftighet skulle jo tyde på et klart og bevisst kall. Ellers ser vi at søkningen til Diakonhjemmet kan ha sammenheng med forskjellige foreteelser. Dårlige tider kan gi mange søkere. Arbeidsløshet kan da føre mange inn på søkerveien. Men det er klart at de beste søkere finner vi ikke blant disse. Til gjengjeld skulle gode tider gi færre søkere, men muligens mer skikket. En betydelig rolle spiller selvfølgelig styrken av det kristelige liv som leves i landet. Det kan vel således ikke være tvil om at den sterke tilstrømning i de senere år til dels har sammenheng med den vekkelse som er gått over landet. I det hele er det en tydelig sammenheng mellom kristelig vekkelse og det vi kan kalle diakonivekkelse. Det er således interessant å legge merke til at de fleste søkere hertil rekruteres fra våre ungdomsskoler. Måtte det alltid være mannskap nok for den tjeneste som skal være den samme både i gode og onde tider.

Alt i alt har Diakonhjemmet i disse 50 år uteksaminert 302 elever. Av disse stod i 1915 82 tilsluttet Broderforbundet. I 1930 var tallet 157 og i 1940 216. De øvrige er uttrådt eller døde.

Opptagelses- Det første diakonkull ble opptatt på følgende
betingelser. de betingelser: «Kurset er toårig. Elevene har fritt opphold og fri undervisning og yter til vederlag herfor det arbeid som hjemmet måtte sette dem til. Klær og sengklær holder de seg selv. Skoletiden vil i de ni måneder av året utgjøre tre à fire timer daglig. Tre sommermåneder kan utelukkende anvendes til praktisk arbeid. Undervisningens hovedfag er følgende: Bibelkunnskap, tros lære, kirkehistorie, sjelepleie, sykepleie og morsmål. Etter kurset er elevene, om så kreves, forpliktet til mot lønn i et tidsrom av fem år å gjøre tjeneste som diakon på det arbeidsfelt som bestyrelsen måtte anviser dem. Ved valg av virksomhet vil det bli tatt hensyn til hver enkelts anlegg og interesse».

Vi har tidligere gitt et utsnitt av arbeidsplanen i den første tid og skal ikke gjenta den her. Det kan nevnes at de første år gav de forskjellige lærere undervisningen gratis. Alt fra annet kull av ble utdannelses-tiden forlenget til fem år. Samtidig ble de første mer utførlige opptagelses-betingelser vedtatt. Da disse betingelser danner et godt sammenligningsgrunnlag for de regler som gjelder nå, tar vi dem inn nedenfor.

1. Det norske Diakonhjem har til formål å utdanne unge menn som føler seg kalt til i Kristi kjærlighets ånd å gjøre barmhjertighetens tjeneste blant de syke, fattige og nødlidende for sådan tjeneste og forene dem til et broderforbund.
2. Utdannelsen består dels i undervisning i den hellige skrift, vår kirkes bekjennelse, kirkehistorie og de nødvendigste elementære skolefag, dels i undervisning og øvelse i sykepleie og andre arbeider, som det senere livskall forutsetter kjennskap til. Den praktiske utdanning foregår dels på anstalten og dels utenfor samme. Bestyrelsen bestemmer tiden for og varigheten av elevenes deltagelse i skoleundervisningen.
3. Læretiden er fem år. Det første halvår ansees som prøvetid, hvorefter det treffes endelig bestemmelse om elevens opptagelse i Broderforbundet. I det første år gir anstalten fritt opphold, men ingen lønn. I de senere år ytes, foruten fritt opphold, kr. 150,00 årlig til anskaffelse av klær.
4. Omkostningene ved reisen til anstalten bæres av elevene selv. Omkostningene ved elevenes reiser i anstaltens tjeneste bæres av denne.
5. Skulle en elev etter sin opptagelse i Broderforbundet ved påtrengende omstendighet se seg nødt til å uttre av anstaltens tjeneste, vil det ikke bli lagt ham noen hindring i veien herfor. Dog er det hans plikt snarest mulig å underrette hjemmets direktør om sin hensikt og å rådføre seg med denne om tiden for uttreddelsen. Ved ubegrunnet uttreddelse av en elev kan anstalten kreve seg godtgjort for hans opphold der.
6. Av unge menn som melder seg til anstaltens tjeneste kreves:
  - a. At de er i besittelse av de ånds- og legemskrefter som anstaltens tjeneste forutsetter.
  - b. At de har et alvorlig kristelig sinn og har levd et rettskaffent liv.
  - c. At de er i alderen 18—30 år og er i besittelse av de kunnskaper som meddeles i en god folkeskole.

- d. At de ikke er bundet av sådanne forpliktelser som hindrer dem fra helt å kunne ofre seg for det valte livskall.
  - e. At de er i stand til å fortjene sitt brød i et borgerlig livskall, om omstendighetene skulle medføre at de må tre ut av Broderforbundet.
7. Ved opptagelsen må de erklære:
- a. At de er vår evangelisk lutherske kirke av hjertet hengitt.
  - b. At de er uforlovet og vil vedbli å være det, inntil de er i stand til å kunne stifte familie.
  - c. At de med hele sin evne vil ofre seg for arbeidet i anstalten, være lydige mot husordenen og i arbeidet under læretiden ikke bare se en utdannelse til et fremtidig livskall, men et arbeid i Guds rikes tjeneste, hvori de skal tjene med troskap.
8. Søknad om opptagelse sendes til Diakonhjemmets bestyrelse. Søknaden må ledsages av følgende papirer:
- a. En egenhendig avfattet oversikt over deres tidligere livsførsel, hvori meddeles underretning om foreldres navn og livsforhold, om fødested, fødselsdag, skole- og læreår og deres forhold i det hele, samt om de grunner som har beveget dem til å velge diakongjernen.
  - b. Dåps- og konfirmasjonsattest.
  - c. Vitnesbyrd fra prest og kjente kristelige menn om antagelig skikkethet for diakongjernen, om karakter og alvorlig kristelig sinn og livsvandel. Vitnesbyrdene leveres av attestutstederen i lukket, med segl forsynt konvolutt.
  - d. Vitnesbyrd fra foreldre, eller dem som står i foreldres sted, om at de intet har å innvende mot valget av det nye kall.
  - e. Vitnesbyrd fra læge om at de har et sunt legeme, er fri for legemlige mangler som kunne gjøre dem uskikket for gjernen, og ikke lir av smittsom sykdom.
9. Elevene overlater det til bestyrelsen å bestemme hvilken spesiell tjeneste de etter læretiden skal vie seg til. Dog vil det så vidt mulig bli tatt hensyn til elevenes eget ønske.
10. Også etter utsendelsen til selvstendige arbeidsfelter tilhører diakonene hjemmets Broderforbund. Forbindelsen med Broderforbundet medfører for dem retten til å komme i betraktning ved besettelsen av de poster hvortil Diakonhjemmets bistand påkalles. Forbindelsen vedlikeholdes ved korrespondanse med hjemmet, ved deltagelse i mulig sammenkallende broderkonferanser og ved direktørens besøk på de forskjellige arbeidsmarker. Derimot opphører den økonomiske forbindelse etterat diakonene har utstått sin læretid og er inntrådt i en selvsten-

dig stilling. En diakon kan av bestyrelsen utelukkes av Broderforbundet hvis hans liv og ferd vekker forargelse, hvis hans virksomhet sees å føre til kirkelig splittelse og parti-vesen, hvis han tross gjentatt formaning utviser hårdnakket ulydighet mot sine overordnede, egenmektig forlater sin plass eller viser seg uskikket til sin gjerning.

Disse regler gjelder etter sine hovedpunkter fremdeles. Således er tiden også nå fem år, men selve utdannelsen er jo til dels meget forandret. Betingelsene er gjentatte ganger blitt revidert. De nå gjeldende finnes inntatt bakerst i denne bok. For tiden er utdannelsen fordelt med tre år på den praktiske del og to år på den teoretiske. Nyordningen inntrådte i 1929. Noe bestemt krav til forkunnskaper har aldri vært satt. De første elevene kom, som man vil ha sett, fra forskjellige yrker og hadde vel utenom sin spesialutdannelse bare alminnelig folkeskoleutdannelse. I de senere år er det blitt alminnelig å kreve et ungdomsskolekursus eller tilsvarende kunnskaper som et minimum. Ikke få har forresten nå også middelskoleeksamen, ja enkelte endog artium. For noen år siden ble det bestemt at eleven under bestemte forutsetninger skulle kunne ha adgang til å ta det teoretiske kursus på ett år.

Utdannelsen. Utdannelsestiden var altså fra begynnelsen satt til to år. Alt etter ett års forløp ble imidlertid tiden satt til fem år, idet en fant at to år var altfor kort tid. Den praktiske undervisning og den teoretiske gikk den første tid hånd i hånd. Alt fra første stund ble det lagt megen vekt på karakterens dannelse og oppdragelse til orden og renslighet og tjenersinn. Foruten arbeidet med de gamle på hjemmet ble det snart alminnelig å sende diakoner ut i privatpleie. Det viste seg at Diakonhjemmet her virkelig kunne imøtekomme et behov. Det var ikke minst for å kunne gi elevene en god praktisk utdannelse, at en i 1893 lot hjemmet innre til sykehusdrift. Sykepleien er det da som helt til denne dag har dannet grunn-

En skolestue.

laget for diakonelevens praktiske opplæring. Da tiden ble forlenget til fem år, ble den teoretiske undervisning samlet i et sammenhengende kurs på seks måneder. Fra 1894 holdtes dette på Stenerud, i gamlegården, hvor elevene også bodde. Selve hjemmet ble altså nå forlagt hertil, mens sykehuset holdt til på det gamle sted. Denne ordning vedvarte til 1899. Da leide en Magdalenahjemmets nabohus, som var blitt frigjort ved at leieboeren, kvinnehjemmet, flyttet til Bærum. Undervisningen ble vesentlig besørget av teologiske kandidater og studenter, foruten selvfølgelig av forstanderen. Fra 1897 innførtes også eksamen i teoretisk sykepleie. Det er også bemerkelsesverdig at styret i denne tid dro omsorg for at noen diakoner fikk et kurs ved vinterlandbruksskolen. Den praktiske utdanning fant sted foruten ved Diakonhjemmets eget sykehus også utenfor dette. En oppstilling fra 1897 er illustrerende og viser fordelingen på de forskjellige arbeidsmarker:

Diakonhjemmets sykehus	2511	dager
Andre sykehus	3591	»
Pensjonatet	286	»
Privatpleie	261	»
Menighetstjeneste	1224	»
Steneruds husholdning	620	»
Rekreasjon	255	»
Militærtjeneste	158	»
Skole	812	»
Ferier	623	»
Sykdom	286	»

Fra 1900 blir det teoretiske kursuset forlenget til 9 måneder, og denne ordning varte så helt til 1929. Alt under diakonkonferansen i 1915 var blitt vedtatt en henvendelse til styret om å løfte diakonutdannelsen. Henvendelsen hadde til resultat blant annet at det ble ansatt en fast lærer istedenfor den mer tilfeldige hjelp av studenter hittil. Videre ble krav om ungdomsskole opptatt i betingelsene, slik som disse lyder nå. Den siste store forandring i utdannelsen er som alt omtalt innføringen av toårig teoretisk kursuset i 1929. Hertil gjennomgår elevene straks ved innkomsten et forkursuset på 2½ måned. Dette siste sammen med søsterelevne. (Lillekurset.) Det var det nye elevhjem som muliggjorde denne utvidelse. Disse forandringer nødvendiggjorde også en økning av lærerkreftene ved anvendelse av spesiallærere. Når hertil føyes at elevene siste skoleår påhører en serie psykiatriske forelesninger sammen med de teologiske kandidater og fra 1937 også mottar orientering i vårt lands sosiallovgivning, så tror jeg vi har fått det vesentlige med av utviklingen. Den har altså vært stadig fremadskridende og har på den måte søkt å være på høyde med tidens krav. Undervisningsfagene er for øvrig nå i det toårige kursuset: Troslære, bibellære, diakoni, prekenlære, kirkehistorie, norsk, regning, samfunnslære, geografi, historie, sykdomslære, engelsk, bokholderi, maskinskrivning og kirkebokføring. Dessuten frivillig undervis-

ning i orgelspill. I lillekurset undervises i sjelepleie, sykepleie, anatomi, norsk, regning og skrivning.

Den praktiske utdannelse har elevene hele tiden fått ved våre egne sykehus for så vidt angår kirurgisk og medisinsk sykepleie, røntgen- og laboratoriearbeid. For spesialiteters vedkommende har en hele tiden måttet hjelpe seg med utposter. Vi har i årenes løp på denne måte vært knyttet til Sannerud asyl, Hedmark, Rogaland fylkessykehus, Stavanger, Pleiestiftelsen, Bergen. For tiden har vi utposter ved Rikshospitalets hudavdeling for menn, Statens pleiehjem for epileptikere, Dikemark, Lierasylet og Telemark fylkessykehus pr. Skien.

Særlig i den første tid hadde en også elever anbrakt i menighetsarbeid. Den første menighet en således kom i forbindelse med var naturlig nok Vestre Aker. Det skjedde alt i 1893.

Drakt og merke. I 1898 sees spørsmålet om egen diakondrakt å være blitt drøftet. Saken ble dog den gang utsatt. Den har senere vært framme igjen på forskjellig måte. Forholdet er nå, at drakten er helt frivillig, også i elevtiden. Den bæres av mange, men av mange ikke. Dog kreves at elevene ved prøveopptagelsen og innvielsen skal være iført ensartet sort eller blå dress. Samtidig foreslo styret innført en «diakonknapp», og en tegning utarbeidet av juveler Tostrup ble det følgende år godkjent. I 1906 ble bestemt at alle diakoner i hjemmets tjeneste skal nytte merke. Ved dette merke skulle en ha garanti for å ha en diakon for seg. Av samme grunn, og da navnet var blitt misbrukt, skal alle diakoner utsendt fra hjemmet være forsynt med bevis fra forstanderen for at de tilhører Diakonhjemmet. Dette bevis er ikke nå lenger i bruk. Endelig i 1923 ble innført den forandring, at bare medlemmer av Broderforbundet kan bære merket i sin opprinnelige form. Elevene bærer samme merke, men uten bokstaver. Det er fremdeles gjeldende.

Diakonmerket.

Anm. Diakonenes fellesmerke er Malteserkorset. Det er jo naturlig at korset er med. Det er ikke bare grunnen for vår tro, men også grunnen og kraftkilden for troen virksom i kjærlighet. Og korset vitner. Det vitner om Kristi kjærlighet, og det vitner om hva Kristi kraft formår. Derfor er korset også den grunn som alle diakoner stadig må søke tilbake til om gjerningen skal lykkes.

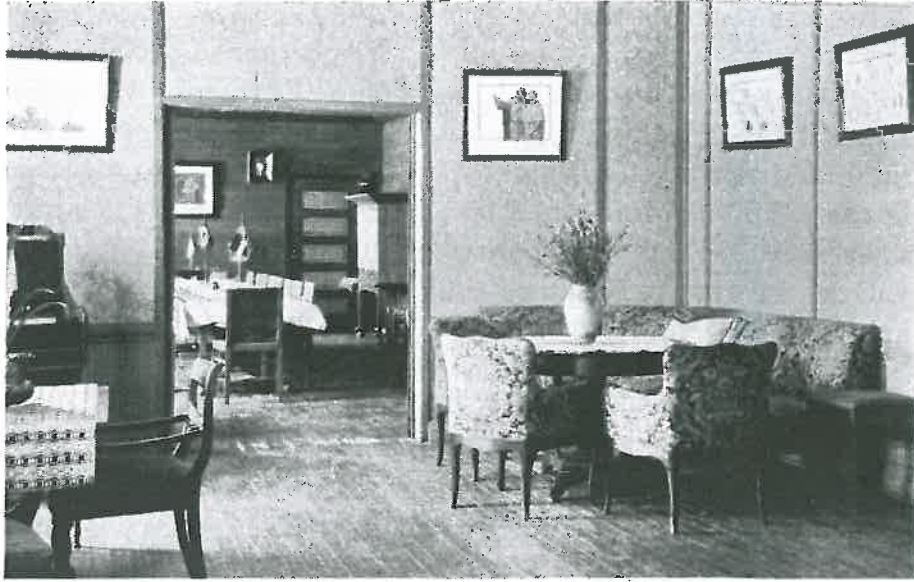
Men hvorfor nettopp Malteserkorset? Jo, omkring år 1050 ble det bygd et kloster med kapell i nærheten av den hellige grav i Jerusalem. Her skulle kristne pilgrimer mottas og pleies. Senere reistes også et hospital som ble vigd til Johannes Døperen. Etter hvert fikk hospitalets tjenere en egen drakt — en sort kledning med et hvitt kors på skulderen. Korset fikk i sin tid en spesiell form med like lange armer og innskår i endeflatene. De åtte ubrutte sider skulle minne om de åtte salighetsprisninger i bergprekenen. Etter Jerusalems erobring trådte mange adelige og riddere inn i dette tjenende fellesskap, som da ble omdannet til en ridderorden — Johaniterordenen. Innenfor denne orden dannet det seg etter hvert tre grupper: Riddere, prester og tjenende brødre. Disse siste skulle da gå dem til hånd som søkte hjelp i legemlig nød, og dermed er de i grunnen middelalderens forløpere for vår tids diakoner. Derfor har vi tatt deres merke i arv.

I 1525 overlot Karl V øya Malta til Johaniterne, som fra nå av også kalles Malteserordenen. Derav betegnelsen Malteserkorset.

Daglig liv. Når vi leser beretningene fra de første år i Magdalenahjemmet, får vi et sterkt inntrykk av det inderlige familieforhold som rådde i flokken. Selvfølgelig ikke slik, at det ikke stundom kom skyer for sola. Underlig ville det jo også vært i en skare rystet sammen fra alle kanter slik som her. Men de levde virkelig som en familie, de var jo heller ikke flere enn at det gikk an. Og alle følte seg knyttet til anstalten som sitt hjem og var ansvarlig for dets renomé.

Det har alltid vært et mål å holde denne familiekjensle ved like, selv om det kanskje er blitt vanskeligere etter som flokken er blitt større. Internatlivet har alltid sine særlige vansker og fristelser. Her går de forskjelligste mennesker like inn på hverandre både i hviletid og arbeid. Det kan så lett bli friksjoner. Men på den annen side skulle vel betingelsene ved et sted som Diakonhjemmet være til stede for et rikt og vakkert samfunnsliv med gjensidig

Interiør fra elevhjemmet.

støtte og hjelp. Framfor alt vil livet på denne måte bli karakterdannende og oppdragende. Dette har alltid ligget ledelsen varmt på hjertet. Det er dog til sist bare Gud som kan skape diakonen. Det skjer først og fremst ved det Åndens liv han får gi ved troen på Jesus Kristus. Men det skjer også ved de mange oppdragende midler under dyktiggjøringen til gjerningen. Å underordne seg i lydighet, lojalitet og hensyntagen virker alltid oppdragende og karakterdannende. En fast husorden og regelmessighet i livsførsel likeså.

Det egentlige oppdragelsesmiddel blir dog alltid Guds ord. Både til personlig oppbyggelse og i samfunnet. Nettopp med tanke herpå kan vi trygt si at de ukentlige torsdagsmøter, som har vært holdt ved like helt fra begynnelsen av, har hatt sin store oppgave. Likeså de møter, også bønnemøter, som elevene arrangerer seg imellom og de leilighetsvise bibeltimer. I den senere tid har forresten de fleste elever også et eller annet utenfor hjemmet som interesserer dem. Ikke minst har de framvoksende ungdomsskole- ringer lagt beslag på dem, til dels som ledere. Og det er

godt, selv om vi alltid må hevde, at vi først og fremst har ansvar for vårt eget samfunn og forpliktelser overfor det. De gudstjenester som vi siden vi fikk vårt eget kapell har kunnet holde har også hatt stor samlende betydning. Særlig anledningen til oftere å kunne samles om nattverdbordet. En og annen festlighet, særlig da den årlige innvielsesfest, setter så sin spiss på det hele.

Den daglige ledelse av diakonene som går i praktisk arbeid ligger under overdiakonen. Han er også for tiden husfar ved internatet. Selvfølgelig i stadig samarbeid med forstanderen. Han ordner med utpostene og sørger for avløsning i rett tid. Fem år kan synes å være en lang tid, og er det også i en ungdoms liv. Likevel går tiden etter de flestes utsagn fort, og før en vet av det, står en ved slutningen — — —.

Innvielsen. De menn som stiftet Det norske Diakonhjem var klar over at anstalten skulle grunnes på vår kirkes grunn og i liv og gjerning være tro mot dens bekjennelse. Dette skulle også komme til uttrykk ved den innvielse diakonene fikk. Det første halvår har hele tiden vært betraktet som prøveår, og opptagelsen som fast elev har alltid skjedd ved en høytidelig handling. Den finner nå alltid sted i vårt kapell. Allerede ved denne opptagelse kommer det kirkelige moment tydelig til uttrykk. Eleven må blant annet love troskap mot den evangelisk lutherske kirke. Ordlyden har vært litt forskjellig opp gjennom årene, men meningen den samme. Vi vil gjerne understreke dette, for det er av ikke ringe betydning for dem som akter å søke seg inn som elever ved Diakonhjemmet. Søkeren må ha sine kirkelige instinkter i orden. Det er ikke en gang nok at han formelt står tilsluttet vår kirke, men han må være den av hjertet hengitt. Da blir det best både for ham selv og hjemmet. Den egentlige diakoninnvielse har formet seg noe forskjellig, blant annet på grunn av Broderforbundets utvikling fra å være på det nøyeste sammenknyttet med Diakonhjemmet og til å bli en selvstendig

organisasjon. Den første tid ble eleven alt etter et halvt års forløp, altså etter å være opptatt som fast elev, opptatt i Broderforbundet. Det skjedde ved en egen høytidelighet på hjemmet. Det kan være av interesse å sitere fra en sådan innvielse i 1894: «— — — Kl. 7½ aften samledes de aller fleste av brødrene som er i byen for øyeblikket på hjemmet til aften. For anledningen var spisestuen i mer festlig skrud enn sedvanlig, liksom også serveringen selvfølgelig var på søndagsvis. Etter aftenmaten samledes brødrene og hjemmets øvrige personale i sykehusets ekspedisjonsværelse, som er vårt sedvanlige forsamlingsværelse. Også dette værelse var for anledningen pyntet med blomster og grønt. Forstanderen utførte handlingen i prestelig drakt. Høytideligheten begynte med sang av salmen: Hjelp meg o søtste Jesus å vinne — deretter bønn og tale over Luk. 9, 23.

Etter talen rettedes de vanlige spørsmål til hver enkelt. Herpå svartes ja. Hver av brødrene fikk deretter et Guds ord. Høytideligheten sluttet med bønn og velsignelsen, hvorefter ble sunget de to første vers av salme 592. Festen var enkel, men svært høytidelig og hyggelig. Etter festen var vi en stund samlet i kameratslig samvær. Guds Ånd var med oss og varmet hjertene».

Fra 1919 er innvielsen lagt til en kirke etter et ritual som var endelig fastsatt av Oslo biskop. (Det skulle også gjelde ved innvielsen av menighetssøstre.) Ritualet ser således ut:

1. Når salmen etter prekenen er sunget, synges en for anledningen passende salme.
2. Presten holder en kort innvielsestale, hvorefter diakonene kneler ved alterringen.
3. Presten spør hver enkelt: Vil du søke å gjøre din gjerning i troskap mot vår kirke, til Guds ære og dine medmenneskers gagn? Herpå svares: Ja.
4. Under håndspåleggelse leser presten et passende skriftord.
5. Etter at det er handlet således med hver enkelt, sier presten:
La oss alle be:
Vendt mot alteret ber han følgende bønn:
Kjære himmelske Far, vi takker deg for den gave du har gitt

oss i disse dine tjenere, som nå er villig til å gå ut i kjærlighetens gjerning. Utrust dem med den visdom og den kjærlighetens tålmodighet som de trenger til sin gjerning. Bevar dem fra alt ondt og hjelp dem til sist å få den gode og tro tjeners lønn i ditt rike.

6. Diakonene reiser seg og går til sine plasser. Det synges en salme, hvoretter gudstjenesten slutter på vanlig vis.

I 1939 besluttet styret en ganske vesentlig forandring m. o. t. selve løftet, da det fant det opprinnelige løfte både fra formens og innholdets side beheftet med visse mangler.

Fra jubileumsåret tas da i bruk denne form:

1. Vil du være Herrens og menighetens tjener blant de syke, lidende og trengende?
2. Vil du gjøre din gjerning til Guds ære og i troskap mot vår kirke, og dertil søke din kraft hos Vår Herre Jesus Kristus?

Det kan være verd å legge merke til, at begjæringen om å få innvielsen lagt til en kirke i forbindelse med gudstjenesten kom fra diakonene selv. Ved biskopens bistand ble altså det hele ordnet slik, idet både styre og forstander var enig i det. Den første innvielse på den nye måten ble foretatt i V. Akers kirke. Pastor Schreiner prekte, og forstanderen foretok innvielsen. Om kvelden var det fest på hjemmet. Innvielsen har senere gjentagende ganger funnet sted i Prestenes kirke. Nå de siste år i Ris kirke, som vi etter prestegjeldsdelingen sogner til. Festen om kvelden er blitt tradisjonell. Særlig etter at vi har kunnet holde til i elevhjemmet, er rammen blitt festlig, og denne festen hører i det hele til årets begivenheter. Ved denne anledning er det også blitt alminnelig, at de nye diakoner av Broderforbundets formann blir opptatt i dette, og overrakt diakonmerket.

Så skal da denne innvielse alltid følge diakonen med sine løfter og med sitt ansvar, og alltid minne ham om hvis tjener han er, hvor han så enn får sin gjerning.

Styrets formenn gjennom 50 år.

Jul. Gjør.

J. Jespersen.

Th. Godal.

A. Leere.

Diakonhjemmets ledelse.

Kom eders veiledere ihu. Hebr. 13, 7.

Meget kunne skrives om de menn som opp gjennom årene har stått for Diakonhjemmets ledelse, både i administrasjon og sykehustjeneste. Men det vil føre for langt her. En kan dog bli varm om hjertet når en blar igjennom de gamle protokoller og årsberetninger. Vi finner så mange vitnesbyrd om tro på Gud og tro på saken, tjenervilje og offersinn. De skånte seg ikke, de menn. I uegennyttig arbeid og troskap og megen bønn gjorde de sin gjerning på en sådan måte, at de for alltid skal ha sine navn med ære i Diakonhjemmets analer. Vi kan skamme oss, når vi tenker på vår lunkenhet og utakknemlighet ofte, vi som har fått det hele giendes uten offer og kamp. — Måtte vår jubileumsfest også legge den bønn inn i våre hjerter: Kom, gi oss samme lys og kraft, vår' formenn før har havt.

Med omsyn til de menn som vi mener hver på sitt område inntar en særstilling i vår historie henvises til spesielle artikler i dette festskrift.

Administrasjonen. Som tidligere nevnt fikk Diakonhjemmet alt i 1891 sitt eget styre, og vi har tidligere meddelt navnene. Av disse menn er det bare høyesterettsadvokat Kiær som ennå lever. Han har også hele tiden vært medlem av styret. Det må vel sies å være nokså enestående å sitte som medlem av samme styre i nesten 50 år. Vi vil gjerne her få bringe advokat Kiær en inderlig takk for hans dyktige og interesserte innsats i Diakonhjemmets styre. Mange, mange ganger har hans

Diakonhjemmets styre ved 50 års jubileet.

Advokat Kiær.

Rektor, pastor Leere.

Disponent Linnerud.

Læge Thrup-Meyer.

Klokker, diakon Sture.

Kjøpmann Skallerud.

Fabrikkeier Fadum.

Advokat Beck.

fine personlighet og hans juridiske innsikt gjort seg sterkt gjeldende, og aldri har han spart seg.

Ellers har siden hint første styre mange vært medlemmer. Noen i kortere tid, andre til dels svært lenge. For tiden består styret av pastor Leere som formann (fra 1919, formann fra 1928), høyesterettsadvokat Kiær (fra 1891), disponent Petter Linnerud (fra 1908), kjøpmann M. Skallerud (fra 1914), klokker Sture (fra 1926), fabrikkveier Fadum (fra 1936), læge Thrap-Meyer (fra 1938), og høyesterettsadvokat Wilh. Beck (fra 1939).

Fra 1925 har Broderforbundet anledning til å beslaglegge en plass i styret. Som forbundets representant har hele tiden fungert klokker Sture. Samme år gjorde Indremisjonsselskapets hovedstyre henvendelse til Diakonhjemmets styre om at dets medlemmer skulle bli å velge for tre år ad gangen, istedenfor nå å være valt på ubestemt tid, eller livstid. Men styret fant ikke å ville gjøre noen forandring. Som formenn i styret har fungert: Sogneprest Gjør 1891—1896, rektor Jespersen 1896—1904, sogneprest Godal 1904—1928, og fra 1928 altså pastor Leere. For øvrig kan vi her

bare bringe dem alle — også alle de her unevnte — en inderlig takk for oppofrende og dygtig arbeid.

Hartvig Halvorsen.

Forstandere. Vi har tidligere under fremstillingen av hjemmets historie nevnt de forskjellige forstandere. Forstanderen har alltid vært prest, som naturlig er etter det som er sagt om Diakonhjemmets kirkelige grunnlag og innstilling. Den første forstander var altså Diakonhjemmets stifter pastor Hartvig Halvorsen, fra 1890—1905,

Theodor Dahl.

Reidar Kobro.

Otto Halvorsen.

Thorleif Norseth.

da han ble utnevnt til sogneprest i Vålerengen. Han var dog til sin død medlem av styret. Hans etterfølger ble daværende personell kapellan til Nykirken, Bergen, pastor Theodor Dahl. Han kom jo særlig rustet til denne stilling, da han i 1900 selv hadde gjennomgått et kursus som diakon. Han hadde stillingen til 1913, da han ble utnevnt til residerende kapellan til Sigdal. Han etterfulgtes samme år av kateket i Mandal, pastor Reidar Kobro. Han var forstander helt til 1928, da han ble utnevnt til domprost i Kristiansand. 25 års jubileet falt i hans tid, og han utgav i den anledning et festskrift. Fra 1928—1936 var pastor Otto Halvorsen forstander. Han var ved sin kallelse prest ved Pipervikens småkirke i Oslo og er nå sogneprest til Eidanger. Som hans ettermann ble kalt sogneprest til Kolbu, Thorleif Norseth, som fremdeles har stillingen.

Forvaltere. Alt ved Hartvig Halvorsens overgang til Diakonhjemmet ble det ansatt en forvalter til å ta seg av anstaltens økonomi. Instruks ble utarbeidd, og som forvalter ble ansatt diakon H. G. Flaata. Han sto som

A. Hulebak.

H. Halvorsen.

sådan til 1901, da stillingen på grunn av trykkende økonomi ble inndradd. Flaata reiste til Amerika. Imidlertid var det nettopp den samme trykkende økonomi som noen år senere gjorde det nødvendig å opprette stillingen igjen. Samtidig som pastor Dahl ble forstander, kalte styret inspektør ved Lungegårdens sykehus i Bergen, diakon A. Hulebak til forvalter, og ved hans død kaltes bestyrer av kvinnehjemmet på Grini, diakon H. Halvorsen.

Lars Vik.

Ivar P. Seierstad.

Alfred Nilssen.

Skoleavdelingen. Det vil ha fremgått av det som tidligere har vært sagt om diakonutdannelsen, at ikke så lite gjennom årene er ofret på skoleavdelingen. Særlig gjelder jo det fra den tid det teoretiske kursus ble toårig. Alt i 1921 var ansatt en fast lærer, Lars Vik. Han er fremdeles knyttet til skolearbeidet, og er således en av Diakonhjemmets eldste funksjonærer.

Ved siden av lærer og forstander skjer undervisningen i de forskjellige fag ved hjelpeprest og timelærere. Av timelærere nevner vi fra de senere år sogneprest Fodnes i regning, revisor Tvedt i bokholderi og organist Riise i orgelspill. En av lægene underviser i de medisinske fag.

Hjelpeprest. Det første spor til en hjelpepreststilling har vi alt i de aller første år. Cand. teol. Raaen (død som prost og sogneprest til Tingvold) var i 1892 ansatt som emissær for Diakonhjemmet. Året etter ble det besluttet at han skulle kalles styrets sekretær og delta i styremøtene. Han deltok også i undervisningen. Da forstanderen året etter gikk helt over til Diakonhjemmet, ble

Joh. Storm Bull.

Raaens stilling inndradd. — Stillingen dukker så fram igjen først i 1931. Da ble stipendiat Ivar Seierstad ansatt som den første virkelige hjelpeprest. Etter instruksen skal han delta i undervisning, holde andakter, lede torsdagsmøter, øve sjelesorg på sykehusene m. m. Fra 1935 er pastor Alfred Nilssen hjelpeprest.

Læger. Sykehusarbeidet inntar en meget vesentlig plass i det daglige liv og arbeid ved Diakonhjemmet. Her får jo våre

Olaf Bang.

Otto Borchgrevink.

O. Chr. Borchgrevink.

Einar Fr. Lindboe.

O. B. Bull.

Kr. Svendsen.

Z. Th. Brekke.

elever den viktigste del av sin praktiske opplæring. Og gjennom våre sykehus søker vi da å løse vår del av den store samfunnsoppgave som heter sykepleien. Vi ville gjerne at de syke skulle føle at de var på et sted som kunne gi god og sakkyndig hjelp i legemlig nød, men et sted som heller ikke glemmer at «sjelen i barmhjertigheten er barmhjertighet mot sjelen». Regelmessige andakter, sjelesorg, sang av elevene og hele den ånd som besjeler oss alle skulle vise det. Gud gi det måtte lykkes.

Som et lite eksempel på sykehusarbeidets vekst nevner vi at de samlede antall liggedager ved 25 års jubileet var 24 683, og for siste år nå ved 50 års festen 35 045.

Overlæger har vært følgende: Dr. med. Kr. Jervell 1893—1895, professor, dr. med. Peter Holst 1895—1896, dr. med. Kr. Thue 1896—1900. Etter åpningen av sykehusene på Stenerud: Ved nerveavdelingen, senere medisinen: Professor dr. med. Leegaard 1900—1901, dr. med. Lyder Nicolaisen 1901—1913, dr. med. Storm Bull 1913—1932 og fra 1932 dr. med. Olaf Bang. Kirurgisk overlæge har vært dr. med. Otto Borchgrevink, alle diakoners gode venn, den lange tid 1896—1928. Han etterfulgtes av overlæge Einar Fr. Lindboe, som før i 10 år hadde vært reservelæge og sist drevet Lindboes klinikk. Overlæge Lindboe fratrådte i 1939 og etterfulgtes av O. Chr. Borchgrevink. Siden røntgenavdelingen ble åpnet har som røntgenlæger fungert læge Ernst Ziesler og fra 1935 læge Asbj. Holtermann. Ellers

A. O. Gundersen.

Th. Fagereng.

H. Sandvold.

O. Mjelde.

O. Thime.

Th. R. Eriksen.

E. B. Tveit.

E. Eide.

O. Pavestad.

har en rekke læger arbeidd ved sykehusene som reserve-læger, assistentlæger og kandidater.

Det er klart at det er en livsbetingelse for et sykehus å ha dyktige læger. Og vi vil gjerne her nytte høvet til å rette en hjertelig takk til våre læger for dyktig og samvittighetsfullt arbeid.

Overdiakoner. Lægenes nærmeste underordnede på sykehuset i forhold til diakonelevene er overdiakonen. Han har i det hele en svært krevende og ansvarsfull stilling. Han skal være mellomledd mellom læger og elever og mellom forstander og elever, og for elevene selv skal han være husfar og sjelesørger. Vi har hatt mange gode overdiakoner opp gjennom årene.

Følgende har vært overdiakoner: Cand. teol. Ole Bornemann Bull 1894—1896, K. Svendsen 1897—1904, Z. T. Brekke 1899—1901 (ved nerveavdelingen og som vikar for Svendsen), A. O. Gundersen 1904—1907, Th. Fagereng 1907—1911, H. Sandvold 1911—1917, O. Mjelde 1917—1919, O. Thime 1919—1920, Th. Eriksen 1920—1921, B. Tveit 1921—1925, E. Eide 1925—1938, og fra dette år O. Pavestad.

Søsterutdannelsen. Alt fra 1902 hadde en på nerveavdelingen som før nevnt hatt hjelp fra Diakonissehuset. For å kunne motta kvinnelige pasienter også på den alminnelige avdeling gikk en også her fra 1904 til å ansette en kvinnelig pleiehjelp, og fra 1906 utdannes egne søstre. Det begynte med en elev og ettårig kurs. Nå tas det inn 10 à 12 elever hvert år, og utdannelses-tiden er 3 år og 3 måneder. Utdannelsen er foruten et teoretisk forkurs på 2½ måned (lillekurset) av praktisk art. Opplæringen får elevene foruten ved våre egne sykeavdelinger f. t. ved Glitre sanatorium, Akers sykehus' fødeavdeling og Gaustad asyl. Søstrene har et eget merke, men ikke egen organisasjon. For dem som ønsker det har det dog vært anledning til å bli medlem av Menighetssøstrenes forening. De fleste ferdige søstre gjør tjeneste ved sykehus, men noen i menighetsarbeid og på misjonsmar-

Petra Sørensen.

Magnhild Engeland.

ken. Diakonhjemmet opptar bare elever som bekjenner seg som personlige kristne. Ledelsen av søsterelevens praktiske utdannelse tilligger oversøstrene.

Ved nerveavdelingen og senere etter dennes overgang til å bli avdeling for medisinske sykdommer har følgende diakonisser vært oversøstre: Diakonisse Marie Lyche 1902—1906, diakonisse Gyda Larsen 1906—1926, og fra 1926 diakonisse Petra Sørensen, som alt tidligere hadde vært knyttet til Diakonhjemmet i 4 år som avdelingssøster. Da hun begynte sin tjeneste her i 1905, har hun i kortere eller lengre tid hatt samarbeid med Diakonhjemmets samtlige forstandere gjennom disse 50 år. En kan altså ikke klage på kontinuiteten ved denne avdeling, og det er all grunn til her å bringe Diakonissehuset en hjertelig takk for den verdifulle hjelp vi har fått derfra gjennom disse mange år.

Ved den nåværende kirurgiske avdeling har ledelsen skiftet i høyere grad. For tiden innehas oversøsterstillingen der av søster Magnhild Engeland, som er utdannet ved Diakonhjemmet. Etter et stipendieopphold i Sverige overtok hun stillingen i 1937.

Arbeid utad.

Eders arbeid er ikke unyttig i Herren.
1 Kor. 15, 58.

Det er en ganske stor forskjell på arbeidsmåten ved de forskjellige diakonanstalter. Både i Sverige og Danmark er fra moderanstalten utgått datteranstalter, enten således at disse lever i avhengighetsforhold til den første, eller også litt etter litt har lært å stå på egne ben og er blitt selvstendige institusjoner. Hos oss har arbeidet vesentlig, og vi kan vel si mer og mer, samlet seg om Diakonhjemmet. Det kan muligens ha flere grunner. En er jo, at selve sykehusarbeidet som elevenes arbeidsmark på mange måter krever konsentrasjon. Dette arbeid må en alltid søke å holde på høyden, og så har en hatt nok, og stundom mer enn nok med det.

Og dog har også Det norske Diakonhjem hatt sitt ansikt, og har på forskjellig måte vist sitt initiativ, selv om det ikke alltid er blitt til det det var tenkt til. Selv om det altså utad ikke er så meget å rose seg av, så mener vi at bare en sak som epileptikersaken gir oss rett til å bruke ovennevnte motto.

Bladene. Først nevner vi da bladvirksomheten. Vår vesentlige kilde til kunnskap om Diakonhjemmets historie er årsberetningene. Selvfølgelig har vi protokollene, men årsberetningene, ikke minst fra den første tid, gir fyldigere opplysninger. De lar oss se mer inn i moti-

vene og forutsetningene for de forskjellige beslutninger i medgang og motgang. Glede og frimodighet, bekymring og motløshet avspeiler seg i disse. Årsberetning er utgitt helt fra begynnelsen av, som regel hvert år. I det siste dog regelmessig bare hvert annet år. Fra 1894 sendte forstanderen til jul ut en trykt hilsen, som fikk navnet «Hilsen fra Diakonhjemmet» — som regel åttesidig. Her gis da en oversikt over årets begivenheter, dets gleder og sorger. Ikke minst inntar begivenheter innenfor broderflokken en bred plass. Bladet var i det hele tenkt som en mer personlig hilsen til diakonene. Det er denne julehilsen som fra 1909 blir Diakonhjemmets blad. Det utkommer fra da under samme navn med ti nummer årlig og sendes foruten til abonnenter blant diakoner og andre til alle landets prester. Når unntas noen få år har bladet vedblitt å komme hele tiden. Nå dog bare fire ganger om året, men i sekstensidig format. Dette blad søker da å gi meddelelser fra det interne liv på hjemmet og streif fra arbeidsmarken og diakoniverdenen ellers, både hjemme og ute.

Et interessant forsøk var bladet «Hjelp». Det begynte å komme ut i jan. 1898 under redaksjon av prestene Halvorsen, Bomhoff og Godal. Som undertittel hadde bladet følgende: «Et blad for kristelig kjærlighetsgjerning». Bladets program vil for øvrig framgå av følgende introduksjon i «Hilsen»: «— — — Det skal hete «Hjelp» og ikke bare være organ for diakongjerningen, men for alle grener av arbeidet for samfunnsnødens avhjelpelse. — Det vil inneholde bilder av personer og anstalter som har interesse for vår gjerning. Bladet skal utkomme en gang om måneden med 16 sider kvart format». Dessverre var ikke tiden moden for et såpass stort anlagt foretagende. Etter fire årganger måtte bladet gå inn. Men dets framkomst var betegnende for disse menns framsyn, forståelse av og tro på diakoniens kristelig-sentrale stilling og dens oppgaver. Det var enn videre betegnende for den samarbeidets ånd som besjelet disse menn. Når skal saken selv og verdens fiendskap på nytt føre diakoniens menn sammen? Og når skal den norske kirke helt ut begynne å forstå sitt ansvar her?

Da vil en nok igjen finne sammen til eget gagn og til framgang for den felles sak og kirken selv.

Av trykte publikasjoner ellers er alt før nevnt 25 års skriftet og det lille heftet som ble utlagt i kirkens hus på utstillingen i 1914. I anledning av 40 års dagen ble årsberetningen utgitt i en noe utvidet form.

Tiltak som ikke ble til noe. Alt i første møte, som det første styre hadde, sees behandlet en sak om overtagelse av «guttehjemmet».

Med dette forholdt det seg så: Kristiania kommune planla en oppdragsanstalt for «vanartede og vanvyrkede børn», og det er denne anstalt Diakonhjemmet tilbyr seg å overta. Det var jo her i nøyeste kontakt med sin store læremester Wichern. Imidlertid ble det inngitt lovforslag til Stortinget, som ville gjøre denne sak til en statssak, og dermed falt tanken på guttehjemmet bort.

Så sent som i 1933 kom det inn til styret et forslag om å overta skolen på Søfteland ved Bergen til et pleiehjem for ikke utviklingsdyktige åndssvake. Men heller ikke det førte til noe.

Epileptikerhjemmet. Av svært nærliggende grunner hadde alt pastor Halvorsen hatt epileptikerne i tanke da

han tok fatt på opprettelsen av Diakonhjemmet. Vårt lands første, og til denne dag eneste anstalt for epileptikere er da også indirekte utgått fra Diakonhjemmet. I 1894 opprettet nemlig diakon Waale i samarbeid med diakon Auensen et privat hjem. Hjemmet holdt først til i Ullevålsveien 80 b, senere på Skar i Maridalen. Professor Leegaard var hjemmets læge. Imidlertid viste det seg umulig å greie økonomien, og i 1904 anmoder Waale Diakonhjemmet om å overta hjemmet. Dette går styret med på, således at hjemmet fortsatt skulle vedbli å være en egen anstalt med sin egen økonomi. Fra 1. jan. 1905 trådte nyordningen i kraft, og hjemmets offisielle navn ble «Det norske pleiehjem for epileptikere». Til styre for hjemmet

ble valgt sogneprest Godal, skolestyrer Berle, pastor Halvorsen, diakon Waale og agent Carl Grundtvig med Halvorsen som formann. Som styrer og husfar ble ansatt diakon M. A. Wærnes. Hjemmet stod under offentlig kontroll, og professor Leegaard fortsatte som dets læge.

Fra nå av finner vi epileptikerhjemmet hyppig behandlet i Diakonhjemmets styreprotokoll. Det ble meget strev og mange bekymringer. I 1906 overtok pastor Dahl formannsvervet. Han tok seg meget av innsamlingen til et byggefond, som innen utgangen av 1910, etterat alle utgifter ved overtagelsen endelig var dekket, utgjorde kr. 9 795,18. Herav var statsbidrag kr. 2 000,00 og fra kongen og dronningen kr. 1 000,00. Imidlertid ble en oppsagt på Skar og måtte høsten 1907 flytte ned til Sandakerveien 52 i Oslo. Et år etter måtte igjen kvinne- og barneavdelingen flytte til Rosenborggaten 13. Denne ordning ble selvfølgelig upraktisk og uøkonomisk, og det ble nødvendig å se seg om etter et nytt sted. Valget falt på gården Solberg i Bærum, en eiendom på 260 mål dyrket mark, 50 mål havn og 290 mål skog. Prisen var kr. 53 000,00 og kr. 10 000,00 for besetning og redskaper. Herav det siste beløp kontant, svarende til det oppsamlede byggefond. Etter en del reparasjonsarbeider, muliggjort ved nye gaver — hvorav kr. 2 500,00 fra staten — flyttet epileptikerhjemmet ut til Solberg i slutten av mai 1911. Først i 1913 kunne dog mann- og gutteavdelingen flytte ut. I mellomtiden måtte det utføres enda flere nødvendige reparasjons- og nybyggingsarbeider, og pengevanskelighetene var mange og store. Fra 1912 var sogneprest Godal blitt formann, og atter møter vi denne manns store administrative evner og store personlige innsats. Han stilte seg blant annet som personlig garantist. Til sist var gjelden kommet opp i kr. 100 000,00. Men da eiendommen samtidig var taksert til kr. 200 000,00, og staten bevilget et årlig bidrag på kr. 5 500,00, så det hele nå forholdsvis lyst ut. Gjennom de vanskelige krigsår forverret imidlertid situasjonen seg, og til sist fant styret å måtte tilby staten å overta hjemmet med dets aktiva og passiva. Det skjedde da også i 1920.

Solberg.

Siden har staten drevet hjemmet, som fremdeles er landets eneste anstalt for epileptikere. Epileptikerhjemmet har hele tiden vært styrt av diakoner, liksom våre elever får en del av sin praktiske utdannelse der.

Hvis det vi har nevnt under dette avsnitt skulle være alt vi hadde utrettet gjennom 50 år, ville det være smått stell. Vi håper imidlertid det vil ha fremgått ellers av dette skrift, at Diakonhjemmet dog har nådd noe mer. Egentlig består jo nemlig Diakonhjemmets innsats i alle de diakoner som gjennom årene har fått nåde til å være tjenere i ord og gjerning, hver og en på den plass han har vært satt, i menighet eller ved anstalt, her hjemme eller ute på misjonsmarkene. Gjennom disse menn har Diakonhjemmet fått være «til Guds ære og menneskers gagn», som det også heter i våre opptagelsesbetingelser.

Når vi ser tilbake på de år som er gått, er det to ting vi kjenner på. Det ene er *ydmxykhet*. Den tro og den offervilje, som vi håper også denne beretning gir et lite inntrykk av, kan stå som et forbilde for oss alle. Der hvor de gamle sådde, der får vi lov å høste. De gikk villig inn i troens og offerviljens kamp, vi høster seirens frukter. Vi tilhører visst på mange måter en blodfattig slekt, og

trenger til å lære mer ydmykhet, så vi gjennom den kan finne veien til større kraft og mer av tjenersinn.

Men så kjenner vi også på *takksigelsen*. Vi har trang til å takke alle dem som kjempet saken fram, i stort og smått. Men først og fremst takker vi Gud. Han er det som gjennom alt har vedkjent seg gjerningen.

Ydmyke og takknemlige går vi da inn i det nye tidsrom. Mennene vil komme til å skifte, men gjerningen skal bestå. Vel vet ingen hva fremtiden bærer i seg. Muligens venter tunge kår også diakonien — Jesu henders embete, og vi gjør vel i å akte på tidenes tegn. Men så er det trygt å vite, at for den som setter sin lit til Herren, ligger fremtid og det den vil bringe i hans hånd. Skulle vi ønske noe, og be om noe, nå ved denne milepelen, da vil jeg nevne: Mer kunnskap om diakonien, ikke minst den mannlige, innenfor kirke og menighet, og mer forståelse av dens organiske sammenheng med menighetsliv — og arbeid — og dermed av dens store oppgave også i vår tid, under våre forhold. Videre trenger vi å be om, at det i gode og onde dager alltid må være menn som stiller seg villig fram og sier: Herre, her er jeg, send meg. Og framfor alt må vi be om det *rette tjenersinn hos alle som kaller seg med diakonens skjønn navn*. Med dette står og faller i grunnen vår sak, både som et brukbart redskap for Gud — og i vår kirkes og vårt folks bevissthet. Uten tjenersinnet står vi Herrens Ånd imot, bare ydmyke tjenere gir han nåde.

Vi samler oss til sist under disse ransakende ord av Løhe:

Hva vil jeg? Tjene vil jeg. Hvem vil jeg tjene?
Herren, i hans syke og fattige.
Og hva er min lønn? Jeg tjener ikke for lønn
og takk, men av takknemlighet og kjærlighet.
Min lønn er at jeg får lov å tjene.

Th. Norseth.

De norske diakoners broderforbund.

Da Diakonhjemmet ble opprettet i 1890 for å utdanne diakoner for den norske kirke, ble hjemmet tillike gitt det vakre formål «å forene dem til et broderforbund».

Bestemmelsen herom, som ble inntatt i første punkt i betingelsene for opptagelse av diakoner ved Diakonhjemmet, var jo svært viktig og kunne fått stor betydning for den mannlige diakonis stilling i kirken og samfunnet og for diakonenes fellesinteresser.

Det gikk imidlertid 25 år før Broderforbundet ble organisert og fikk sin egen selvstendige ledelse.

I den tiden ble alle som ble opptatt som faste elever ved Diakonhjemmet regnet med til Diakonforbundet, som ble betegnet som «Diakonhjemmets broderforbund» under Diakonhjemmets styre.

For de utdannede diakoner var bestemmelsen den at de også etter overtagelse av selvstendige stillinger tilhørte Diakonhjemmets broderforbund. Den gang som nå, gav forbindelsen med Broderforbundet dem «retten til å komme i betraktning ved besettelsen av de poster hvortil Diakonhjemmets bistand påkalles». Og forbindelsen skulle holdes ved like ved korrespondanse med hjemmet, broderkonferanser og ved forstanderens besøk. Det ble holdt broderkonferanser i 1900 og 1910 under forstanderens ledelse.

Diakonenes samvær i elevtiden og siden, samhörigheten i livssamfundet med Gud og i det hellige diakonkall og tjenestens byrder og gleder bant dem sammen. Det var helg over deres slit.

Men etter sin utdannelse ble de spredd rundt landet og i utlandet. Deres tid og krefter ble gjerne sterkt beslaglagt av krevende oppgaver. Brodersamfunnet mellom dem led ofte nød og mange av deres mest vitale fellesoppgaver ble liggende uløst.

Visselig kjempet diakonene *enkeltvis* sin ensomme tros- og bønnekamp og gav villig sine evner og krefter for å virkeliggjøre en sann kristelig diakontjeneste, men når det gjaldt å ta *samlet initiativ* for å fremme og befeste den i kirken og samfunnet, da eide de lite trosmot og selvstendighet.

Det første tiltak til organisasjon av norske diakoner ble gjort 2. febr. 1907, da det hos forvalter Hulebak, Diakonhjemmet, ble stiftet en forening av eldre diakoner i Oslo og omegn. Den begynte med 9 medlemmer. Det første styre var bestyrer *Nordvik*, formann, forvalter *Hulebak* og bestyrer *Wærnes*. Sekretær var assistent *Th. Fagereng*. Formålet var: 1) søke å fremme fellesinteresser, 2) utad hver i sin krets å virke for diakonsakens fremme. Styret forhandlet om opprettelse av et alderdomshjem, en kafé eller et misjonshotell med håp om derved også å få midler til pensjonering, men alle disse prosjekter strandet av mangel på kapital.

Under diakonkonferansen på Diakonhjemmet 25. juli 1910 fikk diakonene høve til å forhandle om foreningsspørsmålet. Et forslag om alminnelig tilslutning til Diakonforeningen fikk de tilstedeværende diakoners bifall.

Den 17. april 1913 sendte 17 diakoner i Stavanger og Bergen et av klokkerne *K. Svendsen* og *Ørjavik* utarbeidd rundskriv til samtlige diakoner med forslag om å søke Diakonhjemmets styre om å få holde en diakonkonferanse på Diakonhjemmet til behandling av følgende saker: 1) Diakonforbundet organiseres og statutter for samme vedtas. 2) Diakonene søker å få innflytelse på valg av Diakonhjemmets styre.

Dette forslag vant ikke straks flertallets bifall, men tankene arbeidde seg fram med livets rett, og i mars 1915 vedtok Diakonforeningens styre et forslag — utarbeidd av

forvalter *Hulebak* — til statutter for «Det norske diakonforbund».

Diakonhjemmet kunne det år feire sitt 25 års jubileum. Jubileumsfestlighetene var henlagt til midtsommers, 26.—28. juni. Det var noen vakre og rike dager med festgudstjenester i flere av kirkene i Oslo og omegn og en større festlighet på Diakonhjemmet med tilslutning fra innland og utland.

Etter jubileumsfesten ble holdt den 3dje norske diakonkonferanse under stor tilslutning av diakoner fra alle landets kanter.

Broderforbundets organisasjon. Forvalter *Hulebak* ble møtets dirigent. Bestyrer *Nordvik* innledet emnet om organisasjon, og Diakonforeningens forslag til statutter ble framlagt. Det ble en livlig samtale, som vitnet om våknende og varm interesse. Enstemmig ble det besluttet å organisere Broderforbundet og gi det navn av «De norske diakoners broderforbund». Forslaget

Diakonkonferansen 1915.

til statutter ble etter en del endringer vedtatt enstemmig ved endelig votering. De tre første paragrafer, som siden ikke er blitt forandret, lyder slik:

«§ 1. De norske diakoners broderforbund omfatter alle fullt utdannede diakoner fra Det norske diakonhjem, såfremt de ikke frivillig har meldt seg ut eller ved lovlig beslutning er utelukket.

§ 2. Forbundets formål er etter evne å bistå hverandre åndelig og økonomisk og fremme fellesinteresser i det hele. Dette søkes nådd ved broderlig samvær, forhandlingsmøter og konferanser samt ved rundskrivelser angående viktigere saker.

§ 3. Hvert annet år avholdes generalforsamling, hvor valg på forbundsstyre foretas, hvor dette avgir årsberetning og framlegger revidert regnskap, og hvor viktigere saker behandles. Til avgjørelse av viktigere saker, som igangsettelse av foretagender som trenger disposisjon av større pengesummer eller forandringer i disse lover, kreves flertall av Forbundets samtlige medlemmer; i andre saker er flertall av de møtende tilstrekkelig til gyldig beslutning. Innsendelse av skriftlige stemmer er gyldige ved avstemning over de saker som er utredd og forelagt medlemmene. Ekstraordinær generalforsamling innkalles når forbundsstyret bestemmer, eller når minst $\frac{1}{3}$ av forbundets medlemmer forlanger det. For øvrig gjelder bestemmelsene som for ordinær generalforsamling».

Etter paragraf 4 skulle forbundsstyret bestå av 5 medlemmer, 4 valt av generalforsamlingen og 1 av Diakonhjemmets styre. Formannen skulle velges av generalforsamlingen.

Til Diakonforbundets første styre ble valt: Fra Østlandet: forvalter *Hulebak* og sekretær *Gundersen*. Fra Vestlandet: klokker *K. Svendsen* og diakon *Haugland*. Til formann ble valt forvalter *Hulebak*.

Konferansens neste sak var: *Diakonutdannelsen*. Flere av diakonene framholdt sterkt nødvendigheten av at diakonenes teoretiske utdanning ble forlenget.

Forbundsstyrets første oppdrag ble nå å søke Diakonhjemmets styre om godkjennelse av konferansens beslutninger. I skriv av 14. oktober s. å. meddelte Diakonhjemmets styre sitt samtykke til Diakonforbundets organisasjon overensstemmende med de vedtatte statutter. Betingelsene for opptagelse av diakoner ved Diakonhjemmet skulle bli forandret i samsvar dermed. Som sin represen-

tant i forbundsstyret valte Diakonhjemmets styre forstander pastor *Reidar Kbro*.

Dermed var Diakonforbundets organisasjon en kjensgjerning. Nå gjaldt det at forbindelsen mellom brødrene var levende og varm, så deres forbund kunne bli livskraftig og handledyktig. Broderforbundet omfattet da 82 medlemmer.

Broderforbundets virksomhet. De to første år holdt styret bare to møter, og lite ble gjort. Det vanskelige problem å skaffe forbundet et bedre økonomisk grunnlag voldt styret mange bekymringer. Men straks ved forbundets første generalforsamling 16.—18. juni 1917 i *Bergen* under varaformannen klokker *Svendsens* ledelse ble hovedvekten lagt på det åndelige grunnlag. Landsmøtets største sak var: «Hvorledes skal den innbyrdes forbindelse best fremmes etter statuttens paragraf 2?» Både innlederen, sekretær *A. O. Gundersen*, og alle som deltok i samtalen, var enige om at det er *den indre forbindelse* som gir kraft og vekst og betonet varmt det ansvar som diakonene har overfor hverandre — åndelig, praktisk og økonomisk. Etter innledning av formannen, forvalter *Hulebak*, ble det allerede da besluttet — ved forbindelse mellom Broderforbundet og «Diakonenes hjelpekasse» — å søke å få i stand en pensjonsordning. Diakonforbundet ønsket en dyp forbindelse med landets kristenfolk og søkte om opptagelse i *Geilomøtenes organisasjon*. Landsmøtets oppbyggelige del med gudstjenester i 3 av byens kirker og møte i *Betlehem* ved prester og diakoner fikk stor tilslutning og ble rikt velsignet.

Ved generalforsamlingen 1919 i *Oslo* ble pensjonssaken tatt opp på ny til behandling. Formannen, forvalter *Hulebak*, hadde arbeidd meget med denne saken. Det ble også holdt ekstraordinær generalforsamling i «Diakonenes hjelpekasse», men dette vanskelige problemet kunne heller ikke løses denne gang.

Diakonene så det som en livsbetingelse at både deres

teoretiske og praktiske *utdannelse* stod fullt på høyde med utviklingen. Forstander *Kobro* innledet til samtale om det foreliggende utkast til lov om *sykepleieutdannelse*. Han anbefalte at diakonenes teoretiske utdannelse forlenges til 2 år og med to linjer — en for *menighetstjeneste* og en for *hospitalarbeid*. Etter forslag av klokkerne *Svendsen* og *Halland* rettet generalforsamlingen «en inntrengende henstilling til Diakonhjemmets styre om, når sykepleieloven foreligger, ikke å stille seg utenfor» og «at *den teoretisk-religiøse utdannelse forlenges til to år*».

Møtets største åndelige berikelse var pastor *N. B. Thvedts* innledning, og den etterfølgende samtale om den første diakon, *Stefanus*, som var «*full av nåde og kraft*».

Diakonforbundets virksomhet var på i god vekst, båret av kjærlighet og tro. Den største sak som ble behandlet på forbundets 3dje generalforsamling på Diakonhjemmet 28.—29. juni 1921 var: «*Diakonenes stilling i menigheten*». Denne sak, som lenge hadde vært et brennende livsspørsmål for de norske diakoner, fikk en utmerket innledning av klokker *Hauge*. Han gav spørsmålet en bibelsk og historisk belysning og framholdt sterkt nødvendigheten av at diakonelevne fikk en bedre åndelig og kunnskapsmessig utrustning for menighetstjenesten og fikk komme i bedre kontakt med det pulserende kristenliv i kirken. Han framsatte følgende forslag til resolusjon:

«Broderforbundets generalforsamling henstiller inntrengende til Diakonhjemmets styre og til D. n. l. indremisjonsselskaps hovedstyre å nedsette en komité der har i oppdrag å framkomme med forslag til revisjon av diakonutdannelsen og revisjon av sammensetningen av Diakonhjemmets styre. Denne komité bør bestå av 2 representanter fra Broderforbundet, 2 av Diakonhjemmets styre og 2 fra D. n. l. indremisjonsselskaps hovedstyre».

Innledningen framkalte en svært betydningsfull samtale. Det gjaldt store interesser for den mannlige diakoni i Norge. *Hauges* friske og freidige syn fikk tilslutning av klokkerne *Ørjavik*, *Tvedt*, *Halland* og *Svendsen* m. fl., men formannen og bestyrer *Brekke* m. fl. tok avstand, og klokker *Fagereng* framsatte følgende mer moderate forslag:

«Broderforbundets generalforsamling retter en inntrengende anmodning til Diakonhjemmets styre om å oppnevne 2 mann til sammen med Diakonhjemmets forstander og forvalter og 2 diakoner oppnevnt av Broderforbundet å utarbeide en ny undervisningsplan for diakonutdannelsen med sikte på et 2 årig teoretisk kursus».

Hauges noe radikale, men sterke standpunkt nådde ikke fram. Ved kontravotering ble hans forslag forkastet med 12 mot 12 stemmer, idet formannens stemme gjorde utslaget. Deretter ble Fagerengs forslag vedtatt enstemmig. Som medlemmer av revisjonskomitéen ble valt klokkerne Fagereng og Svendsen.

Ved det etterfølgende valg frasa forvalter Hulebak seg formannsvervet, og klokker *Svendsen* ble valt til Broderforbundets formann.

Diakonhjemmets styre stilte seg helt imøtekommende overfor Diakonforbundets anmodning om en ny undervisningsplan for diakonutdannelsen. Den ble gjennomført fra høsten 1929. Et særdeles betydningsfullt framskritt.

For best mulig å knytte den spredte broderskare sammen ble landsmøtene holdt ambulerende. Generalforsamlingen 1923 holdtes 29. juni—1. juli i *Trondheim* etter innbydelse av brødrene der ved bestyrer *Brekke*. Der ble det med takk godkjent at brødrene i Bergen i 1922 hadde begynt utgivelsen av «*Diakonforbundets julehefte*» under redaksjon av Sigv. Tvedt og K. Svendsen. Juleheftet ble nå overtatt av forbundet under samme redaksjon.

Møtets største sak var emnet: «*Forkynnensens plass i diakonien*». Dette spørsmål som ikke hadde stått tilstrekkelig klart hverken for menighetene eller for diakonene, fikk en utmerket innledning av klokker *Svendsen*, som klart viste at både forkynnensens og kjærlighetstjenestens nådegaver kommer best til sin rett når de forenes. Etter en god samtale vedtok generalforsamlingen følgende forslag av forstander *Kobro*:

«Diakonforbundets generalforsamling har drøftet spørsmålet om den plass forkynnensens bør ha innen diakonien. Generalforsamlingen anerkjenner den frihet som den enkelte har rett til ut fra sin særskilte nådegave. For øvrig vil generalforsamlingen uttale

ønskeligheten av at forkynnelsen får sin berettigede plass ved siden av og forbundet med det praktiske diakonarbeid. Den unge diakon bør så vidt gjørlig ta sin del i det jevne oppbyggelsesarbeid».

Møtet var særlig godt — gudstjenestene i byens og omegns kirker, avslutningsfesten og det broderlige samvær var berikende.

To år senere var Broderforbundet samlet i *Larvik* 12.—14. juni etter innbydelse av klokker *Hauge*. I sin årsmelding fortalte styret om sitt arbeid, om uttalelser som var sendt Kirkedepartementet om «*menighetsdiakoner i statskirken*» og om *klokkerstillingene osv.* Også nå forhandlet diakonene om det aktuelle emne: «Hva vi kan gjøre for å styrke forbindelsen mellom brødrene». Klokker *Kihl-Larsen* innledet. Foruten spørsmålets *åndelige* side ble både i innledningen og samtalen nevnt flere *praktiske* tiltak, som et *medlemsblad* og en *reisesekretær*. Et *stipendiefond* ble opprettet og de første 500 kr. avsatt. Klokker *Sandvold* førte så inn til sentrum med et gripende foredrag om: «*Det rette diakonsinn*».

Enstemmig og uten debatt vedtok Diakonforbundet en anmodning om å få *en representant i Diakonhjemmets styre*. Landsmøtet ble avsluttet med gode gudstjenester i byens kirker og friluftsmøter i byskogen.

Diakonhjemmets styre imøtekom også denne anmodning fra Diakonforbundet, og 31. mai 1926 holdtes ekstraordinær generalforsamling på Diakonhjemmet for å velge en representant i Diakonhjemmets styre. Under samtalen om personvalget understreket forstander *Kobro* bl. a.: «Det vi trenger er en mann som vil sette alt inn på å utvikle standens *åndelige* vekst». Valt ble klokker *Jens Sture*, som siden har fungert. Ved samme anledning besluttet å gi ut en *diakonkalender* under klokker *Tvedts* redaksjon.

I 1927 holdtes Diakonforbundets landsmøte i *Oslo* 1. oktober i forbindelse med Elevhjemmets innvielse og Den nordiske diakondag. Det var ca. 70 deltagere. Alle tilreisende var *Oslo* og omegns diakonforenings gjester på «*Rønningen*». Forstander *Kobro* holdt et tankevekkende fore-

drag om «*Diakonsaken i dag*» hvori han pekte på vansker som ville komme. Forstander *Nordvik* innledet samtale om *fellesoppgaver* som et *hvile- og aldershjem* og et *pleiehjem*. Etter forslag av klokker *Ørjavik* ble forbundsstyret bemyndiget til å gi ut et *medlemsblad*.

Neste landsmøte i 1929 ble henlagt til *Haugesund* 1.—3. juni etter innbydelse av brødrene der ved klokker *Foldøen*. I samsvar med hele sitt praktiske kirkelige livssyn behandlet diakonene der emnet: «*Vårt bidrag til løsning av tidens sosiale nød*». Innledningen ved forstander *Halvorsen* og samtalen gav det enstemmige svar at diakonene ville gå inn i tidens nød for å løfte byrdene av dem som har det ondt åndelig og legemlig. Klokker *Svendsen* innledet: «*Kan gamlehjemssaken realiseres nå?*» Men denne saken venter ennå på sin løsning.

Generalforsamlingen 1931, som var lagt til *Sarpsborg* 5.—7. juli etter innbydelse av klokkerne *Sture* og *Hodne*, var svært hyggelig. Der var ingen særlig store saker. Forbundsstyret ble utvidet fra 5 til 9 medlemmer. Møtets hovedforedrag ble holdt av klokker *Gundersen*: «*Følger vi med i vår tids utvikling?*» Møtets oppbyggelige del med gudstjenester og møter var meget god.

Broderforbundets mangeårige dyktige formann, klokker *K. Svendsen*, hadde kort forut fått hjemlov. Som ny formann ble valt klokker *A. O. Gundersen*.

Det første *diakonstevne*, som ble holdt 5.—6. juni 1932 på Diakonhjemmet, ble særlig berikende. Klokker *Fagereng* innledet: «*Hvordan kan vi fremme vår oppgave som broderforbund?*»

Ved den nordiske diakondag i Filadelfia, Danmark, 20.—22. august 1932 ble Diakonforbundet representert ved landssekretær *Bertrand Nilsen* og klokkerne *Tvedt* og *Sandvold*.

Diakonforbundets 10. generalforsamling, som holdtes i *Bergen* 18.—20. juni 1933, ble særlig vellykket. Den ble innledet med gudstjenester i 3 av byens kirker, møte i Betlehem og fest i Mariakirkens menighetshus under stor tilslutning. Den største sak: «*Sjelesorgens plass i en dia-*

kons arbeid» ble innledet av klokker *Sandvold*. Foredraget og samtalen var berikende og belyste klart at den viktigste oppgave i all diakontjeneste er sjelesorgen. Forstander *Halvorsen* innledet emnet: «Er det fare for stagnasjon i den mannlige diakoni?» Innledningen og samtalen var svært tankevekkende.

Klokker *Fagereng* ble nå valt til Diakonforbundets formann.

Ved *Rauhes Haus' 100 års jubileum* i Hamburg 11.—15. september 1933 var Broderforbundet representert ved klokker *Ørjavik*.

Den 31. mars 1934 holdtes et viktig *rådsmøte* på Diakonhjemmet mellom Diakonhjemmets styre og et utvalg av Diakonforbundets styre til forhandling om *klokkestillingene*.

Også i 1934 holdtes et *diakonstevne*, denne gang i *Horten* 1. september. Det fikk stor tilslutning og ble meget hyggelig. Klokker *Ørjavik* og forstander *Halvorsen* fortalte fra festlighetene i Hamburg.

Umiddelbart etter *Den nordiske diakondag* i Oslo 1935 holdt Diakonforbundet sin generalforsamling på Diakonhjemmet, 26. august. Det aktuelle emne: «*Vårt forbunds representasjon i Diakonhjemmets styre*» ble innledet av klokker *Tvedt*. Etter forslag av formannen besluttet Diakonforbundet å sende Diakonhjemmets styre sin hjerteligste hilsen og takk med anmodning om å få en diakon valt inn i Diakonhjemmets styre. Kirketjener *P. E. Dahl* gav en oversikt over *arbeidet for epileptikerne i Norge* — dette arbeid som først ble tatt opp av norske diakoner.

En av de største saker som Diakonforbundet har arbeidd med de siste årene, er et *pleiehjem for åndssvake på Nærland*, Jæren. Det var diakon *A. M. Gjestland* som først la saken fram. I arbeidsutvalgets møte 6. februar 1935 ble nedsatt et utvalg av klokker *Fagereng* og forstander *J. Hole* og *Bukne*, som bl. a. opptok forhandling med Sosialdepartementet og fikk håndgitt statens eiendom Nærland for kr. 35 000. Etter sakkyndig besiktigelse fantes eiendommen vel skikket. Den ligger nær sjøen, omfatter 150 mål

jord med flere prektige bygninger. Saken ble 18. mars 1936 forelagt ekstraordinær generalforsamling som bemyndiget komitéen til å arbeide videre med saken, og forretningsutvalget til å avslutte kjøp av eiendommen. Det ble avgitt 110 stemmer.

Generalforsamlingen i 1937, som holdtes i *Horten* 14.—16. august etter innbydelse av diakonene i Vestfold ved klokker *Eriksen*, behandlet også spørsmål av den største interesse. Emnet: «Den mannlige diakonis stilling i Norge nå», ble innledet av klokker *Ørjavik*. Generalforsamlingen vedtok å sende foredraget som brosjyre til alle diakoner. Videre ble vedtatt å velge en komité som ble gitt fullmakt til å forelegge landets biskoper spørsmålet om den mannlige diakonis stilling i den norske kirke og avfatte en henvendelse til landets menighetsråd. Som komité ble valt klokkerne *Ørjavik* og *Tvedt* og overdiakon *Eide*. Bispemøtet ønsket gjerne en skriftlig framstilling av saken, og i oktober s. å. ble det sendt bispemøtet og landets menighetsråd en brosjyre: «*Den mannlige diakonis stilling i Den norske kirke*», som sluttet med følgende satser:

«1. Hva kan gjøres for at kirken kan få et klarere syn på diakoniens betydning for menighetslivet?

2. At kirken blir seg mer sitt ansvar for sine diakoner bevisst vil bety meget for diakonkallet.

3. For kirken vil det bety meget at diakontjenesten kan bli tatt mer i bruk av menighetsarbeidet. Målet må være å få en diakon i alle større menigheter ved siden av presten.»

Samme år den 17. august ble holdt et *rådsmøte* mellom Diakonhjemmets styre, representert ved formannen, og to diakoner fra hver gruppe for å rådslå om «*retningslinjer for den mannlige diakoni*». Klokker *Tvedt* innledet.

I 1938, 9.—11. august, holdtes *diakonstevne* på Danvik kr. ungdomsskole etter initiativ av klokker *Eriksen*. Det fikk god tilslutning, og var særdeles hyggelig og berikende.

Ved den 6. nordiske diakonkonferanse i Stockholm 25.—27. september 1938 var Broderforbundet representert ved klokker *Fagereng* og diakonene *Steensnæs* og *Mjåset*.

Diakonforbundets 14. generalforsamling, som holdtes på

Nærland.

Misjonsskolen i *Stavanger* 13.—15. august 1939, var mer enn alminnelig hyggelig. Her ble innledet med gudstjenester i 4 kirker ved prester og diakoner, festmiddag med hilsningstale av biskopen og formannen m. fl., og hyggelig samvær der forstander *Norseth* fortalte om den tyske diakoni. Den sak som samlet den største interesse var «*Nærlands-saken*». Etter flere hindringer var den nå brakt i havn. Staten tenkte en tid selv på å opprette hjem for åndssvake på Nærland, men oppga det av budsjettmessige grunner. Diakonforbundet hadde kjøpt eiendommen for kr. 25 000,00, og overtatt den fra 17. august 1939. Stortinget hadde bevilget kr. 60 000,00 til å sette husene i stand, og Diakonforbundet hadde satt i gang en landsinnsamling. Under generalforsamlingen ble diakon *Isak Mjanger* ansatt som forstander for pleiehjemmet, som ble gitt navn av «*Diakonenes pleiehjem for åndssvake*». Minnerik var landsmøtets tur over Jæren i strålende sol til det vakre sted som skulle bli et fredet hjem for de mest forsømte i vårt samfunn.

De norske diakoners broderforbund omfatter nå 216 utdannede og innvigde diakoner. Deres stillinger faller i følgende grupper¹:

Klokkere 37. Diakoner knyttet til direkte sykepleie²: Sykehus og asyler 71. Privat pleie 4. Anlegg (Norsk hydro)

¹ Årsmelding 1939.

² Også en del av de øvrige grupper utfører et større sykepleiearbeid.

1. Anstaltstyrere 10. Forvaltere og forvalterassistenter 5. I kristelig foreningsvirksomhet: Indremisjon 12. Hedningemisjon: a) På misjonsmarken 7. b) I hjemmearbeidet 3. Finnemisjon 5. Sjømannsmisjonen 1. Indre sjømannsmisjon 1. Ungdomsarbeidet 1. I Amerika (menighetsdiakon) 1. Sunnhetsvesenet 5. Forsorgs- og vernearbeidet 4. Fengselsvesenet 6. Kirketjenere og vaktmestre 5. Kirkeverge 1. Veterinærvesenet 1. I borgerlig arbeid (her også medregnet 2 læger) 12. Pensjonerte og ledige 12. Under videre utdanning 1. Ferdigutdannet i 1939 11.

Broderforbundets styre er nå:

Klokker *Th. Fagereng*, formann, klokker *Sigv. Tvedt*, nestformann, diakon *B. Svendsen*, sekretær, klokker *Th. Eriksen*, diakon *Merkesvik*, diakon *Aa. Steensnæs*, kirkeverge *H. Johnsen*, sekretær *E. Kanestrøm* og Diakonhjemmets forstander, sogneprest *Th. Norseth*, valt av Diakonhjemmets styre.

Broderforbundets underavdelinger. I samsvar med forbundets statutter er det dannet avdelinger av Broderforbundet følgende steder hvor diakoner virker: Oslo og omegn, Asker, Buskerud, Østfold, Vestfold, Stavanger, Haugesund, Bergen og Trondheim med omegn. Disse grupper har virket svært godt for Broderforbundet og diakonstanden.

Under generalforsamlingen i Trondheim 29. juni 1923 ble «*Diakonenes klokkergruppe*» dannet. Klokker *Tvedt* har hele tiden vært formann. Denne gruppes arbeid har i høy grad bidratt til å bevare klokkerstillingene for den norske kirke.

Den 20. septbr. 1934 ble «*Anstaltdiakonenes forening*» stiftet. Formålet er å fremme fellesinteresser. Dens første formann var styrer *K. Bukne*.

«*Diakonenes hjelpekasse*». Det var den 11. januar 1893 at 13 unge diakoner kom sammen for å samtale om det skulle kunne være mulig å få i stand en «hjelpekasse» med det formål å understøtte diakoner og diakonenker som var kommet i nød. Disse 13 hadde ikke en krone å begynne med, men de valte da likevel en komité — som skulle lage statutter for den kasse hvor intet var. Det var *Waale, Ygre, Berg* og *Hulebak* som fikk dette verv.

Den 2. februar s. å. holdtes «generalforsamling» står det innført med sirlig skrift i den gamle protokollen. Da var komitéen ferdig med 12 paragrafer — som ble vedtatt med noen få forandringer. De to første paragrafer er særlig gripende og lød så:

«§ 1. Kassens formål er å understøtte de brødre, som i selvstendige stillinger er komne i virkelig nød. Hvis en avdød broder etterlater seg enke, har denne adgang til kassen på samme betingelser som hennes mann ville hatt den, med unntagelse av, at kontingenten for henne blir kr. 1,00 — en krone.

§ 2. Kassens styre har etter beste skjønn å utdele dens midler hvor den finner, at betingelse er til stede.»

Som det første styre ble valt: *Auensen, Hulebak, Waale, Ygre* og *Flaata*, og som kasserer *Hillervik*.

Men «Hjelpekassen» hadde fremdeles ingen «midler» å «understøtte» med. Det første år ble innmeldt 21 medlemmer, hvorav 7 i selvstendige stillinger betalte i årskontingent kr. 2,00 og 11 elever kr. 1,00 hver. Til «grunnfond» bevilget Diakonhjemmets styre kr. 339,27. Ellers kom inn som gaver kr. 125,10, så kassens beholdning ved årets utgang var kr. 483,20.

Ingen bør imidlertid forakte den ringe begynnelse som skjer i tro. Ved årsoppgjøret 1939 var «Hjelpekassen»s fond økt til kr. 124 451,13, etter at det i årenes løp er bevilget som gaver til diakonenker — og barn og aldersbidrag til utslitte diakoner tilsammen kr. 33 081,25.

En del forandringer av grunnreglene ble foretatt 2. febr. 1898, 2. septbr. 1903, 28. mars 1916 og 17. mars 1925, men formålet er det samme. Årskontingenten er nå kr. 5,00, og

de fleste medlemmer av Diakonforbundet er også medlemmer av «Hjelpekassen».

Hjelpekassens formenn har i de forløpne 46 år vært: *Flaata* 1893—1895, *Auensen* 1895—1897, *Nordvik* 1897—1898, pastor *Hartvig Halvorsen* 1898—1906, pastor *Th. Dahl* 1906—1913, pastor *Kobro* 1913—1916. (De tre sistnevnte var som Diakonhjemmets forstandere selvskrevne.) Fra 19. april 1916 har klokker *Th. Fagereng* vært «Hjelpekassen»s formann, og har utført et enestående godt arbeid. I disse årene har Hjelpekassens fond økt mangedobbelt, og bidragene er statuttmessig bestemt.

Kr. Ørjavik.

In memoriam.

Sogneprest Hartvig Halvorsen.

Når jeg skal skrive noen minneord om Diakonhjemmets grunnlegger og første forstander sogneprest Hartvig Halvorsen, er det trekk ved denne særpregede og fremragende mann som gir en rett til å bruke ordet om veiledere. Slike menn har ikke sjelden noe av profettrøsten over seg: «Dette er veien, gå på den».

Hartvig Halvorsen var født i Hjelmeland i Ryfylke i 1854. Kand. teol. 1878. 1878—79 redaktør av «Vestlandsposten». 1879—81 pers. kap. i Vanse, og derpå bestyrte han ledige sognekall. 1883 stiftskap. i Oslo bispedømme, 1884 sekretær i Lutherstiftelsen, 1890—1905 forstander ved Det norske Diakonhjem. 1905 til sin død 1910 sogneprest til Vålerengen, Oslo.

Hartvig Halvorsen vokste opp i et kristent hjem. Han kom tidlig til et avgjort kristelig gjennombrudd og stod fast på den gamle trosgrunn. Han var utgått fra haugianske kretser. En av hans bestefedre var således en svært kjent og aktet mann blant haugianerne. Halvorsen var tidlig klar over sitt livskall. Han ville bli prest. Men det var ikke så lett for bondegutter å bli prester i de dager. Det var forbundet med store økonomiske ofre for bondegutter på den tid å studere, og heller ikke var det alminnelig at folk fra det jevne lag valte den akademiske vei. Det var en styrelse at han fikk studere teologi ved universitetet i Oslo under de lærde og høytaktede professorer C. Caspari og

Gisle Johnson. Disse troens menn øvde en svært stor innflytelse på ham.

Halvorsen elsket den evangelisk-lutherske kirke og var levende interessert for alle kirkelige, kristelige og sosiale problemer som var oppe i tiden. Med liv og sjel arbeidet han for at kirken skulle få friere kår, og han var en av hovedtalsmennene for den frie folkekirke. Særlig kjempet han for at det praktiske kristelige arbeid, tjenestens gjerning, skulle få en fast plass ved siden av ordets forkynnelse, og i pakt hermed så han det som sin oppgave å få innført diakonsaken i Norge. Hartvig Halvorsen kan med full rett betegnes som diakongjerningens grunnlegger i den norske kirke. Det var hans livsverk. Halvorsen hadde gode forutsetninger nettopp for denne oppgave. Han nøt stor tillit i kristelige kretser. Han var en åndfull predikant og førte en glimrende penn. Halvorsen hadde lett for å komme i kontakt med mennesker og vinne gehør for sine idéer. Men framfor alt var han en bønnens mann. Han bad Gud om visdom til å gå de rette veier. Når det tårnet seg opp store vanskeligheter som syntes uoverstigelige, pleide han å si: «La oss be. Gud hører bønnen. Han hjelper». Det er under motgang viljen stålsettes og troen vokser.

Sogneprest Halvorsen hadde et vidunderlig lyst syn og et stort framtidsmål. Hertil kom at han var en handlingens mann. Han så stort på diakonsaken og var overbevist om at den burde få sin faste plass i kirken ved siden av ordets forkynnelse. Og han hevdet at det var en betydelig mangel ved den kirke som ikke gav plass for diakonien. Halvorsen var kalt av Gud til å innføre diakonsaken i vår lutherske kirke. Og han var selv klar over dette kall.

Vi som fikk den store glede å være hans elever, takker Gud for hva han var for oss, og den undervisning han gav oss. Han var forkynner, sjelesørger, lærer. Vi så opp til ham som en faderlig venn. Og de beste stunder opplevde vi når vi var sammen med ham til felles bønnemøte. Nedskriveren av disse linjer har et overmåte kjært minne fra et samvær med Halvorsen. Det var i en tung og kritisk tid. Han så nedstemt ut en dag jeg traff ham på en av hans

sedvanlige visitter på Diakonhjemmet. Jeg ble med til hans kontor, hvor han først leste et Guds ord. Så bad vi sammen. Det var en gripende høytidsstund. Gud var nær. Slike bøn- nemøter vil en aldri glemme. Jesus sier: «Be og I skal få, for at eders glede skal bli fullkommen». En av de eldre diakoner, som døde for flere år siden, sa om Halvorsen: «Jeg vil minnes vår kjære forstander så lenge min tanke er klar». En kjent prest uttalte en gang om forstanderen: «Han var en av de mest fremskutte prester jeg har kjent, og han burde hatt en av de høyeste stillinger den norske kirke eier».

Det var ikke alltid lett for Halvorsen. Det kunne tårne seg opp vanskeligheter så store at han nesten ble motløs. Diakonhjemmets økonomi skulle underbygges, elevene få sin utdannelse, og de utdannede diakoner skulle skaffes stillinger. «Men han søkte styrke hos Herren sin Gud.» 1 Sam. 30, 6.

Av stor viktighet er det at et nytt arbeid føres inn i et riktig spor, slik at en trygt kan bygge videre på den grunn som er lagt.

Diakonhjemmets 50 årige beståen viser at den riktige linje ble valt. Diakonutdannelsen ble fra første stund av knyttet til sykepleien, og det viste seg senere som en svært farbar vei. Diakonene har fått inngang i det praktiske liv nettopp fordi de kunne pleie en syk og hjelpe en nødlidende bror. En har fulgt en ubrutt linje fra grunnleggelsen til i dag. Og sett i forhold til de andre nordiske diakonhjem kan en vel si at den rette linje ble valt.

Sogneprest Hartvig Halvorsen var forstander ved Diakonhjemmet i de første vanskelige år (1890—1905). Det var en lykke at en mann med hans rike evner ble kalt til å grunnlegge diakongjernen i kirken. Han gav bokstavelig talt sin beste kraft til dette arbeidet.

Vi minnes Jesu ord: «Av Herren er dette gjort, og det er underfullt i våre øyne».

Sigv. Tvedt.

Sogneprest Thore Godal.

Sogneprest Thore Godal var født i Høgsfjord 21. april 1856 av foreldre Aadne Ommundsen og hustru Elen Marie Thorsdatter. Hans foreldre flyttet nokså snart fra fjellgården i Høgsfjord til gården Godal i nærheten av Stavanger. Hans foreldre var «gammeltroende» med en sterk interesse for «sann kristendom» og en sikker kirkelig holdning. Fra barndomshjemmet fikk Godal en god åndelig arv med på livsveien, og han omtalte alltid sine foreldre med stor ærbødighet og dyp hengivenhet. Han fikk høve til utdannelse ved katedralskolen i Stavanger og ble student med særlig god eksamen i 1875. Han ble kand. teol. i 1880. Det viste seg snart at Godal var en mann med svært rike evner, en sterk målbevisst vilje og med en levende interesse for samfunnsspørsmål. En særlig interesse hadde han for skole og kirke og for den frivillige kristelige virksomhet som var begynt, og som hadde sterke røtter i Stavanger og bygdene der omkring. Han ble hele sitt liv en virkelig student. Det er sjelden å møte en mann som gjennom et langt liv slik bevarte interessen for å lære noe nytt. Han kunne med megen rett si om seg selv: *Nihil humanum a me alienum est*. Han var alltid den oppmerksomme tilhører i forsamlinger og alltid interessert i å høre på folk med de forskjelligste livsstillinger fortelle om sitt yrke og sine erfaringer. Derfor kunne en venn av Godal si på hans 60 års dag, at Godal i mangt og meget minte om Jørgen Løvland og kunne som denne blitt en fremragende professor i språk, i historie, i jus. Så allsidig var han utrustet.

Han var en dyktig teolog, som stod trygt og sikkert på bibelens og bekjennelsens grunn. Han tålte ingen avvikelser fra bekjennelsen, og kom til i skrift og tale å ta avstand fra grundtvigianisme, liberalisme og andre ismer. Men alltid var det sak og ikke person det gjaldt. I virkeligheten var han en svært tolerant mann, men han ville at kirken skulle være som et hjem med sin bestemte huskikk, og den skulle respekteres. Kirken skulle ikke forstyrres i sitt liv av skiftende meninger og strømninger. Han var en robust natur og et utpreget viljesmenneske,

og han kunne derfor bli misforstått av mange som var sterkere berørt av tidens uro og usikkerhet.

Etter noen års arbeid i skolen ble han i 1885 personell kapellan hos sogneprest Nygaard i V. Aker. I denne stilling stod han til 1901, var så i 5 år konstituert sogneprest og fra 1. juli 1906 utnevnt sogneprest i V. Aker. I denne stilling var han helt til sin død i 1928 — altså 42 år i samme bygd. På 40 års dagen for sin utnevning fikk han Kongens fortjenstmedalje i gull. Godal hadde kjempekrefter, og han satte dem villig inn for de mange oppgaver som etter hvert dukket fram. Ikke minst kom dette skolen til gode. Ellers sluttet han seg som prest med stor interesse til legmannsbevegelsen, og var fra 1893 til sin død formann i V. Akers indremisjon. Han ble også en god mann for mange andre kristelige og humanitære virksomheter som arbeidet seg fram. Også Diakonhjemmet fikk nyte godt av hans arbeidskraft. Han var medlem av styret fra 1896 og til sin død, fra 1904 som formann. Gjennom mange år fungerte han som sensor ved diakonenes eksamen, og sammen med forstander og forvalter hadde han æren for at Diakonhjemmet kom vel igjennom sin økonomiske kamptid. Også Epileptikerhjemmet fikk nyte godt av hans store administrative evner og personlige innsats. Han var i det hele en god mann for kristelige tiltak og institusjoner og ytte megen verdifull hjelp.

Til slutt må nevnes hans redaksjonsvirksomhet, som i særlig grad knyttet seg til Kristelig Ukeblad. Arbeidet med dette blad krevde megen tid, fordi alle vesentlige stykker i det skrev seg fra hans egen penn. Det er i det hele utrolig hva Godal kunne rekke. Men han arbeidet lett og nyttet dagen godt. Allerede kl. 6 om morgenen var han i virksomhet.

Han var en god mann som kunne gi gode og praktiske råd i mange vanskelige situasjoner. Alltid beflittet han seg på å være rolig og behersket i sorg og glede. Han hadde mange svære sorger, men han bar dem som en mann, og mange er det som skylder Godal takk for hva han gjorde for dem. I V. Aker kirkes sakristi henger et maleri av ham,

malt av overlærer Nordhagen. Det gir en god karakteristikk av ham fra hans senere år — da sorger og sykdom hadde maktet å risse dype furer i hans alvorsfulle og rolige ansikt.

Godal var en høvding av de sjeldne, og den raskt pulse-
rende tid vil lenge bære med seg minnet om hans rike arbeid for hjemmene, skolen, kirken, og for de mange kristelige institusjoner og organisasjoner.

O. S. Fodnes.

Overlæge dr. med. Otto Borchgrevink.

Overlæge dr. med. Otto Borchgrevinks navn er uutslette-
lig knyttet til Det norske Diakonhjem, hvor han i 32 år —
1896—1928 — var kirurgisk overlæge og med sin rike per-
sonlighet og fremragende dyktighet kastet glans over da-
gens virke. Med idealene levende for øye sparte han seg
aldri for å nå det beste. Han fikk da også den glede å se
at diakonsaken, som han så helhjertet og utrettelig gikk
inn for, skjøt stadig vekst, og de syke, diakonene og alle
de andre så opp til ham i stor beundring og dyp takknem-
lighet.

Her kan ikke nevnes alle de mange vanskeligheter av
forskjellig art som meldte seg da Diakonhjemmet tok til,
og diakongjærningen skulle omplantes til norsk jord. Men
det kan trygt sies at når dette nybrottsarbeid lyktes så vel,
skyldes det i ikke liten grad overlæge Borchgrevink. Det
vil utvilsomt alle kunne bevitne som stod ham nær og fikk
nyte godt av hans varme hjertelag og oppofrelse og hans
alltid smittende, lyse tro på at vanskelighetene var til for
å overvinnes. Han var alltid en varm talsmann for Dia-
konhjemmet og diakonene, og holdt fram med overbevis-
ningens glød at det var god grunn til å se fremtiden for-
håpningsfullt i møte. Og dette var ikke for ham bare smuk-
ke ord. Det fikk en merke mange ganger i diakonenes
krets, når han som oftest talte seg varm om mulighetene,
oppgavene og idealene, og tårene både hos ham og til-
hørerne uvilkarlig understreket hans ord og gav dem for-

øket vekt. Bak hans inntrengende og begeistrete ord stod en helstøpt og rikt utrustet personlighet, som villig og glad satte ryggen til, når det under vanskelige forhold gjaldt å føre saken lykkelig fram.

Under atskillige økonomiske kriseår praktiserte han med godt humør en beundringsverdig sparsomhet, som dog selvfølgelig ikke på noen måte måtte bli til skade for pasientene. Nei, hensynet til dem gikk foran alt annet. Det fikk en daglig beviser på. Derfor ble han også omfattet av sine pasienter med den største tillit og kjærlighet.

Hans forhold til diakonene var like hjertelig og gripende. Han regnet dem som sine gode, uunnværlige medarbeidere og sparte aldri på gode ord og oppmuntringer og fulgte den enkeltes ferd og utvikling med den mest levende interesse.

Med sitt lyse sinn og vinnende vesen forente overlæge Borchgrevink et dypt kristelig livssyn og alvor. Det forklarer sikkert noe av hemmeligheten ved den store innsats han fikk gjøre til gagn for Diakonhjemmet og diakonsaken i det hele.

I få ord kunne han gi sine pasienter og diakonene en lærdom for livet. — En kveld noen diakoner var budne til ham og hadde det hyggelig, viste han oss til slutt et prektig slagur, som han nylig hadde fått og uttalte sin glede over. Mens vi sto der omkring og betraktet det prektige urverk og lyttet til dets faste gang, sier overlægen: «men det er en ting hvert av urets tikk-tikk minner meg om, for hver gang hugges et stykke av min livstråd». — En gang spurte overlægen, om jeg kjente Per Nordsletten og noen av sangene hans. Det gjorde jeg, og jeg hadde en sangbok, hvor flere av hans sanger stod. Den fikk så overlægen låne. Siden fortalte han meg at han ofte leste av Nordslettens sanger, og særlig hadde han festet seg ved en av dem: «O min frelser så kjær».

Det sier oss noe om det rike forråd som han hadde funnet inn til og øste av for sin egen del og til velsignelse for hele hans store livsgjerning.

Th. Fagereng.

Forvalter Anders Hulebak.

Anders Hansen Hulebak ble født i Gol, Hallingdal, 26. mars 1867. I 1891 ble han opptatt som elev på Diakonhjemmet, hvor en med en gang fikk inntrykk av å ha for seg en ungdom med fast kristen karakter og bevisst kall for den gjerning han søkte ved Diakonhjemmet.

Av vesen var han rolig, stillferdig og bramfri — et utpreget flegmatisk temperament. Alle som lærte Hulebak å kjenne erfarte snart, at han var helt igjennom å stole på. Han ble tidlig utsendt i tjeneste, først i privatpleie, så til Bergens sykehus. Her hadde han sin plass ved kirurgisk avdeling og på operasjonsstuen. Med omsyn til evner overgikk han de fleste av sine kolleger. Han hadde bare alminnelig folkeskoleutdannelse da han kom inn på hjemmet, men det gjaldt for ham stadig å utvide sine kunnskaper. Det kursus han fikk på hjemmet ble godt anvendt, og under sin tjenestetid i Bergen tok han et kursus i bokholderi. Da det så skulle ansettes en kontorassistent ved sykehuset, fikk han denne posten. I overlæge Sandberg hadde han sin gode talsmann. Det ble f. eks. fortalt, at Sandberg i et direksjonsmøte på Arbeidsanstalten en gang uttalte: Hulebak er en mann som det ikke er feil hos. Foranledningen var at Hulebak søkte overvaktmesterstillingen. Han ble da også enstemmig ansatt av Bergens formannskap. Likedan gikk det, da han to år senere søkte inspektørstillingen ved Lungegårdens sykehus.

I alt arbeid han hadde å gjøre med, tror jeg det kunne settes som overskrift over ham: En uegennyttig mann. Dette kunne stundom føre til ubehageligheter for ham selv, idet enkelte ikke forstod ham. En større forretning, som leverte varer til ham, hadde funnet å kunne yte ham et gratiale, da han var så stor kunde. Men hva gjorde Hulebak? Han returnerte gratialet og brøt forbindelsen med forretningen. Kunne det ytes et så stort gratiale, da måtte det også kunne leveres billigere varer.

Den største innsats Hulebak fikk gjøre i sitt liv gjorde han vel som forvalter ved Diakonhjemmet. Han kom der-

til i 1905. Det var en tid i hjemmets historie som var mørk og kummerlig. Enkelte så situasjonen likefram håpløs. Den daværende forstander, pastor Hartvig Halvorsen, tok da en ekstrakt av siste års regnskap og reiste til Bergen for å kalle Hulebak til forvalter. Da Hulebak hadde gjennomgått ekstrakten, mente han nok, at noe kunne gjøres. Han lot seg da også bevege til å motta kallelsen, og det varte ikke lenge før økonomien rettet seg. Alt første år hadde regnskapet et pent overskudd. Hulebak gikk sin vei stille og rolig etter sin egen plan. Tidlig om morgenen kjørte han til byen og gjorde sine innkjøp. Vesle Blakken var hans trofaste fører. Men han fikk ikke bare venner. Krittikk manglet det ikke på. Den tok han med ro og manns mot, og Diakonhjemmet hadde vel ikke vært hva det nå er uten denne manns uegennyttige hjelp.

Mange glemte snart at han var kommet som en redningsmann i nødens tid, og da det begynte å lysne med økonomien, ville enkelte kjøre fort i vei. «Nei, vi skal se på det,» pleide da Hulebak si. Det var hans kjente ord. En av våre overlæger uttalte en gang, at Hulebak burde vært Norges finansminister. Han var for resten ikke bare en dyktig administrator for Diakonhjemmet. Hans interesser rakk svært vidt. I det politiske og kommunale liv var han vel orientert. Aker kommune visste i stor utstrekning å nytte ham. Han var medlem av herredsstyret, formannskapet, skolestyret, sykehusutvalget m. m.

Hulebak var gift med Mary Traasdal fra Bergen, og de to levde et skjønt ekteskap. Deres hjem var alltid åpent for diakoner, og mange vil nok huske gode råd og vink de fikk i dette gode hjemmet. Hulebak var den første formann i diakonenes broderforbund, og det ble sorg i hele vårt broderforbund da Hulebak døde i 1927, nær 60 år gammel. Alle forsto at en av våre dyktigste arbeidere var gått bort. Han ble begravd fra V. Akers kirke, hvor styrets formann, sogneprest Th. Godal, prekte. Kirken var fylt til siste plass.

A. O. Gundersen.

Opptagelsesbetingelser.

(Revidert 1939.)

1. Det norske Diakonhjem har til formål å utdanne unge troende menn til i Kristi kjærlighets ånd å gjøre barmhjertighetens tjeneste blant syke, lidende og trengende, og å forene dem til et broderforbund.
2. Utdannelsen er så vel praktisk som teoretisk. Den praktiske utdanning består i undervisning og øvelse i sykepleie, dels ved Diakonhjemmets sykehus, dels ved andre sykehus og i privatpleie, og dessuten — så vidt det kan skje — i andre arbeider som det senere livskall forutsetter kjennskap til. Den teoretiske utdanning består i undervisning i bibelkunnskap, kirkehistorie, tros lære, diakoni, sjelesorg, prekenlære, anatomi og fysiologi, maskinskrivning, handelskorrespondanse, bokføring og alminnelige skolefag, samt et fremmed språk (engelsk). Dertil forelesninger i psykiatri og sosiallovgivning. Styret kan for øvrig gjøre forandringer i fagkretsen og bestemmer nærmere tiden for og varigheten av elevenes deltagelse i undervisningen. Denne avsluttes med så vel skriftlig som muntlig prøve.
3. Læretiden er 5 år, hvorav normalt 3 års praktisk utdanning og 2 års teoretisk skole, heri innbefattet en forskole på om lag 3 måneder i begynnelsen av læretiden. For eleven blir inntil 1 år å regne som prøvetid. I denne tid kan forholdet avbrytes når som helst, så vel fra anstaltens som fra elevens side, dog under fornøden hensyntagen. Etter prøvetidens utløp blir eleven, om han finnes skikket, opptatt som fast elev. Omkostningene ved reisen til — og i tilfelle fra — anstalten bæres av eleven selv.
Elever med særlig gode forkunnskaper kan på søknad og etter godkjent prøve ta det teoretiske kurs på ett år, mot at den praktiske utdanning fortsetter minst 3 måneder etter endt eksamen. Nevnte prøve holdes umiddelbart før det teoretiske kurs begynner.

4. Hvis en fast opptatt elev ønsker å tre ut av Diakonhjemmets tjeneste, kan det skje med 3 måneders varsel. Dog er det hans plikt å rådføre seg med forstanderen før han oppsier elevforholdet. Ved ugrunnet uttreden av en elev kan anstalten kreve seg godtgjort for hans opphold der.
5. Styret kan med 1 måneds varsel bringe en fast opptatt elev til å fratre Diakonhjemmets tjeneste dersom eleven blir uskikket til å fortsette på grunn av lengre sykdom, legemlig svakhet, sviktende evne til på en forsvarlig måte å følge med i og utføre det arbeid som elevtiden fører med seg, eller til å gjøre sin gjerning overensstemmende med opptagelsesbetingelsene. Jevnfør punkt 7.
En elev som på disse betingelser forlater Diakonhjemmet, kan bare forlange å få attest for å ha vært elev i det tidsrom det gjelder.
Styret kan fjerne en fast opptatt elev uten noen oppsigelsesfrist, dersom eleven forser seg på en særlig grov måte, eller han tross gjentatt formaning viser ulydighet mot overordnede eller husordenen. Noe vitnesbyrd fra Diakonhjemmet vil han ikke kunne kreve.
Enhver elev som forlater Diakonhjemmet må selv koste sin hjemreise.
6. Av unge menn som melder seg til anstaltens tjeneste kreves:
  - a. at de er i besittelse av de ånds- og legemskrefter anstaltens tjeneste forutsetter;
  - b. at de har et alvorlig kristelig sinn og har levd et rettskaffent liv;
  - c. at de er i alderen 18—25 år og har gjennomgått en ungdomsskole, eller fått en i det vesentlige dertil svarende utdanning. Dog kan styret dispensere fra aldersgrensen oppad;
  - d. at de ikke er bundet av sådanne forpliktelser som hindrer dem fra helt å kunne ofre seg for det valte livskall;
  - e. at de er i stand til å kunne fortjene sitt brød i et borgerlig livskall, om omstendighetene skulle medføre at de må tre ut av hjemmets tjeneste eller av Broderforbundet.
7. Ved opptagelsen må de erklære:
  - a. at de er vår evangelisk-lutherske kirke av hjertet hengitt;
  - b. at de med hele sin evne vil ofre seg for arbeidet i anstalten, være lydige mot husordenen og i arbeidet under læretiden ikke bare se en utdanning til et framtidig livskall, men et arbeid i Guds rikes tjeneste, hvori de skal tjene med troskap;
  - c. at de vil finne seg i de forandringer i Diakonhjemmets betingelser for diakonelever som styret måtte bestemme.

8. Søknad om opptagelse stiles til Diakonhjemmets styre og sendes til forstanderen. Den må ledsages av følgende opplysninger:
  - a. en egenhendig avfattet oversikt over søkerens tidligere livsførsel med underretning om foreldrenes navn og livsopphold, om søkerens alder, skole- og læreår, samt om de grunner som har beveget ham til å velge diakongjernen;
  - b. dåps- og konfirmasjonsattest, samt skolevitnesbyrd;
  - c. vitnesbyrd fra prest og kjente, kristelige menn om antagelig skikkethet for diakongjernen, om karakter og alvorlig kristelig sinn og livsvandel. Disse under c nevnte vitnesbyrd leveres av attestutstederne i lukkede konvolutter;
  - d. vitnesbyrd fra læge, skrevet på skjema som fåes ved henvendelse til Diakonhjemmets forstander.
9. Etter endt læretid opptas eleven — etter avleggelse av løfte om å tjene vår kirke med troskap — i De norske diakoners broderforbund. Dog forbeholder Diakonhjemmet seg rett til om nødvendig å beholde en diakon i hjemmets tjeneste også etter læretidens utløp ytterligere ett år, mot en av hjemmets styre bestemt lønn. Videre forbliven i hjemmets tjeneste utover dette beror på fri overenskomst mellom hjemmet og diakonen.
10. Når en diakon er løst fra sin direkte tjeneste i hjemmet, står det ham fritt for å gå over i hvilken som helst stilling, hvori han kalles til å øve kristelig barmhjertighetsgjerning overfor legemlig eller åndelig lidende. Innen han etter endt elevtid søker en sådan stilling skal han rådføre seg med hjemmets forstander.

Forbindelsen med Broderforbundet medfører for ham fremtidig rett til å komme i betraktning ved besettelse av de poster hvortil Diakonhjemmets bistand påkalles. Forbindelsen med hjemmet vedlikeholdes ved korrespondanse med dette og ved forstanderens besøk på de forskjellige arbeidsmarker. Enhver økonomisk forbindelse med Diakonhjemmet opphører selvfølgelig ved overgangen til selvstendig arbeidsstilling.

En elev kan være syk inntil 14 dager tilsammenlagt i et arbeidsår uten å ta denne tid igjen. Varer sykdommen ut over 14 dager, må denne overskytende tid tas igjen. Militærtjeneste går av elevenes egen tid og må tas igjen når den faller i den praktiske del av utdannelsen. Det er derfor ønskelig at søkeren om mulig har avtjent sin verneplikt på forhånd. (En henvender seg i tilfelle til lensmannen på landet og politiet i byene.)

Ved ankomsten til Diakonhjemmet må eleven innbetale kr. 200,00. For dette beløp har eleven fritt opphold og fri undervisning i de fem år. Elever som slutter i prøvetiden får beløpet tilbake med

fradrag av godtgjørelse for forskolen. Denne godtgjørelse beregnes på grunnlag av dagens kostøre. Slutter eleven senere, får han intet igjen.

De løfter som er nevnt i opptagelsesbetingelsenes §§ 7 og 9 blir avlagt således:

- A. Ved overgangen fra prøveelev til *fast* elev som svar — under håndslag — på flg. spørsmål:
1. Er det med din fri vilje at du inngår i vårt diakonhjems tjeneste, og vedtar du de forelagte betingelser?
  2. Vil du ved Guds nåde gjennom bønn og et selvfornektende liv i Jesu Kristi etterfølgelse søke å vinne det rette diakonsinn?
  3. Vil du, så lenge du står i Diakonhjemmets tjeneste, gjøre din gjerning i villig lydighet mot dine foresatte, og legge vinn på å utdannes til en rett Kristi tjener, som arbeider for Guds rike og menneskenes sanne gagn, i troskap mot vår evangelisk-lutherske kirke?
- B. Etter endt utdanning under *innvielse til diakon* i en kirke som svar på følgende spørsmål:
1. Vil du være Herrens og menighetens tjener blant de syke, lidende og trengende?
  2. Vil du gjøre din gjerning til Guds ære og i troskap mot vår kirke, og dertil søke din kraft hos Vår Herre Jesus Kristus?

Broderforbundets medlemmer.

Utg. fra Dhj.

Aadland, Berge, diakon, Rogaland sykehus	1937
Aass, Erling, diakon, Oslo	1938
Alfsen, E., misjonær i Tibet	1922
Alvheim, Konrad, diakon, indremisjonen, Bergen	1929
Andersen, J. B., klokker, Lillehammer	1912
Andersen, O. A., klokker, Mandal	1918
Arnfløtt, A., forsorgsforstander, Kråkerøy	1928
Ask, Johan, diakon, Dikemark sykehus	1933
Ask, Tjerran, diakon, Norges Veterinærhøgskole	1928
Austad, Hjalmar, diakon, Eg asyl	1939
Bentzen, B. Nøding, overpleier, Fastings Minde, Bergen	1922
Bjerkan, M., privat pleiehjem, Malvik	1922
Bjørgum, J. R., kretssekretær Santalmisjonen, Trondheim ...	1910
Bjørnstad, L., kretssekr. Norges Finnemisjonsselsk., Stavanger	1921
Bjørnbekk, Ole, diakon, Dikemark sykehus	1934
Bjørsvik, A. A. L., diakon, Lungegården sykehus, Bergen ...	1914
Blix, H. N., diakon, Ullevål sykehus, avd. VI	1925
Boge, O., privatpraktiserende læge, Bryn	1918
Bransdal, Tobias, avdelingsdiakon, Diakonhjemmet	1932
Brekke, Z. T., pensjonert, Lillehammer	1901
Brekke, Erling J., diakon, Statens pleiehjem for epileptikere	1934
Bretvik, N. G., forvalter ved sykehus, Philadelphia	1916
Bukne, K. P., styrer, Statens pleiehjem for epileptikere	1922
Bødtker, Ingvard, diakon, Diakonhjemmet	1938
Børresen, L. A., Finnmarksmisjonær	1923
Dahl, P. E., kirketjener, Jakobskirken, Oslo	1904
Dahl, Arne H., diakon, Oslo helseråd	1935
Danielsen, E. M., kirketjener, V. Akers kirke	1927
Darup, H. V. J., diakon, Lierasylet	1921
Didriksen, D., kirketjener, Fagerborg, Oslo	1919
Digene, N. M., privat hjem for sinnssyke, Valdres	1911
Eek, Anders, klokker, St. Markus, Bergen	1923
Efraimson, J., eks. massør, Oslo	1918
Eggan, Leif, diakon, Dikemark sykehus	1932

Eggen, T., klokker, Bragernes, Drammen	1910
Eide, E. A., klokker, Nykirken, Bergen	1923
Eidem, T. H., diakon, Oslo militære sykehus	1937
Eik, Alv, diakon, Dikemark sykehus	1930
Eriksen, Th. R., klokker, Horten	1919
Ertsland, Knut, diakon, Lierasylet	1939
Fagereng, T. K., klokker, Uranienborg, Oslo	1905
Farsund, Olav, diakon, Neevengården asyl, Bergen	1939
Foldøen, J. O. B., klokker, Haugesund	1916
Folkvord, H., diakon, Dikemark sykehus	1936
Follesøy, Karl, diakon, Psykiatrisk klinikk	1939
Fosse, Otto, diakon, Dikemark sykehus	1936
Fossland, G., diakon, Santalistan	1936
Fosmo, Leiv J., diakon, Indremisjonsselskapet, Mo i Rana ...	1933
Følid, J., diakon, Statens pleie- og arbeidshjem, Tokerud	1924
Gangfløt, M., styrer, Fredrikstad guttehjem	1915
Gard, B., diakon, Oppstad, Jæren	1921
Gjerdet, F. A., diakon, Dikemark sykehus	1927
Gjertsen, K., forretningsmann, Kristiansund N.	1898
Gjestland, A. M., diakon, Zwasieland, Afrika	1924
Gravdal, Peder, diakon, Møllendal asyl, Bergen	1933
Grove-Hagen, M. A., praktiserende læge, Amerika	1903
Gundersen, A. O., pensjonert klokker, Oslo	1901
Gundersen, C. B., forvalter, Pleiestiftelsen, Bergen	1902
Gundersen, Rolf, diakon, Oslo helseråd	1932
Gustavson, Godvin, diakon, Dikemark sykehus	1939
Halvorsen, H., forvalter, Diakonhjemmet	1912
Hamre, S., forretningsmann, Haugesund	1924
Hammernes, A., diakon, Dikemark sykehus	1936
Hansen, H. K., diakon, Oppstad, Jæren	1927
Hansen, K. J., diakon, Dikemark sykehus	1925
Hansson, K. J. H., pensjonert diakon, Kristiansand S.	1908
Harthug, K., sekretær i Bergens forsorgs og verneforening ...	1917
Hartvigsen, H., diakon, Ullevål sykehus, avd. IV	1926
Hatlen, I. P., klokker, Årstad, Bergen	1917
Hatlevoll, Nils, diakon, Dikemark sykehus	1932
Haug, Marius, diakon, Akers sykehus	1930
Haugland, Martin E., Bjørnebekk kuranstalt, Ås	1935
Haukås, K. M. J., diakon, Dikemark sykehus	1925
Havstad, M. I. O., diakon, Kina (N. M. S.)	1913
Helland, Odd, diakon, Dikemark sykehus	1937
Hissingby, M., klokker, Fredrikstad	1919
Hodne, N. B., klokker, Tune	1914
Hodne, Asbjørn, diakon, Dikemark sykehus	1937
Hoem, Bernt K., diakon, Ullevål sykehus, avd. VI	1935
Hole, H. A., direktør Breidablikk sanatorium, Valdres	1896

Hole, J., forstander, Statens pleie- og arbeidshjem, Tokerud	1897
Holm, Sigurd B., diakon, Dikemark sykehus	1935
Holm Olsen, Th., avdelingsdiakon, Diakonhjemmet	1939
Holvik, M. J., diakon, Sandane i Nordfjord	1912
Holøien, E. J., assistent, Akers sunnhetsvesen	1919
Holøien, O. M., diakon, Østmarken sykehus	1923
Hommelund, T. K., diakon, indremisjonen, Bergen	1926
Hoplund, Georg, diakon, Dikemark sykehus	1932
Hovden, K., diakon, Veum sykehus	1925
Hovinbøle, Olav, diakon, Statens pleiehjem for epileptikere	1939
Hummelvoll, diakon, Gaustad asyl	1939
Hundven, Johan, diakon, Haukeland sykehus	1938
Høidal, A. E. J., diakon, Kretsfengslet, Oslo	1910
Ihle, J. S., diakon, Haugesund indremisjon	1918
Ilebek, Ludvig A., reisesekretær, Santalmisjonen	1933
Innbjø, Arne, diakon, Dikemark sykehus	1935
Indgjerd, B. P., klokker, Larvik	1920
Ingvaldstad, Ingv., diakon, Oppstad, Jæren	1933
Jacobsen, Fred. W., diakon (Plesner, Oslo)	1933
Jensen, Bernh., diakon, indremisjonen, Trondheim	1934
Johannesen, B. N., sanger, evangelist, Nordstrand	1910
Johannesen, Th., indremisjonen, Stavanger	1917
Johnsen, H. K., forstander, Klæbu off. pleiehjem	1916
Johnsen, H. M., kirkeverge, Bergen	1921
Jørgensen, H., pensjonert klokker, Oslo	1906
Jaasund, M., privat pleiehjem, Bøn	1915
Kanestrøm, E. A., diakon, Norges Finnemisjonselsk., Tr.h.	1918
Karlsen, Erling O., diakon, Dikemark sykehus	1930
Kihl-Larsen, O. A., pensjonert klokker, Sandar	1892
Kjønnegard, Lars, forretningsmann	1935
Kleiven, J., operasjonsdiakon, Diakonhjemmet	1927
Kloster, Jesper, diakon, Hovelsåsen kuranstalt, Flisa	1933
Knævelsrud, K. M. O., klokker, Rjukan	1913
Kreken, Olaf, diakon, Akershus landsfengsel	1936
Kristiansen, O., diakon, Norges Finnemisjonselskap	1936
Lammetun, A. J. S., klokker, Petrus kirke, Oslo	1926
Landro, M., styrer, Blåkorshjemmet, Eina, Toten	1904
Larsen, H., vaktm. Oslo indremisjon og tillike klokker i Holmenkollen kapell	1893
Larsen, Sverre, diakon, Dikemark sykehus	1936
Lassen, Viktor, diakon, Neevengården asyl, Bergen	1939
Ledsaak, S., klokker, Baklandet, Trondheim	1915
Leines, H. Z., diakon, Oslo	1903
Lillebergen, K. A., klokker, Laksevåg, Bergen	1912
Lillebø, P. R. J., diakon, Ullevål, avd. VI	1927
Linnebo, Olav, diakon, Dikemark sykehus	1932

Lund, Bjarne, diakon, Dikemark sykehus	1938
Løken, O., klokker, Mariakirken, Bergen	1904
Løken, Asbjørn, diakon, Dikemark sykehus	1937
Malme, Alf, diakon, Dikemark sykehus	1934
Martinussen, Ole, overpleier, Statens pleiehj. for epileptikere	1930
Merkesvik, A., oppsynsbetjent, Sem tv.arb.hus og pleieanst.	1927
Mjanger, Isak, forvalterassistent, Diakonhjemmet	1929
Mjelde, O. T., pensjonert klokker, Bergen	1914
Mjåset, Leif, diakon, Dikemark sykehus	1929
Molvær, J., vaktmester, Portland, Oregon	1905
Morken, A. E., klokker, Domkirken, Bergen	1914
Murvold, M. L., oversykepleier, Dikemark sykehus	1908
Nilsen, O., prest, Amerika	1908
Nilssen, B. N., sekretær, Norges Finnemisjonsselskap	1900
Nilsen, Reidar Vidding, diakon, Dikemark sykehus	1932
Njerve, L. P., diakon, Ålesund	1913
Njøten, O., diakon, Narvik sunnhetsvesen	1920
Nordenborg, Ivar, diakon, Den norske sjømannsmisj., Rouen	1934
Nordvik, H. E., fhv. guttehjemsforstander	1892
Norland, Bernhard, diakon, Den norske misjonsallianse for Nord-China	1930
Nærbøe, A. J. S., klokker, Kristiansand S.	1911
Olsen, K. O., pensjonert klokker, Stavanger	1904
Paulsen, S., fhv. sykehusøkonom, Tønsberg	1901
Paulsen, Erling Berg, diakon, Lierasylet	1934
Pavestad, Olai S., overdiakon, Diakonhjemmet	1924
Pedersen, Asle, diakon, Rikshospitalet	1938
Pedersen, O. A., kretssekr., Indremisjonsselskapet, Hamar kr.	1917
Pettersen, Henry, diakon, Dikemark sykehus	1939
Pettersen, L., pensjonert klokker, Lier	1898
Philipsen, I. A., pensjonert klokker, Bergen	1895
Polden, H. M. G., diakon, indre sjømannsmisjon, Haugesund	1928
Ramstad, Johs., diakon, Bjørnebekk kuranstalt, Ås	1921
Rasmussen, Charles, diakon, Bergen	1913
Refsås, L. J., lærer, Oslo	1920
Rekkebo, Godtfred, diakon, Den norske misjonsallianse for Nord-China	1937
Risan, Reidar, diakon, Rikshospitalet	1938
Risvold, I. J., diakon, Minneapolis	1921
Risvold, M. O., kretssekretær, Indremisjonsselskapet, Tromsø	1913
Rygg, K. M., klokker, Grønlands kirke, Oslo	1925
Rønsberg, Edvard, diakon, Dikemark sykehus	1939
Røsegg, K. J. M., diakon, Ullevål sykehus, avd. VI	1925
Rånes, K. R., klokker, Johanneskirken, Stavanger	1906
Rånes, L., klokker, Røros	1904
Ruud, Gunnar, diakon, Halden sykehus	1931

Samuelsen, Einar, diakon, Norsk Hydro, Herøya	1932
Sandvold, A., styrer, Lillestrøm kom. sykehus	1925
Sandvold, H. H., klokker, Sandviken, Bergen	1910
Sannes, S., klokker, Strømsø, Drammen	1913
Sætre, Olav, diakon, Statens pleiehjem for epileptikere	1937
Sinnes, O. T., diakon, Gaustad asyl	1921
Skipnes, Joh. K. W., klokker, Molde	1934
Skrede, O., forstander, Oslo læregutthjem	1906
Solvig, A. K., klokker, Domkirken, Stavanger	1907
Stautland, K. A. N., klokker, Johannes, Bergen	1914
Steensnæs, Ådne, fast privatpleie, Stavanger	1923
Stiansen, K. E., diakon, Veum sykehus	1918
Stokkan, B. K. M., klokker, Moss	1914
Storås, Kåre, diakon, Sophies Minde, Oslo	1937
Strøm, I. A., kretssekretær, Oslo og Akershus krets (N.K.U.F.)	1928
Sture, J. J., klokker, Sarpsborg	1907
Sudenius, Svein, diakon, indremisjonen, Tromsø	1936
Sunde, W. K. M., forretningsmann, Oslo	1911
Svendsen, B., diakon, Gaustad asyl	1924
Syvbertsen, A. M., diakon, Akers sykehus	1926
Sæter, A., diakon, U. S. A.	1922
Sørhus, T., forvalter, Sandefjord sykehus	1911
Thime, O., diakon, Kina (N.M.S.)	1919
Thorsen, A., klokker, Kristiansund N.	1915
Toft, M. A., klokker, Torshov, Oslo	1910
Tonstad, I., pensjonert klokker, Svelvik	1897
Trondstad, Ingver K., klokker, Sandar	1934
Tundal, Trygve, diakon, Dikemark sykehus	1938
Tvedt, S. A., klokker, Korskirken, Bergen	1907
Tveit, E. B., klokker, St. Petri, Stavanger	1920
Tveit, Konrad, overdiakon, Rikshospitalet	1929
Ulriksen, Oskar K., diakon, Rikshospitalet	1934
Valler, Einar M., diakon, Dedichen asyl, Ø. Aker	1934
Verne, Gunnar K., diakon, Dikemark sykehus	1935
Vik, I. P. Z., diakon, Ullevål sykehus, avd. IV	1927
Vinnes, Johan, diakon, Østmarken sykehus	1931
Vorland, Nils, diakon, Klæbu off. pleiehjem	1938
Waage, S., diakon, Bastøy skolehjem	1924
Walstad, Paul, avdelingsdiakon, Diakonhjemmet	1938
Wergeland, Erling, diakon, Dikemark sykehus	1934
Westborg, David, misjonær, Tibet	1937
Ørjavik, K. K., klokker, Tønsberg	1907
Østrem, L., diakon, Norges Finnemisjonsselskap	1924
Øvretveit, B., diakon, Psykiatrisk klinikk	1926
Øwre, E., forretningsmann, Oslo	1917
Øyan, Olav, diakon, Dikemark sykehus	1933